หลักความเชื่อของ
อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์
ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ประพันธ์

เชค ศ.ดร.มูฮัมหมัด บิน เคาะลีฟะฮ์ อัตตะมีมีย์

(ฮะฟิเซาะฮุลลอฮ์)

แปล

อนัส โอรามหลง

(ขออัลลอฮ์อภัยโทษให้แก่เขา)

มูลนิธิมุนาดียา
MUNADIYA FOUNDATION

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 1 15/12/2568 BE 11:54

หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์

ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ชื่อหนังสือ : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์
ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ผู้เขียน : เชค ศ.ดร.มูฮัมหมัด บิน เคาะลีฟะฮ์ อัตตะมีมีย์

บรรณาธิการ : อบู มูฮัมหมัด คอลีล คอลิด

ผู้แปล : อนัส โอรามหลง

พิสูจน์อักษรอาหรับ : อามีร อนุกูล

พิสูจน์อักษรไทย : ทีมวิชาการมุนาดิยา

ทางองค์กรไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการนำข้อความบางส่วนของหนังสือเล่มนี้ไปใช้
เพื่อการอ้างอิงและเพื่อการเผยแพร่ยกเว้นการนำไปใช้เพื่อการพาณิชย์
แต่จำเป็นจะต้องอ้างอิงที่มาของหนังสือ และทางองค์กรสงวนสิทธิ์ในการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม
ยกเว้นในกรณีที่ได้รับการยินยอมจากองค์กรแล้วเท่านั้น

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 3 15/12/2568 BE 11:54

สารบัญ

คำนำ.....11

บทเกริ่นนำ : ความสำคัญของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต.....15

หนึ่ง : เตาฮีดประเภทนี้ (เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต-ผู้แปล) คือครึ่งหนึ่งของการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ.....16

สอง : เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตคือศาสตร์ที่มีเกียรติและสำคัญที่สุดอย่างสิ้นเชิง.....19

สาม : เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตคือรากฐานของความรู้ศาสนา.....21

สี่ : การรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์คือรากฐานสำคัญในแนวทางของชาวสะลัฟ.....23

ห้า : การรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์เปิดประตูการรู้จักอัลลอฮ์ให้แก่บ่าว.....24

หก : รากฐานของความรู้ที่ถูกต้องคือการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ผ่านพระนามและคุณลักษณะของพระองค์.....26

เจ็ด : ความรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์คือชีวิตแห่งหัวใจ.....28

แปด : ผลของการรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์.....30

เก้า : ความจำเป็นของการออกห่างความเท็จ และการไม่ขัดแย้งกับเส้นทางแห่งสัจธรรมในเรื่องนี้.....32

บทที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต และความเกี่ยวข้องกับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ.....35

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต.....36

ประโยคแรก : “การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์”.....36
ประโยคที่สอง : “ด้วยพระนามของพระองค์อันวิจิตรยิ่ง”.....37
ประโยคที่สาม : “และคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์อันสูงส่งยิ่ง”.....39
ประโยคที่สี่ : “ที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์”.....41
ประโยคห้า : “และศรัทธาต่อความหมายพร้อมกับข้อตัดสินของพระนาม และคุณลักษณะเหล่านั้น”.....43
หัวข้อที่สอง : ความเชื่อมโยงระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ.....47
บทที่สอง : คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ พร้อมกับอธิบายหลักความเชื่อของพวกเขา เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ และรากฐานของความเชื่อของพวกเขา.....55
หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และ อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์.....56
หัวข้อที่สอง : อธิบายหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนาม และคุณลักษณะของอัลลอฮ์.....67
หัวข้อที่สาม : รากฐานอันเป็นที่ตั้งของหลักความเชื่อแห่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์.....86
อธิบายรากฐานทั้งสาม.....93
บทส่งท้าย.....131
แหล่งอ้างอิง.....137

คำอนุญาตในการแปลหนังสือ

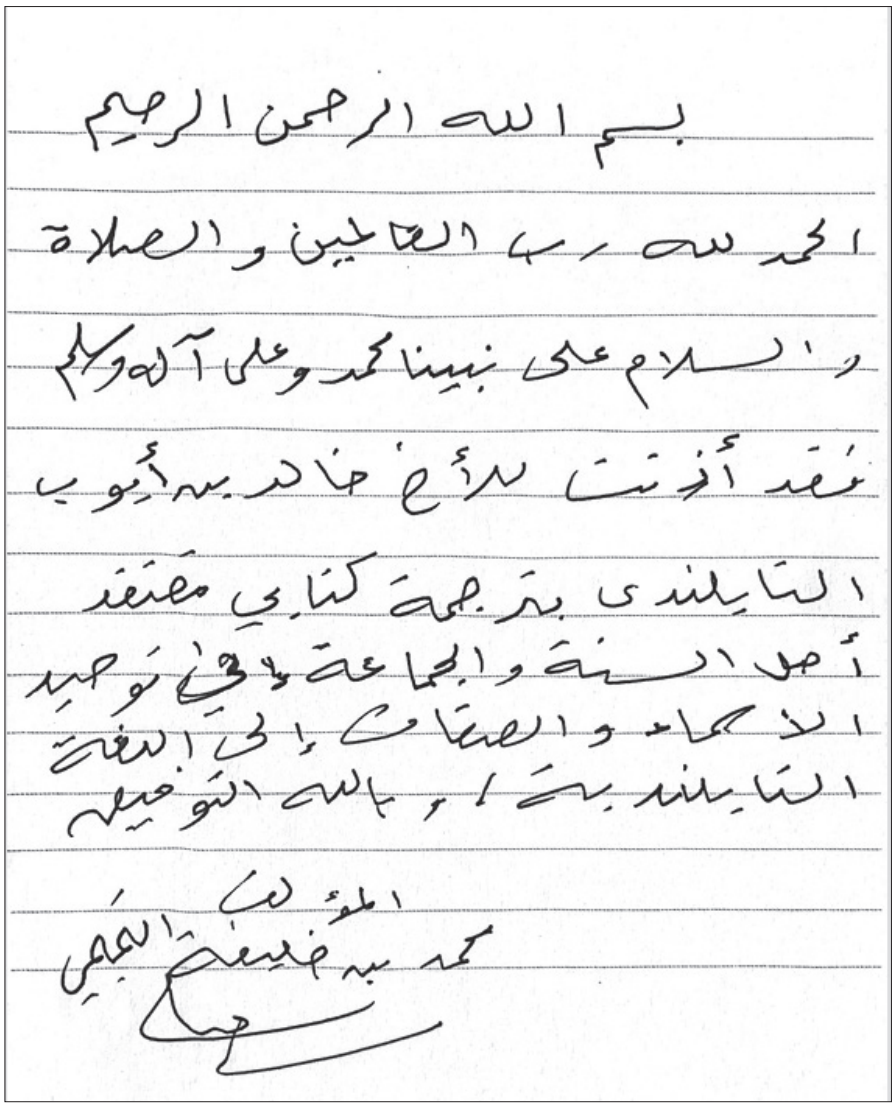

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة

والسلام على نبينا محمد وعلى آله وسلم

فقد أذنت للأخ خالد بن أيوب

التايلندي بترجمة كتابي معتقد

أهل السنة والجماعة في توحيد

الأسماء والصفات إلى اللغة

التايلندية، وبالله التوفيق

المؤلف

محمد بن خليفة التميمي

คำแปลคำอนุญาตฯ

الحمد لله رب العالمين و الصلاة
و السلام على نبينا محمد و على آله و سلم

เราได้อนุญาตแก่พี่น้อง คอลิด บิน อัยยูบ ชาวไทย ในการแปลหนังสือของเรา “หลักความเชื่อของอะฮ์ลุซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต” ไปยังภาษาไทย ความสำเร็จทั้งมวลเป็นของอัลลอฮ์

ผู้ประพันธ์

มูฮัมหมัด บิน เคาะลีฟะฮ์ อัตตะมีมีย์

คำนำผู้เผยแพร่

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَتُوبُ إِلَيْهِ، وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا.

เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตถือเป็นหนึ่งในเตาฮีดที่ยิ่งใหญ่และประเสริฐที่สุด เนื่องจากถือเป็นเตาฮีดที่พูดถึงอัลลอฮ์โดยตรง ดังนั้นไม่มีหนทางใดที่มนุษย์จะรู้จักพระเจ้า เว้นแต่ต้องรับรู้ผ่านข้อมูลที่มาจากอัลกุรอานและซุนนะฮ์ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

เพราะการรู้จักพระเจ้าที่แท้จริง ตามแง่มุมที่พระองค์ประสงค์นั้น จะทำให้บ่าวได้รับประโยชน์มากมายที่จะสะท้อนออกมาผ่านวิถีชีวิตของบ่าวและอยู่บนความพอดี กลับกัน หากบ่าวคนใดรู้จักอัลลอฮ์ตามแง่มุมที่พระองค์ไม่ประสงค์ผ่านการตีความหรือเลือกที่จะไม่ทำการเข้าใจตัวบทนั้น ชีวิตของเขาจะขาดความสมดุลการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ละเลยต่อสิ่งที่ต้องตระหนัก เบาความกับสิ่งที่ต้องตระหนกและหวาดกลัวต่อสิ่งที่ควรเบาใจ

ในอีกด้านหนึ่ง เตาฮีดชนิดนี้ถือเป็นเตาฮีดที่อุมมะฮ์อิสลามเกิดความขัดแย้งกันและฟิตนะฮ์ในเตาฮีดชนิดนี้เป็นหนึ่งในฟิตนะฮ์ที่แพร่กระจายที่สุดในอุมมะฮ์ เนื่องจากเชื้อร้ายปรัชญาที่แทรกซึมและกัดกินอยู่ในหัวใจของมุสลิม ดังนั้น การเข้าใจเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตจึงเป็นเตาฮีดที่มุสลิมทุกคนสมควรที่จะต้องให้ความสำคัญทั้งในแง่ของการเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตหรือเพื่อปกป้องอะกีดะฮ์ในตัวเราให้ยัง

บริสุทธิ์ ซึ่งบรรดานักวิชาการต่างให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และเขียนตำราเกี่ยวกับเตาฮีดชนิดนี้ออกมามากมายเพื่อปกป้องมัน

หนังสือ “หลักความเชื่อของอะฮ์ลุซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต” เขียนโดยหนึ่งในปราชญ์อะกีดะฮ์ร่วมสมัย ร็อบบานี เชค ศ.ดร.มูฮัมหมัด บิน เคาะลีฟะฮ์ อัตตะมีมีย์ (ฮะฟิเซาะฮุลลอฮ์) ถือเป็นหนึ่งในหนังสือร่วมสมัยที่โดดเด่นในการพูดถึงเตาฮีดชนิดนี้ เนื่องจากความง่าย ครอบคลุม และกระชับของเนื้อหาที่กล่าวตั้งแต่การศรัทธาที่ถูกต้องต่อเตาฮีดชนิดนี้ว่าควรเป็นอย่างไร รวมไปถึงการตีแผ่ และตอบโต้แนวคิดที่หลงผิดอย่างตรงประเด็น เหตุนี้เองหนังสือเล่มนี้จึงเหมาะเป็นหนังสือพื้นฐานในการเรียนรู้และเข้าใจเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ขออัลลอฮ์ตอบแทนท่านผู้ประพันธ์เชคที่อนุญาตให้ทางมุนาดิยาแปลและเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ โดยเราได้ทำการแปลให้เข้ากับความเข้าใจของคนไทย จัดระเบียบความเรียบร้อยของเอกสารและใส่คำอธิบายบางส่วนเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในเป้าหมายของหนังสือมากยิ่งขึ้น

ขออัลลอฮ์ ﷻ โปรดตอบรับการงานนี้ของพวกเรา ขอให้การงานนี้เป็นญารียะฮ์สำหรับพวกเราและท่าน ขอให้การงานนี้เป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลที่จะสร้างความเข้าใจในเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตแก่สังคมไทยสืบไป

ทีมบรรณาธิการมุนาดิยา

26/9/2025 ตรงกับ 4/4/1447

มะดีนะฮ์ มุเนาวะเราะฮ์

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 10 15/12/2568 BE 11:54

คำนำ

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَـحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَتُوبُ إِلَيْهِ، وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْأَسْمَاءُ الـحُسْنَىٰ وَالصِّفَاتُ الْعُلَىٰ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَمِينُهُ عَلَىٰ وَحْيِهِ، أَرْسَلَهُ بِالهُدَىٰ وَدِينِ الـحَقِّ، فَبَلَّغَ الرِّسَالَةَ وَأَدَّى الْأَمَانَةَ، وَنَصَحَ الْأُمَّةَ، وَجَاهَدَ فِي اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ، وَعَبَدَ رَبَّهُ حَتَّىٰ أَتَاهُ اليَقِينُ مِنْ رَبِّهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا.

นี่คือบทเรียนลำดับที่หนึ่งของชุด “บทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ของเตาฮีด อัสมาอ์ วัศศิฟาต” ซึ่งมีชื่อว่า **“หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ ในเรื่องเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต”** และ (ด้วยพระประสงค์ของอัลลอฮ์) จะมีบทเรียนในลำดับถัดไป

บทเรียนลำดับที่สอง : **“หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ ในเรื่องพระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตรยิ่ง”**

บทเรียนลำดับที่สาม : **“หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ ในเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮ์อันสูงส่ง”**

บทเรียนลำดับที่สี่ : **“กฎเกณฑ์ของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ในตัวบทที่เกี่ยวข้องกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์”**

บทเรียนลำดับที่ห้า : **“วาทกรรมตะอ์ฏีลและจุดยืนของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์”**

บทเรียนลำดับที่หก : **“วาทกรรมตัชบีฮ์และจุดยืนของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์”**

ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าในการจัดพิมพ์บทเรียนชุดนี้คือ การรับใช้ในประเด็นต่อไปนี้ :

หนึ่ง : อธิบายหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในรูปแบบที่รวมความครอบคลุมและความลุ่มลึกเข้าไว้ด้วยกัน ผ่านการอธิบายประเด็นใหญ่ ๆ เป็นลำดับแรก หลังจากนั้นเป็นการค้นคว้าประเด็นรายละเอียดและบทเรียนปลีกย่อยของประเด็นใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้ และบทเรียนลำดับที่หนึ่งนี้ได้เจาะจงการนำเสนอประเด็นใหญ่ ๆ ที่อธิบายและสร้างความกระจ่างแก่หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ในภาพรวม และหลังจากนั้นฉันได้ศึกษาแต่ละประเด็นเป็นการเฉพาะซึ่งครอบคลุมหัวข้อและกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประเด็นเหล่านั้น

สอง : รวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่หลากหลายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่กระจัดกระจายอยู่ในหนังสือเล่มต่าง ๆ ของชาวซุนนะฮ์ ฉันได้ใช้ความพยายามและพละกำลังในการรวบรวม เรียบเรียง วางบท และการเขียนแหล่งอ้างอิงในประเด็นต่าง ๆ อย่างมีระบบ เพื่อการเรียนรู้และค้นคว้าได้โดยสะดวกในภายภาคหน้า

สาม : อธิบายความมดเท็จของแนวคิดของกลุ่มชนผู้หันเหและหลงผิดซึ่งเป็นเหล่าผู้หลุดออกจากสัจธรรมในเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบถึงแง่มุมความเท็จของหลักความเชื่อ ระดับความเบี่ยงเบนและความหลงผิดของพวกเขา เพื่อให้มุสลิมระมัดระวังการตกสู่สิ่งดังกล่าว

บทเรียนลำดับที่หนึ่งประกอบด้วยบทต่าง ๆ ดังนี้

บทที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตและความเกี่ยวข้องกับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ

บทที่หนึ่งประกอบด้วยสองหัวข้อ

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

หัวข้อที่สอง : ความเชื่อมโยงระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ

บทที่สอง : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

บทที่สองประกอบด้วยสามหัวข้อ

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์

หัวข้อที่สอง : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

หัวข้อที่สาม : รากฐานอันเป็นที่ตั้งของหลักความเชื่อแห่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

และเราปิดท้ายสิ่งดังกล่าวด้วยบทส่งท้ายและสารบัญต่าง ๆ

และเราไม่ได้อ้างว่าบทเรียนนี้ได้บรรลุถึงระดับความสมบูรณ์แบบ ทว่าเราเพียงทุ่มเทความพยายาม หากเราได้รับความสำเร็จ นั่นมาจากอัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว และหากเกิดความบกพร่องหรือความผิดพลาด นั่นก็มาจากธรรมชาติของความพยายามของมนุษย์ ฉะนั้นเราจึงคาดหวังว่าผู้ที่พบเจอสิ่งใดในบทเรียนนี้ ได้โปรดแนะนำเราโดยเร็ว และเราขอวิงวอนต่ออัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ โปรดทรงตอบรับความพยายามนี้จากเรา และทรงทำให้มันเป็นการงานที่ดีและบริสุทธิ์ใจเพื่อพระพักตร์ของพระองค์ และโปรดทรงอย่าทำให้ผู้ใดมีหุ้นส่วนในสิ่งดังกล่าว

และคำวิงวอนสุดท้ายของเราคือ การสรรเสริญทั้งมวลเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์พระผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก

มูฮัมหมัด บิน เคาะลีฟะฮ์ อัตตะมีมีย์

หลักความเชื่อของ
อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์
เกี่ยวกับเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ซึ่งประกอบด้วยหนึ่งบทเกริ่นนำและสองบทหลัก :

บทเกริ่นนำ : อธิบายความสำคัญของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

บทที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตและความเกี่ยวข้องกับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ ประกอบด้วยสองหัวข้อ :

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

หัวข้อที่สอง : ความเชื่อมโยงระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ

บทที่สอง : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ประกอบด้วยสามหัวข้อ :

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์

หัวข้อที่สอง : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

หัวข้อที่สาม : รากฐานอันเป็นที่ตั้งของหลักความเชื่อแห่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 14 15/12/2568 BE 11:54

บทเกริ่นนำ : ความสำคัญของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

الـحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ العَالَمِينَ، الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ، مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، الْمَوْصُوفُ بِصِفَاتِ الْجَلَالِ، الْمَنْعُوتُ بِنُعُوتِ الْكَمَالِ.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَمِينُهُ عَلَىٰ وَحْيِهِ وَخِيرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ وَحُجَّتُهُ عَلَىٰ عِبَادِهِ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ، وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.

แท้จริงแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์และสำคัญที่สุดกับผู้แสวงหาสัจธรรมก่อนการเริ่มต้นการศึกษารายละเอียดด้านต่าง ๆ ของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตคือ เขาต้องมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของเตาฮีดประเภทนี้ รู้คุณค่า สถานะ และบทบาทของเตาฮีดประเภทนี้ในแง่มุมของหลักความเชื่อเป็นการเฉพาะ และในแง่มุมอื่น ๆ ของศาสนาโดยรวม ดังนั้นการปลูกฝังความเข้าใจอันมีประโยชน์นี้ในความคิดของมุสลิม ซึ่งเกี่ยวกับสถานะและลำดับขั้นอันสูงส่งของเตาฮีดประเภทนี้ จะนำประโยชน์กลับมาสู่ตัวเขาในการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ (อินชาอัลลอฮ์) แล้วเขาก็จะมอบความสำคัญให้แก่ด้านนี้ในขอบเขตที่จำเป็น เช่นเดียวกันสิ่งดังกล่าวจะเพิ่มความปรารถนาในการทำความเข้าใจประเด็น หัวข้อ และรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ของเตาฮีดประเภทนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาผู้มุ่งหวังเก็บเกี่ยวความรู้อันมีประโยชน์ต่อตนเองและให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างไม่อาจละเลยได้

เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งบางคนมองเตาฮีดประเภทนี้ด้วยสายตาที่ด้อยค่า

ความสำคัญและสถานะ โดยที่คิดว่าหัวข้อต่าง ๆ ของเรื่องนี้คงไม่พ้นการกล่าวถึงทัศนะที่มีความขัดแย้งและแตกต่างกันในขอบเขตของสิ่งที่มีหลักฐานและไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ และคิดว่าเรื่องราวคงไม่เกินและออกนอกสิ่งดังกล่าว มุมมองและคำกล่าวทำนองนี้จะไม่ปรากฏออกมาเว้นแต่มาจากบุคคลสองประเภท คนโง่ที่ไม่รู้จักประเด็นต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ของเรื่องนี้ และไม่รู้ถึงระดับความสำคัญที่มุสลิมไม่อาจขาดและไม่อาจที่จะไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องนี้

หรือไม่ก็บุคคลที่เบี่ยงเบนทางความเชื่อโดยที่เขาคิดว่าสภาพของเรื่องนี้คงไม่ต่างไปจากสภาพที่กลุ่มชนแห่งความเท็จยึดถือ ซึ่งพวกเขาไม่ได้อาศัยแสงสว่างแห่งอัลกุรอานและซุนนะฮ์ในเรื่องนี้และเรื่องอื่น ๆ พร้อมทั้งคำพูดของพวกเขาในเรื่องนี้ก็ไม่อาจข้ามพ้นการวิจารณ์พระนามของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์ หรือการสร้างความสงสัยในพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ทั้งหมดหรือส่วนมาก เป็นเหตุให้พวกเขาขัดขวางการทำความรู้จักพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ ไม่ต้องกล่าวถึงการอธิบายบทบาทและสถานะของพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในหลักความเชื่อของมุสลิมและการศรัทธาต่อพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ของเขา

เพื่อเป็นการแนะนำผู้แสวงหาสัจธรรม ให้ความรู้แก่ผู้ไม่รู้ผู้เผอเรอ เรียกร้องผู้ขัดแย้งผู้เบี่ยงเบน และเพื่อเป็นการทวนความจำแก่ผู้รู้ เราจึงเขียนบทความเหล่านี้ซึ่งชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์และความพิเศษบางประการของเตาฮีดประเภทนี้ โดยหวังว่าอัลลอฮ์จะทรงประทานประโยชน์ให้แก่ผู้ที่ได้อ่านและทบทวนมัน

เราขอกล่าวว่า ความสำเร็จเกิดขึ้นจากอัลลอฮ์ และขอพึ่งพาความช่วยเหลือและการชี้แนะจากพระองค์ในการสรุปสิ่งที่เราต้องการจะอธิบายในประเด็นต่อไปนี้

หนึ่ง : เตาฮีดประเภทนี้ (เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต-ผู้แปล) คือครึ่งหนึ่งของการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ

ไม่มีมุสลิมคนใดไม่รู้ความสำคัญของการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ เพราะสิ่งนี้เป็นรุก่นอีหม่านประการแรก ทว่ายังเป็นรุก่นที่สำคัญที่สุด ส่วนรุก่นที่เหลือเป็นเพียง

สิ่งติดตามและแขนงของการศรัทธาต่ออัลลอฮ์

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ยังเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการสร้างสรรพสิ่ง การส่งเราะซูลทั้งหลายมา การประทานคัมภีร์ และเป็นรากฐานของศาสนา ดังนั้น การศรัทธาต่ออัลลอฮ์จึงเป็นรากฐานของความดีทั้งปวง เป็นแหล่งกำเนิดของทางนำ และเป็นสาเหตุแห่งความสำเร็จทุกประการ เนื่องจากเมื่อมนุษย์เป็นสิ่งถูกสร้างและเป็นสิ่งที่ได้รับดูแล ความรู้และการกระทำของเขาจึงย้อนกลับไปหาผู้สร้างและผู้อภิบาลของเขา ซึ่งเขาได้รับทางนำจากพระองค์ ปฏิบัติการงานเพื่อพระองค์ และจะกลับคืนสู่พระองค์ เขาจึงขาดพระองค์ไม่ได้ การที่เขาหันเหออกจากพระองค์ไปหาสิ่งอื่น นั่นคือความพินาศและความเสียหายสำหรับเขา มนุษย์นั้นมีอัลลอฮ์แทนที่ทุก ๆ สิ่ง แต่ไม่มีสิ่งใดแทนที่อัลลอฮ์ได้ ดังนั้นบ่าวจะไม่อาจครอบครองประโยชน์และความสำเร็จใด เว้นแต่ด้วยการรู้จักพระผู้อภิบาลของเขาและด้วยการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ เมื่อเขามีสิ่งดังกล่าว นั่นแหละคือจุดมุ่งหมายและเป้าประสงค์ที่เขาถูกสร้างมา อื่นจากนั้นอาจเป็นส่วนเกินที่ให้ประโยชน์ หรือเป็นส่วนเกินที่ไม่มีประโยชน์หรือเป็นส่วนเกินที่เป็นอันตราย ด้วยเหตุนี้บรรดาเราะซูลจึงเรียกร้องประชาชาติทั้งหลายไปสู่การศรัทธาต่ออัลลอฮ์และการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ บรรดาเราะซูลทุกท่านล้วนเริ่มต้นการเรียกร้องเชิญชวนด้วยสิ่งดังกล่าว เป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ที่สืบค้นการเรียกร้องของบรรดาเราะซูลในอัลกุรอาน

โครงสร้างพื้นฐานของความสุขและความสำเร็จเกิดขึ้นด้วยการสถาปนาเตาฮีดทั้งสองซึ่งเป็นสิ่งที่การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ วางอยู่บนนั้น และเพื่อที่จะสถาปนาเตาฮีดทั้งสอง อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ จึงทรงส่งเราะซูลของพระองค์ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ มา และบรรดาเราะซูลทั้งหลาย ขอความสันติและการเศาะละวาตของพระองค์จงประสบแด่พวกท่าน ก็เรียกร้องไปสู่ทั้งสองประการนี้ นับตั้งแต่เราะซูลท่านแรกจนถึงท่านสุดท้าย

เตาฮีดประเภทแรก คือ เตาฮีดด้านความรู้ การบอกเล่า และความเชื่อ (التوحيد العلمى الخبرى الاعتقادى) ซึ่งประกอบด้วย

การยืนยันคุณลักษณะอันสมบูรณ์แบบทั้งหลายแด่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ และ

การให้ความบริสุทธิ์แด่พระองค์จากการตัชบีฮ์และการตัมษีล รวมถึงให้ความบริสุทธิ์แด่พระองค์จากคุณลักษณะอันบกพร่องทั้งหลาย

เตาฮีดประเภทที่สอง คือ การอิบาดะฮ์ต่อพระองค์เพียงพระองค์เดียวโดยไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์ การมอบความรักแก่พระองค์เพียงพระองค์เดียว การบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ การเกรงกลัวพระองค์ การมีความหวังต่อพระองค์ การมอบหมายต่อพระองค์ การพึงพอใจต่อพระองค์ ในฐานะที่พระองค์เป็นพระผู้อภิบาล ผู้ถูกสักการะ และผู้เป็นนาย และการไม่ทำให้สิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด

อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงรวมเตาฮีดทั้งสองประเภทนี้ไว้ในซูเราะฮ์แห่งความอิคลาศทั้งสอง อันได้แก่ :

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ١ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) ว่า : ‘โอ้บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเอ๋ย’” [อัลกาฟิรูน : 1] ซึ่งเป็นซูเราะฮ์ที่ประกอบด้วยเตาฮีดด้านการปฏิบัติด้วยเจตจำนง

และซูเราะฮ์

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) : ‘พระองค์คืออัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ’” [อัลอิคลาศ : 1] ซึ่งเป็นซูเราะฮ์ที่ประกอบด้วยเตาฮีดด้านความรู้และการบอกเล่า

ดังนั้นซูเราะฮ์

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) : ‘พระองค์คืออัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ’” [อัลอิคลาศ : 1] จึงเป็นการอธิบายสิ่งที่จำเป็นต้องยืนยันแด่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ จากคุณลักษณะที่สมบูรณ์ต่าง ๆ รวมถึงเป็นการอธิบายสิ่งที่จำเป็นต้องให้ความบริสุทธิ์แด่พระองค์จากความบกพร่องและสิ่งที่คล้ายคลึง

และซูเราะฮ์

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ١ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) ว่า : ‘โอ้บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเอ๋ย’”

[อัลกาฟิรูน : 1] จึงเป็นการกำหนดบังคับให้อิบาดะฮ์ต่อพระองค์เพียงพระองค์เดียว โดยไม่มีภาคีใด ๆ ต่อพระองค์และบริสุทธิ์จากอิบาดะฮ์จากทุกสิ่งที่ไม่ใช่พระองค์

เตาฮีดหนึ่งจากเตาฮีดสองประเภทนี้จะไม่สมบูรณ์เว้นแต่ต้องประกอบด้วยเตาฮีดอีกประเภท ด้วยเหตุนี้ท่านนบี ﷺ จึงอ่านสองซูเราะฮ์นี้ในการละหมาดซุนนะฮ์ฟัจญ์ร์ ซุนนะฮ์มัฆริบ และละหมาดวิตร์เป็นประจำ ซึ่งทั้งสองซูเราะฮ์นี้คือการเปิดต้นและปิดท้ายการงาน เพื่อให้ทั้งจุดเริ่มต้นของวันและจุดสิ้นสุดของกลางคืนต่างเป็นเตาฮีด[1]

ดังนั้น เตาฮีดที่ถูกเรียกร้องจากบ่าว ครึ่งหนึ่งของมัน คือ เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

สอง : เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตคือศาสตร์ที่มีเกียรติและสำคัญที่สุดอย่างสิ้นเชิง

ความประเสริฐของศาสตร์หนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับความประเสริฐของข้อมูลในศาสตร์นั้น ๆ เนื่องจากความเชื่อมั่นของจิตใจต่อหลักฐานและข้อเท็จจริงของการมีอยู่ของข้อมูล และเนื่องจากความจำเป็นในการรับรู้และผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของข้อมูล

ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าข้อมูลที่สูงส่งและยิ่งใหญ่ที่สุดคือข้อมูลเกี่ยวกับอัลลอฮ์ ผู้ซึ่งไม่มีสิ่งที่ถูกเคารพสักการะอื่นใดนอกจากพระองค์และพระองค์คือพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ผู้ทรงดำรงชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน ผู้ปกครองที่แท้จริงชัดเจน ผู้ทรงมีลักษณะแห่งความสมบูรณ์ทั้งหมด

ผู้ทรงบริสุทธิ์จากทุกข้อตำหนิและข้อบกพร่อง ทรงบริสุทธิ์จากทุกผู้เทียบเคียงและเปรียบเทียบในความสมบูรณ์แบบของพระองค์

1 “อิจญ์ติมาอ์ อัลญุยูช อัลอิสลามียะฮ์ อะลา ฆ็อซวิล มุอัฏฏิละฮ์ อัลญะฮ์มียะฮ์” หน้า 35-36

ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าการรู้จักพระองค์ พระนามของพระองค์ คุณลักษณะของพระองค์ และการกระทำของพระองค์คือศาสตร์ที่สูงส่งและประเสริฐที่สุด สถานะของศาสตร์นี้เมื่อเทียบกับศาสตร์อื่น ๆ ก็เหมือนกันกับสถานะของข้อมูลของศาสตร์นี้กับข้อมูลทั้งหลาย[2]

หากมีผู้กล่าวว่า : *"ศาสตร์ (หรือองค์ความรู้) คือสื่อที่นำไปสู่การปฏิบัติและสิ่งที่การปฏิบัติต้องพึ่งพามัน ส่วนการปฏิบัติก็คือเป้าหมายสูงสุด และเป็นที่ทราบกันดีว่าเป้าหมายย่อมประเสริฐกว่าสื่อหรือวิธีการ แล้วสื่อจะประเสริฐไปกว่าเป้าหมายได้อย่างไร ?"*

กล่าวว่า : "ทั้งศาสตร์และการปฏิบัติ จะแบ่งออกเป็นสองประเภท ส่วนหนึ่งคือสิ่งที่เป็นสื่อและอีกส่วนคือสิ่งที่เป็นเป้าหมาย ไม่ใช่ทุก ๆ ศาสตร์จะเป็นสื่ออันเป็นเส้นทางไปสู่สิ่งอื่น เพราะการรู้จักอัลลอฮ์ พระนามของพระองค์ และคุณลักษณะของพระองค์คือศาสตร์ที่ประเสริฐที่สุดอย่างสิ้นเชิง คือสิ่งที่เป็นจุดมุ่งหมายในตัวเองและเป็นจุดประสงค์ในตัว อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَـٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾ ﴾

'อัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างชั้นฟ้าทั้งเจ็ด และทรงสร้างแผ่นดินก็เยี่ยงนั้น พระบัญชาจะลงมาท่ามกลางมันทั้งหลาย (ชั้นฟ้าและแผ่นดิน) เพื่อพวกเจ้าจะได้รู้ว่า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอานุภาพเหนือทุกสิ่งอย่าง และแท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงห้อมล้อมทุกสิ่งอย่างไว้ด้วยความรอบรู้ (ของพระองค์)' [อัฏเฏาะลาก : 12]"

พระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงแจ้งว่าพระองค์ทรงสร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินและทรงประทานพระบัญชาท่ามกลางชั้นฟ้าและแผ่นดินเพื่อที่บ่าวของพระองค์จะได้รับรู้ว่าพระองค์ทรงรอบรู้ทุกสรรพสิ่งและทรงอำนาจเหนือทุกสรรพสิ่ง ดังนั้น การรับรู้นี้คือจุดหมายที่ถูกเรียกร้องจากสิ่งถูกสร้าง และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ยังตรัสว่า :

2 "มิฟตาห์ ดาริซ ซะอาดะฮ์" เล่ม 1 หน้า 86

﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ... ١٩ ﴾

“ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้) นอกจากอัลลอฮ์ ...” [มูฮัมหมัด : 19] ความรู้เกี่ยวกับเอกนุภาพของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ และการรู้ว่าไม่มีผู้ถูกสักการะอื่นใดนอกจากพระองค์คือสิ่งที่ถูกเรียกร้องในตัวเอง แม้ว่าการรับรู้นี้เพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอ แต่ต้องผนวกกับการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์เพียงพระองค์เดียวโดยไม่มีภาคีใด ๆ ฉะนั้น ทั้งสองสิ่งนี้คือสิ่งที่ถูกเรียกร้องในตัวเอง[3]

ประการแรก : ความรู้เกี่ยวกับพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ผ่านพระนาม คุณลักษณะ การกระทำ และข้อตัดสินต่าง ๆ ของพระองค์

ประการที่สอง : การอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ด้วยข้อกำหนดและข้อบ่งชี้ของพระนามและคุณลักษณะของพระองค์

ฉะนั้นเมื่อการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์เป็นสิ่งที่ถูกเรียกร้องในตัวเอง ความรู้และการรู้จักพระองค์ก็เช่นเดียวกัน เพราะความรู้คือหนึ่งในอิบาดะฮ์ที่ประเสริฐที่สุด[4]

สาม : เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตคือรากฐานของความรู้ศาสนา

ดังที่ความรู้เกี่ยวกับพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของอัลลอฮ์คือศาสตร์ที่สูงส่ง มีเกียรติ และยิ่งใหญ่ที่สุด ความรู้นี้ก็คือรากฐานของศาสตร์ทั้งหมด ทุกศาสตร์ล้วนติดตามศาสตร์นี้ และการคงอยู่ของศาสตร์ต่าง ๆ ต้องพึ่งพาศาสตร์นี้ ฉะนั้นการรู้เกี่ยวกับศาสตร์นี้คือรากฐานและแหล่งกำเนิดของทุก ๆ ศาสตร์ ผู้ใดรู้จักอัลลอฮ์ เขาจะรู้จักสิ่งอื่นนอกเหนือจากพระองค์ และผู้ใดไม่รู้จักพระผู้อภิบาลของเขา สำหรับสิ่งอื่นนอกเหนือจากพระองค์เขาก็ยิ่งไม่รู้จัก พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

---

3 กล่าวคือ ไม่ใช่ศาสตร์ที่เราศึกษามันเพื่อใช้เป็นสะพานหรือเครื่องมือในการเข้าใจสิ่งหนึ่งอีก เช่น การที่เราเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก็เพื่อเป้าหมายที่เราจะสามารถใช้ความรู้ไวยากรณ์ตรงนี้มาอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการเรียนเตาฮีดอัสมาอ์ฯ นั้นเป้าหมายของการศึกษามันต่างกับตัวอย่างข้างต้น-ผู้แปล

4 “มิฟตาห์ ดาริซ ซะอาดะฮ์” เล่ม 1 หน้า 178

﴿ وَلَا تَكُونُوا كَٱلَّذِينَ نَسُوا ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ ... ﴿١٩﴾ ﴾

“และพวกเจ้าอย่าได้เป็นเช่นบรรดาผู้ที่ลืมอัลลอฮ์ มิฉะนั้นอัลลอฮ์จะทรงทำให้พวกเขาลืมตัวของพวกเขาเอง ...” [อัลฮัชร์ : 19] ดังนั้น โปรดพิจารณาอายะฮ์นี้ให้ดีแล้วท่านจะพบกับความหมายที่ประเสริฐและยิ่งใหญ่ นั่นคือผู้ใดลืมพระผู้อภิบาลของเขา พระองค์จะทำให้เขาลืมตัวตนของเขา จากนั้นเขาจะไม่รู้จักแก่นแท้ของตัวเองไม่รู้จักผลประโยชน์ของตัวเอง มิหนำซ้ำเขาจะลืมสิ่งที่เป็นผลประโยชน์และความสำเร็จของเขาในชีวิตนี้และในโลกหลังความตาย เพราะเขาหลุดออกจากธรรมชาติที่เขาถูกสร้างขึ้นมา เขาจึงลืมพระผู้อภิบาลของเขาแล้วพระองค์ทรงทำให้เขาลืมตัวตนของเขา ลืมลักษณะของตัวตนอันเป็นสิ่งที่ทำให้เขาสมบูรณ์บริสุทธิ์ และมีความสุขในชีวิตนี้และชีวิตหน้า พระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُۥ عَن ذِكْرِنَا وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ وَكَانَ أَمْرُهُۥ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ ﴾

“... และเจ้าอย่าเชื่อฟังผู้ที่เราทำให้หัวใจของเขาละเลยจากการรำลึกถึงเรา และปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำของเขา และกิจการของเขาพินาศสูญหาย” [อัลกะฮฺฟ์ : 28] เขาเพิกเฉยต่อการรำลึกถึงพระผู้อภิบาล การงานและหัวใจของเขาจึงแตกสลาย เขาจึงไม่มีความสนใจต่อสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ ความสมบูรณ์ และสิ่งที่ทำให้ตัวตนและหัวใจของเขาบริสุทธิ์ ทว่าเขาคือผู้ที่หัวใจแตกกระจัดกระจายและเป็นผู้ที่ทำลายมันเอง เขาคือผู้บกพร่องในการงาน สับสน ไม่รู้จักเส้นทาง

ฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์จึงเป็นรากฐานของทุกศาสตร์ คือรากฐานของความรู้ของบ่าวเกี่ยวกับความสุข ความสมบูรณ์ และผลประโยชน์แห่งดุนยาและอาคิเราะฮ์ของเขา ความโง่เขลาเกี่ยวกับพระองค์ส่งผลให้เกิดความโง่เขลาเกี่ยวกับตัวเอง ไม่รู้ผลประโยชน์ ความสมบูรณ์ และสิ่งที่ทำให้เขาบริสุทธิ์และประสบความสำเร็จ เพราะความรู้เกี่ยวกับพระองค์คือความสุขของบ่าวและความเขลาเกี่ยวกับพระองค์คือรากฐานแห่งความทุกข์ของบ่าว[5]

5 “มิฟตาห์ ดาริซ ซะอาดะฮ์” เล่ม 1 หน้า 86

สี่ : การรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์คือรากฐานสำคัญในแนวทางของชาวสะลัฟ

การรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์คือรากฐานอันเป็นที่ตั้งของการงานของบ่าว และขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างบ่าวกับพระผู้อภิบาลของเขาก่อเกิดขึ้นผ่านรากฐานนี้ และมุสลิมคนหนึ่งจะเคารพสักการะและแสวงหาความใกล้ชิดพระผู้อภิบาลของเขาบนแสงสว่างของรากฐานนี้

ด้วยเหตุนี้รากฐานของความรู้และการปฏิบัติของชาวสะลัฟ คือ

หนึ่ง : ความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์

สอง : การปฏิบัติเพื่ออัลลอฮ์

ด้วยสิ่งดังกล่าวบรรดาชาวสะลัฟจึงรวมระหว่างความเชื่ออันเป็นความรู้และการปฏิบัติอันเป็นความรัก

ความเชื่อของพวกเขามาจากความรู้ การปฏิบัติและความรักของเขาก็มาจากความรู้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงปลอดภัยจากความเสื่อมแห่งความเบี่ยงเบนของชาวกะลามและกลุ่มศูฟีย์

ชาวกะลาม : โดยส่วนใหญ่ ความเห็นและคำพูดของพวกเขามักเกี่ยวกับการยืนยัน การปฏิเสธ การคงอยู่ การไม่มีอยู่ (ของพระนามและลักษณะของอัลลอฮ์-ผู้แปล) และประเด็นต่าง ๆ ด้านความเชื่อ เป้าหมายของพวกเขาเพียงแค่การเชื่อความรู้ และการบอกเล่า

กลุ่มศูฟีย์ : โดยส่วนใหญ่ การแสวงหาและการกระทำของพวกเขามักเกี่ยวกับความรักและความชิงชัง ความประสงค์และความรังเกียจ และพฤติกรรมปฏิบัติ เป้าหมายหลักของพวกเขาคือความรัก การยอมจำนน และความปรารถนา

กลุ่มเบี่ยงเบนทั้งสองนี้ มีความเสียหายสองประการ คือ

ความเสียหายประการที่หนึ่ง : การพูดโดยปราศจากความรู้หากเป็นชาวกะลาม และการปฏิบัติโดยไม่มีความรู้หากเป็นชาวศูฟีย์

นั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นจากอุตริกรรมแห่งคำพูดและการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์

ความเสียหายประการที่สอง : ชาวกะลามสูญเสียการปฏิบัติและชาวศูฟีย์สูญเสียคำพูด

ส่วนชาวสะลัฟและผู้ติดตามพวกเขาจะบรรลุทั้งสองประการ ทั้งคำพูดอันเป็นความเชื่อที่อาศัยการรู้จักพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของอัลลอฮ์ที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์

และการปฏิบัติอันเป็นความปรารถนา ด้วยการติดตามคำสั่งใช้และออกห่างข้อห้ามตามสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์ของพระองค์และผ่านลิ้นเราะซูลของพระองค์ ﷺ

ด้วยเหตุนี้คำพูดและการกระทำของพวกเขาทั้งภายในและภายนอกล้วนวางอยู่บนความรู้ และทุกคำพูดและการกระทำของพวกเขาเคียงข้างกัน พวกเขาเหล่านั้นคือมุสลิมอย่างแท้จริง[6]

ชาวสะลัฟและผู้ติดตามพวกเขากำหนดให้เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตเป็นหนึ่งในสองเสาหลักที่ค้ำจุนแนวทางของพวกเขาที่พึ่งพาอาศัยอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ เนื่องจากความสำคัญและสถานะของเตาฮีดประเภทนี้ และสิ่งที่ตัวบทหลักฐานด้านศาสนาที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มากมายเป็นพยาน

ห้า : การรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์เปิดประตูการรู้จักอัลลอฮ์ให้แก่บ่าว

ความรักต่อสิ่งหนึ่งคือแขนงย่อยของการหยั่งรู้ถึงสิ่งนั้น ฉะนั้นผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์มากที่สุดจึงเป็นผู้ที่รักอัลลอฮ์มากที่สุด ผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์ก็ย่อมจะต้องรักพระองค์ และไม่มีหนทางใดที่จะให้ได้มาซึ่งการรู้จักนี้ เว้นแต่ต้องผ่านประตูแห่งความรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ เท้าของบ่าวคนหนึ่งจะไม่มั่นคงบนการรู้จัก

6 “มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา” เล่ม 2 หน้า 41 โดยแปลงสำนวนเล็กน้อย

อัลลอฮ์ เว้นแต่ด้วยการทำความรู้จักผ่านพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ ฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์จะเปิดประตูอันยิ่งใหญ่นี้ให้แก่บ่าว อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ไม่ทรงทำให้หนทางที่นำไปสู่การรู้จักพระองค์ผ่านการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของพระองค์ สิ่งนี้ถูกปิดกั้นไปจนถึงวันกิยามะฮ์ ดังที่ท่านนบีของเรา (มูฮัมหมัด) صَلَّىٰاللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ ได้บอกเราไว้ โดยที่ท่านกล่าวว่า :

تَعَلَّمُوا أَنَّه لَنْ يَرَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَمُوتَ

“พวกท่านพึงทราบเถิดว่าจะไม่มีผู้ใดในหมู่พวกท่านได้เห็นพระผู้อภิบาลของเขา عَزَّوَجَلَّ จนกว่าเขาจะตาย”[7]

เช่นเดียวกัน เป็นไปไม่ได้ที่สติปัญญาของมนุษย์โดยลำพังจะสามารถรับรู้และเข้าถึงสิ่งดังกล่าวโดยละเอียด เพราะปัญญาไม่มีความสามารถในสิ่งดังกล่าว เนื่องจากเรื่องพระนามและคุณลักษณะของพระองค์คือหนึ่งในสิ่งเร้นลับที่ไม่มีทางรู้จักเว้นแต่ผ่านทางวะฮีย์ อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ตรัสว่า :

﴿ ... وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ إِلَّا قَلِيلٗا ٨٥ ﴾

“... และพวกท่านจะไม่ได้รับความรู้ใด ๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น” [อัลอิสรออ์ : 85] อายะฮ์นี้อธิบายขอบเขตความรู้ของมนุษย์

ด้วยความเมตตาของพระผู้ทรงเกียรติ ผู้ทรงปรีชาญาณ จึงกำหนดให้ส่งบรรดาเราะซูลมาเพื่อเป็นผู้อธิบายลักษณะของพระองค์และเรียกร้องไปสู่พระองค์ และพระองค์ทรงทำให้การรู้จักพระองค์ سُبۡحَانَهُوَتَعَالَىٰ ผ่านพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์เป็นกุญแจแห่งการเรียกร้องและแก่นของสารของพวกเขา ดังนั้นรากฐานการเรียกร้องของบรรดาเราะซูล ขออัลลอฮ์ทรงเศาะลาตและสลามแก่พวกท่าน และหลักสำคัญประการแรกของมันคือการรู้จักอัลลอฮ์ سُبۡحَانَهُوَتَعَالَىٰ รู้จักพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์ และถัดจากรากฐานนี้ ยังมีอีกสองรากฐานสำคัญ คือ :

7 รายงานโดยมุสลิม ในเศาะเฮียะห์ของท่าน เรื่อง “อัลฟิตัน” บทกล่าวถึงอิบนุศ็อยยาด เล่ม 8 หน้า 193

รากฐานที่หนึ่ง : การแนะนำหนทางไปสู่อัลลอฮ์แก่มนุษย์ นั่นคือ (บทบัญญัติของพระองค์อันประกอบด้วยคำสั่งใช้และคำสั่งห้ามของพระองค์)

รากฐานที่สอง : อธิบายบั้นปลายชีวิตของพวกเขาในอาคิเราะฮ์

รากฐานทั้งสองนี้ติดตามและตั้งอยู่บนรากฐานแรก ฉะนั้นมนุษย์ที่รู้จักอัลลอฮ์ที่สุด เขาย่อมเป็นผู้ที่ติดตามหนทางไปสู่พระองค์มากที่สุด และเป็นผู้ที่รู้จักสภาพของมนุษย์เมื่อไปพบพระองค์ดีที่สุด

หก : รากฐานของความรู้ที่ถูกต้องคือการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ผ่านพระนามและคุณลักษณะของพระองค์

บนรากฐานของความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอัลลอฮ์ พระนามและคุณลักษณะของพระองค์ มีความศรัทธาที่ถูกต้องและเตาฮีดอันบริสุทธิ์ดำรงอยู่ และข้อเรียกร้องแห่งสารของอัลลอฮ์ทั้งหมดก่อตั้งอยู่ ฉะนั้นเตาฮีดประเภทนี้คือรากฐานแห่งทางนำความศรัทธา มันคือรากฐานของศาสนาที่ศาสนาตั้งอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงไม่อาจจินตนาการถึงความศรัทธาที่ถูกต้องในตัวผู้ที่ไม่รู้จักพระผู้อภิบาลของเขา เพราะการรู้จักนี้เกาะติดอยู่กับการยอมจำนนต่อรากฐานแห่งความศรัทธา ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ศรัทธาเนื่องจากความต้องการอันยิ่งยวดของเขาต่อการรู้จักนั้น เพื่อให้หัวใจของเขาปลอดภัย เพื่อให้ความเชื่อถูกต้อง และเพื่อให้การงานของเขาเที่ยงตรง ดังนั้นการรู้จักพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของอัลลอฮ์นี่เอง ที่จะทำให้บ่าวสามารถแยกแยะระหว่างความศรัทธากับการปฏิเสธศรัทธา ระหว่างเตาฮีดกับชิริก ระหว่างการยืนยันกับการปฏิเสธ และทำให้เขามอบความบริสุทธิ์แด่พระผู้อภิบาลของเขาจากสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับพระองค์ และทำให้เขาพรรณนาพระองค์ด้วยสิ่งที่เหมาะสมกับพระองค์จากความยิ่งใหญ่และเกียรติยศ

สิ่งดังกล่าวจะสมบูรณ์ได้ด้วยการใคร่ครวญพระดำรัสของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ใคร่ครวญสิ่งที่พระองค์แนะนำพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ เองแก่ปวงบ่าวของพระองค์ผ่านลิ้นของบรรดาเราะซูลจากพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์ และ

ใคร่ครวญสิ่งที่พระองค์ทรงประกาศความบริสุทธิ์จากมัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะและไม่คู่ควรกับพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ

สิ่งที่เหมาะสมจะกล่าวถึง ณ ที่นี้ คือ **การรู้จักอัลลอฮ์ซึ่งมีสองประเภท**

ประเภทที่หนึ่ง : การรู้จักโดยภาพรวม

คือการรู้จักที่จำเป็นสำหรับผู้ศรัทธาเพื่อก่อเกิดรากฐานแห่งความศรัทธา ซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยขอบข่ายที่บ่าวสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างพระผู้อภิบาลของเขากับพระเจ้าอื่น ๆ ที่มดเท็จ ซึ่งทำให้การศรัทธาโดยภาพรวมบังเกิด และทำให้บ่าวปลอดภัยจากการปฏิเสธศรัทธาและการตั้งภาคีซึ่งทั้งสองคือตัวขับไล่ออกจากความศรัทธา และทำให้บ่าวหลุดออกจากขอบเขตของความเขลาเกี่ยวกับพระผู้อภิบาลของเขาและสิทธิที่พระองค์ควรได้รับ

การรู้จักนี้ได้รับมาด้วยการอ่านซูเราะฮ์อัลอิคลาศ อายะฮ์กุรซีย์ และอายะฮ์อื่น ๆ พร้อมกับเข้าใจความหมาย

ทว่าการรู้จักนี้ไม่ได้ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงในความศรัทธา

ประเภทที่สอง : การรู้จักโดยละเอียด

การรู้จักนี้ปรากฏขึ้นด้วยการรู้หลักฐานเชิงรายละเอียดที่ปรากฏในเรื่องนี้แล้วทำการศึกษามัน และเชื่อว่าอัลลอฮ์ทรงมีลักษณะเช่นนั้น และเข้าใจความหมายของหลักฐาน พร้อมทั้งปฏิบัติตามข้อบ่งชี้และข้อตัดสินของหลักฐาน

การรู้จักประเภทนี้คือสิ่งที่ทำให้ความศรัทธาเพิ่มพูนและมั่นคง ฉะนั้นยิ่งบ่าวเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวอัลลอฮ์ ความศรัทธา ความกลัว ความรัก และความยึดติดต่อพระองค์ก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นมากขึ้น อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُاْ ... ﴿٢٨﴾ ﴾

"... บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์ ..." [ฟาฏิร : 28] พร้อมทั้งมอบรัศมีและปัญญาที่คอยปกป้องเขาจากข้อคลุมเครือที่ทำให้หลงและอารมณ์ใฝ่ต่ำที่ต้องห้าม

ความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์ โดยพื้นฐานสื่อถึงความรู้สองชนิด :

ชนิดที่หนึ่ง : ความรู้เกี่ยวกับพระองค์เอง หมายถึง รู้เกี่ยวกับสิ่งที่พระองค์ได้รับการพรรณนาจากคุณลักษณะอันยิ่งใหญ่และมีเกียรติ และรู้เกี่ยวกับสิ่งที่พระนามอันวิจิตรยิ่งของพระองค์บ่งชี้ถึง

ความรู้ชนิดนี้ เมื่อใดที่สถิตมั่นในหัวใจแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดความเกรงกลัวอัลลอฮ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเขาจะต้องรู้อย่างแน่นอนว่าอัลลอฮ์จะทรงตอบแทนในการภักดีของเขา และจะทรงลงทัณฑ์ในการฝ่าฝืนของเขา

ชนิดที่สอง : ความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์หมายถึงความรู้เกี่ยวกับข้อตัดสินด้านบทบัญญัติจากคำสั่งใช้ ข้อห้าม สิ่งฮะลาล และสิ่งฮะรอม

ด้วยเหตุนี้สะลัฟบางท่านกล่าวว่า ผู้รู้มีสามแบบ :

ประเภทแรก : ผู้รู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์แต่ไม่รู้บัญชาของอัลลอฮ์

ประเภทที่สอง : ผู้รู้เกี่ยวกับบัญชาของอัลลอฮ์แต่ไม่รู้เกี่ยวกับพระองค์

ประเภทที่สาม : ผู้รู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์และบัญชาของพระองค์

ฉะนั้น ผู้รู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์ คือผู้ที่เกรงกลัวพระองค์ และผู้รู้เกี่ยวกับบัญชาของอัลลอฮ์ คือผู้ที่รู้จักสิ่งฮะลาลและสิ่งฮะรอม[8]

เจ็ด : ความรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์คือชีวิตแห่งหัวใจ

ไม่ปรากฏชีวิตแห่งหัวใจ ทั้งไม่ปรากฏความสำราญ ความสุข ความสันติ และความสงบ เว้นแต่หัวใจจะรู้จักพระผู้อภิบาล ผู้ถูกสักการะ และผู้สร้างมันแล้วพระองค์กลายเป็นผู้ที่รักยิ่งมากกว่าผู้ใดสำหรับมัน มนุษย์ที่ปราศจากความศรัทธาต่ออัลลอฮ์

8 "มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา" เล่ม 3 หน้า 333 โดยแปลงสำนวนเล็กน้อย

เขาไม่อาจได้รับความรู้และทางนำ และเมื่อปราศจากทางนำไปสู่พระผู้อภิบาลของเขา เขาก็เป็นได้แค่ผู้มีทุกข์ผู้ได้รับการลงโทษเช่นเดียวกับสภาพของบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา

อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ทรงสร้างมนุษย์มาโดยประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณ ทรงประสงค์ให้การสร้างร่างกายเกิดขึ้นจากดิน พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... فَإِنَّا خَلَقْنَـٰكُم مِّن تُرَابٍ ... ٥ ﴾

"... แท้จริงเราได้บังเกิดพวกเจ้าจากดิน ..." [อัลฮัจญ์ : 5] และพระองค์ทรงทำให้องค์ประกอบของร่างกายและองค์ประกอบการมีชีวิตของร่างกายมาจากดิน เขาดื่มกินและนุ่งห่มสิ่งที่มาจากดินและสิ่งที่อยู่บนแผ่นดิน และพระองค์ทรงทำให้ในร่างกายนี้มีวิญญาณ พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى ... ٢٩ ﴾

"ดังนั้น เมื่อข้าได้ทำให้เขามีรูปร่างสมส่วนและเป่าวิญญาณจากข้าเข้าไปในตัวเขา ..." [อัลฮิจญ์ร์ : 29] พระองค์ทรงประสงค์ให้องค์ประกอบและชีวิตของวิญญาณอยู่ในการรู้จักอัลลอฮ์และการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ จึงไม่มีสิ่งใดเลิศรส มีรสชาติ มีความสุข และมีความสำราญต่อหัวใจและชีวิตของมนุษย์มากไปกว่าความรักต่อพระผู้สร้าง ผู้ทรงบังเกิดเขา การรำลึกถึงพระองค์อยู่เสมอ และการขวนขวายเพื่อความพอพระทัยของพระองค์ เพราะผู้ใดในหัวใจของเขามีสัดส่วนที่ต่ำที่สุดของชีวิตหรือความรักต่อพระผู้อภิบาลของเขา ความปรารถนาต่อพระพักตร์ของพระองค์ และความห่วงหาการพบกับพระองค์ การแสวงหา ความมุ่งมั่นที่จะรู้ การพิจารณาที่เพิ่มพูน การสอบถาม และการไขความกระจ่างของเขาต่อการรู้จักอัลลอฮ์

และการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์คือ จุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เป็นจุดประสงค์ที่สำคัญที่สุด และเป็นเป้าหมายที่สูงส่งที่สุดของเขา นี่คือความสมบูรณ์ซึ่งไม่มีความสมบูรณ์ใดสำหรับบ่าวคนหนึ่งหากปราศจากมัน เพราะเพื่อสิ่งนี้ สิ่งถูกสร้างทั้งหมดจึงถูกบังเกิด วะฮีย์ถูกประทาน บรรดาเราะซูลถูกส่งมา ชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินจึงปรากฏ บังเกิดสวรรค์และนรก และเพื่อสิ่งนี้บทบัญญัติต่าง ๆ ถูกบัญญัติ ศาสนาถูกวางรากฐาน และกิบละฮ์ถูกกำหนด สิ่งนี้เปรียบเสมือนแกนกลางของ

สิ่งถูกสร้างทั้งหมดและเป็นสิ่งที่วงโคจรทั้งสองวนอยู่รอบ ๆ

สิ่งนี้จึงเหมาะสมที่จะเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดที่หัวใจครอบครอง จิตใจได้เก็บเกี่ยว และปัญญาบรรลุถึง สำหรับหัวใจที่สุขภาพดีและจิตใจที่สงบไม่มีสิ่งใดเป็นที่ถวิลหามากไปกว่าการรู้จักเรื่องราวนี้ และหัวใจจะไม่พบกับความสุขต่อสิ่งใดมากไปกว่าความสุขของการได้รับความรู้อันถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนี้[9]

แปด : ผลของการรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

สิ่งที่บ่งชี้และเน้นย้ำถึงความสำคัญของเตาฮีดประเภทนี้ คือสิ่งที่พระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ให้ผลแก่หัวใจของผู้ศรัทธา อย่างการเพิ่มพูนความศรัทธาและความมั่นคงของความมั่นใจ และยังนำมาซึ่งรัศมีและปัญญาที่คอยป้องกันความคลุมเครือที่สร้างความหลงผิดและอารมณ์ใฝ่ต่ำที่ต้องห้าม

เมื่อความรู้นี้สถิตมั่นในหัวใจ มันจะก่อความเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เพราะทุก ๆ พระนามของอัลลอฮ์มีอิทธิพลพิเศษเฉพาะตัวต่อหัวใจและวิถีชีวิต เมื่อหัวใจเข้าถึงความหมายของพระนามหนึ่ง เข้าถึงสิ่งที่บรรจุอยู่ในพระนามนั้น และรู้สึกถึงสิ่งดังกล่าว หัวใจจะตอบรับต่อความหมายนี้และความรู้นี้จะสะท้อนออกมาบนความคิดและวิถีชีวิตของเขา

สำหรับคุณลักษณะแต่ละประการ ก็มีรูปแบบการเป็นบ่าวที่เฉพาะเจาะจงตามคุณลักษณะนั้น คือส่วนหนึ่งของข้อกำหนดและข้อบ่งชี้ของพระนามพระองค์ พระนามอันวิจิตรยิ่งและคุณลักษณะอันสูงส่งของพระองค์บ่งชี้ถึงร่องรอยต่าง ๆ ด้านความเป็นบ่าว นี่คือกฎเกณฑ์ที่ประยุกต์ใช้ในทุก ๆ รูปแบบของความเป็นบ่าว ทั้งที่เกิดขึ้นกับหัวใจและร่างกาย เช่น การที่บ่าวคนหนึ่งรู้ว่าพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَى มีเอกสิทธิ์ในการให้โทษ ให้คุณ การประทานสิ่งดี ๆ การระงับสิ่งต่าง ๆ การสร้าง การประทานปัจจัยยังชีพ การให้ชีวิต การให้ตาย ความรู้นี้จะออกผลเป็นความเป็นบ่าวด้านการมอบหมายภายในหัวใจและปรากฏผลผูกมัดของการมอบหมายภายนอก

9 ดู “อัลฟัตวา อัลฮะมะวียะฮ์ อัลกุบรอ” หน้า 28-29

และการที่บ่าวรู้เกี่ยวกับการได้ยิน การเห็น และความรู้ของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ และเขารู้ว่าไม่มีสิ่งใดจะสามารถหลบซ่อนไปจากพระองค์ได้ แม้มีน้ำหนักเท่าธุลีในฟากฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน พระองค์ทรงรู้สิ่งเร้นลับและซ่อนเร้น ทรงรู้ถึงสายตาที่ทรยศและสิ่งที่หัวใจปิดซ่อน จะส่งผลให้บ่าวดูแลรักษาลิ้น อวัยวะต่าง ๆ และความนึกคิดจากทุกสิ่งที่ไม่สร้างความพอพระทัยแด่อัลลอฮ์ เขาจะทำให้อวัยวะเกี่ยวพันอยู่กับสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงรักและพอพระทัย ส่งผลให้เขาเกิดความละอายภายในหัวใจ และความละอายส่งผลให้เขาออกห่างจากสิ่งต้องห้ามและสิ่งน่ารังเกียจทั้งหลาย

การที่บ่าวรู้ถึงความร่ำรวย ความใจบุญ ความใจกว้าง ความดี ความกรุณา และความเมตตาของพระองค์ จะส่งผลให้เขามีความหวังที่กว้างไกล และสิ่งดังกล่าวจะส่งผลต่อความเป็นบ่าวในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในตามระดับการรู้จักและความรู้ของบ่าวต่อพระองค์

เช่นกันการที่บ่าวรู้เกี่ยวกับความสูงส่ง ความยิ่งใหญ่ และเกียรติยศของอัลลอฮ์จะส่งผลให้บ่าวมีความถ่อมตน ความนอบน้อม และความรัก และสภาพการณ์ภายในเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดความเป็นบ่าวภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดของความเป็นบ่าวภายใน

เช่นเดียวกันการที่บ่าวรู้เกี่ยวกับความสมบูรณ์แบบ ความงดงาม และคุณลักษณะที่สูงส่งของพระองค์ จะทำให้เขาเกิดความรักในรูปแบบพิเศษต่อสถานะของความเป็นบ่าวในรูปแบบต่าง ๆ

ฉะนั้นความเป็นบ่าวทั้งหมดย้อนคืนและเกี่ยวพันกับข้อบ่งชี้ของพระนามและคุณลักษณะของพระองค์[10]

ด้วยเหตุนี้ ได้สร้างความกระจ่างชัดแล้วว่าการที่บ่าวรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในรูปแบบที่อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ทรงบอกเล่าไว้ในคัมภีร์ของพระองค์และซุนนะฮ์ของเราะซูลของพระองค์ صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ นั้น จะทำให้บ่าวดำรงความเป็นบ่าวของอัลลอฮ์อย่างสมบูรณ์ยิ่ง ดังนั้นยิ่งความศรัทธาต่อคุณลักษณะของพระองค์สมบูรณ์ ความรัก ความบริสุทธิ์ และการเคารพภักดีก็ยิ่งแข็งแกร่งขึ้น ฉะนั้นมนุษย์

10 “มิฟตาห์ ดาริซ ซะอาดะฮ์” เล่ม 2 หน้า 90

ผู้มีความเป็นบ่าวที่สมบูรณ์แบบที่สุดคือผู้ที่เคารพภักดีผ่านพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ทั้งหมดเท่าที่มนุษย์รับรู้ เพราะแต่ละพระนามของพระองค์ عَزَّوَجَلَّ มีการเคารพภักดีเฉพาะทั้งด้านความรู้และด้านสภาพการณ์

“ด้านความรู้” หมายถึง ผู้ใดที่รู้ว่าอัลลอฮ์ถูกเรียกขานด้วยพระนามนี้และรู้ถึงคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องพระนามนี้ หลังจากนั้นเขาเชื่อมั่นในสิ่งดังกล่าว นี่ถือว่าเป็นอิบาดะฮ์

“ด้านสภาพการณ์” หมายถึง ทุกพระนามของอัลลอฮ์มีความหมายบ่งชี้เฉพาะและมีผลกระทบพิเศษต่อหัวใจและวิถีชีวิต เมื่อหัวใจเข้าถึงความหมายของพระนามหนึ่ง เข้าถึงสิ่งที่บรรจุอยู่ในพระนาม และรู้สึกสัมผัสถึงสิ่งดังกล่าว หัวใจจะตอบรับกับความหมายนี้แล้วความรู้นี้ก็สะท้อนออกมาบนความคิดและวิถีของหัวใจ

แนวทางนี้ถูกนำออกมาจากใจกลางอัลกุรอาน อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ตรัสว่า :

﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ ... ﴿١٨٠﴾ ﴾

“และอัลลอฮ์นั้นมีบรรดาพระนามอันสวยงาม ดังนั้นพวกเจ้าจงเรียกหาพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด ...” [อัลอะอ์รอฟ : 180]

คำว่า **“การวิงวอน (ดุอาอ์) ต่อพระองค์ด้วยพระนาม”** หมายรวมถึงการวิงวอนด้านการร้องขอ การวิงวอนด้านการสรรเสริญ และการวิงวอนด้านการเคารพภักดี พระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงเรียกร้องปวงบ่าวของพระองค์สู่การรู้จักพระองค์โดยอาศัยพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ ทรงเรียกร้องพวกเขาสู่การสรรเสริญพระองค์ด้วยพระนามและคุณลักษณะ และให้พวกเขายึดมั่นส่วนของพวกเขาในความเป็นบ่าวต่อพระนามและคุณลักษะของพระองค์[11]

เก้า : ความจำเป็นของการออกห่างความเท็จและการไม่ขัดแย้งกับเส้นทางแห่งสัจธรรมในเรื่องนี้

พระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ถือเป็นหนึ่งในบทที่อันตรายและมี

11 “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” เล่ม 1 หน้า 420

การก้าวพลาดมากที่สุดบทหนึ่งในแง่มุมที่ว่าบทนี้เป็นบทที่มีการเห็นต่างกันอย่างรุนแรงและมีความซับซ้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่วนเวียนอยู่ในหมู่ผู้รู้ชาวสะลัฟในแง่มุมหนึ่ง และในหมู่นักปรัชญา ชาวกะลาม และพวกมุซับบิฮะฮ์ในอีกแง่มุมหนึ่ง

ฉะนั้นเป็นสิ่งวาญิบสำหรับนักศึกษาที่จะต้องลุ่มลึกในการเข้าใจสัจธรรมที่วางอยู่บนคัมภีร์และอัซซุนนะฮ์ อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ ... ٥٩ ﴾

“... แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในสิ่งใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์และเราะซูล ...” [อันนิซาอ์ : 59] การกลับไปยังอัลลอฮ์คือการกลับไปยังคัมภีร์ของพระองค์ และการกลับไปยังเราะซูลหลังจากการเสียชีวิตของท่านคือการกลับไปยังซุนนะฮ์ของท่าน صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ ปรากฏว่าอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... ءَأَنتُمۡ أَعۡلَمُ أَمِ ٱللَّهُۗ ... ١٤٠ ﴾

“... พวกท่านรู้ดียิ่งกว่าอัลลอฮ์กระนั้นหรือ หรืออัลลอฮ์รู้ดีกว่า ...” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 140] อัลลอฮ์ทรงรู้เกี่ยวกับพระองค์เองดีที่สุด พระองค์คือผู้ทรงบอกเล่าเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ในคัมภีร์ของพระองค์และทรงบอกเล่าผ่านลิ้นของเราะซูลของพระองค์ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ เช่นเดียวกันท่านนบี صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ คือมนุษย์ที่รู้จักพระผู้อภิบาลของเขาดีที่สุดและท่านเป็นมนุษย์ที่ซื่อสัตย์ที่สุดในการบอกเล่า อัลลอฮ์ได้ตรัสเกี่ยวกับท่านนบีว่า :

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ٤ ﴾

“และเขามิได้พูดตามอารมณ์ (3) สิ่ง (ที่เขาพูด) นั้น มิใช่อื่นใดนอกจากเป็นวะฮีย์ที่ถูกประทานลงมา” [อันนัจม์ : 3-4]

ฉะนั้นจำเป็นสำหรับมุสลิมต้องเรียนรู้เรื่องนี้และลุ่มลึกในความเข้าใจที่สอดคล้องกับสิ่งที่ปรากฏในคัมภีร์และอัซซุนนะฮ์ และต้องระวังกระแสของปรัชญาที่ทำอันตรายต่อผู้หลงใหลมันและนำพวกเขาเข้าสู่กระแสน้ำวนแห่งความเบี่ยงเบนและความย่อยยับ มันขวางกั้นระหว่างหัวใจของพวกเขากับการรู้จักพระผู้อภิบาลของพวกเขา หัวใจของพวกเขาจึงเปลี่ยนเป็นมืดมน โง่เขลาไม่รู้จักแก่นแท้แห่งความศรัทธา

เป็นผลให้พวกเขาหันหลังให้แก่อัลลอฮ์ การรำลึกถึงพระองค์ ความรักต่อพระองค์ และการสรรเสริญพระองค์คุณลักษณะที่สมบูรณ์และสูงส่ง พลังแห่งความรัก ความคิดถึง และความสนิมสนมของพวกเขาถูกถ่ายเทไปยังสิ่งอื่นนอกเหนือจากพระองค์

เป็นที่ทราบกันดีว่าเท้าของบ่าวคนหนึ่งไม่มั่นคงบนความรู้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นคือมั่นคงบนความศรัทธา จนกว่าเขาจะศรัทธาต่อพระนามและคุณลักษณะของพระผู้อภิบาล جَلَّ جَلَالُهُ และจนกว่าเขาจะรู้จักพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ ด้วยความรู้จักที่นำพาเขาออกจากขอบข่ายของความเขลาเกี่ยวกับพระผู้อภิบาลของเขา การศรัทธาและการรู้จักพระนามและคุณลักษณะของพระองค์คือรากฐานของอัลอิสลาม คือกฎเกณฑ์ของอีหม่าน และเป็นผลของต้นไม้แห่งเอียะห์ซาน ดังนั้นผู้ใดปฏิเสธพระนามและคุณลักษณะของพระองค์เท่ากับเขาได้ทำลายรากฐานแห่งอัลอิสลาม อีหม่าน และผลของต้นไม้แห่งเอียะห์ซาน มิต้องพูดถึงการเป็นหนึ่งในผู้มีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับพระองค์

ฉะนั้นผู้ศรัทธาสมควรทุ่มเทพละกำลังความสามารถในการรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ทุ่มเทเพื่อให้ความความรู้ของเขาปลอดภัยจากโรคแห่งตะอ์ฏีล[12] และอัตตัมษีล[13] ซึ่งทั้งสองเป็นโรคที่กลุ่มชนแห่งบิดอะฮ์ผู้ที่ขัดแย้งกับท่านเราะซูล صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ มากมายประสบ ความรู้ที่ถูกต้องคือสิ่งที่รับการถ่ายทอดมาจากคัมภีร์อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ และจากสิ่งที่มีรายงานมาจากบรรดาศอฮาบะฮ์และผู้เจริญรอยตามพวกท่านอย่างดีงาม นี่คือความรู้ที่มีประโยชน์ ซึ่งผู้ที่ครอบครองมันคงจะได้รับการเพิ่มพูนความศรัทธา ความมั่นใจอันแข็งแกร่ง และสภาพการณ์อันสงบอยู่เสมอ

12 การปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์

13 การเปรียบเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้าง

บทที่หนึ่ง :
คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต และความเกี่ยวข้องกับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ

ประกอบด้วยสองหัวข้อ :

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

หัวข้อที่สอง : ความเชื่อมโยงระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 35 15/12/2568 BE 11:54

บทที่หนึ่ง :
คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต และความเกี่ยวข้องกับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต

ขอบเขตและคำอธิบายของสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างความชัดเจนให้แก่มัน ต้องมาก่อนข้อตัดสิน เพราะการตัดสินสิ่งต่าง ๆ คือแขนงย่อยของการเห็นภาพรวมสิ่งเหล่านั้น ฉะนั้นผู้ใดตัดสินเรื่องราวหนึ่งเรื่องราวใด (ก่อนการรู้คำอธิบายสิ่งนั้น และการเห็นภาพที่แบ่งแยกความต่างของมันกับสิ่งอื่น) เขาจะประสบความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง[14]

“เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต คือ การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยพระนามของพระองค์อันวิจิตรยิ่งและคุณลักษณะของพระองค์อันสูงส่งยิ่งที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ และศรัทธาต่อความหมายพร้อมกับข้อตัดสินของพระนามและคุณลักษณะเหล่านั้น”

อธิบายประโยคของคำนิยาม :

ประโยคแรก : “การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์”

นี่คือความหมายของคำว่า “อัตเตาฮีด (التَوْحِيْد)” ซึ่งรากศัพท์ของคำนี้มาจากคำว่า “วะห์ฮะดะ (وَحَّدَ)” กล่าวกันว่า “วะห์ฮะดะ (وَحَّدَ) – ยูวะห์ฮิดุ (يُوحِّدُ) - เตาฮีดัน (تَوْحِيدًا)” หมายถึง ทำให้เป็นหนึ่ง

14 “อัตเตาเฎียะห์ วัลบะยาน ลิชะญะเราะติล อีหม่าน” หน้า 7

เนื้อหาของคำว่า “วะห์ฮะดะ (وَحَّدَ)” ในภาษาอาหรับวนเวียนอยู่กับความหมายของความเป็นเอกเทศของสิ่งหนึ่ง

เมื่อคุณกล่าวว่า : *“ให้เตาฮีดกับอัลลอฮ์ด้วยพระนามของพระองค์”* หมายถึง การทำให้พระองค์เป็นเอกด้วยพระนามของพระองค์

ประโยคที่สอง : “ด้วยพระนามของพระองค์อันวิจิตรยิ่ง”

“ด้วยพระนามของพระองค์” นามในทางภาษาอาหรับ คือคำศัพท์ที่ถูกกำหนดความหมายขึ้นเพื่อระบุหรือจำแนก

หรือนาม คือ สิ่งที่บ่งชี้ถึงตัวตนหนึ่งและบ่งชี้ถึงลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่กับตัวตนนั้น

ส่วนหนึ่งจากพระนามของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ คือ อัลลอฮ์ (الله) อัรเราะห์มาน (الرَّحْمَـٰن) อัรเราะฮีม (الرَّحِيْم) อัลเฆาะฟูร (الغَفُوْر) อัลอะซีซ (العَزِيْز) อัลเกาะดีร (القَدِيْر) อัซซะเมียอ์ (السَّمِيْع) อัลบะศีร (البَصِيْر) อัลบาริอ์ (البَرِىء)

“อันวิจิตรยิ่ง” นี่คือคุณลักษณะของพระนามของอัลลอฮ์ และปรากฏการกล่าวถึงคุณลักษณะนี้ในอัลกุรอานอันทรงเกียรติ

แหล่งต่าง ๆ ที่ปรากฏคุณลักษณะนี้ :

คุณลักษณะแห่งพระนามของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ นี้มีปรากฏในสี่แหล่งจากคัมภีร์ของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ดังต่อไปนี้

พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ ... ﴿١٨٠﴾ ﴾

“และอัลลอฮ์นั้นมีบรรดาพระนามอันสวยงาม ดังนั้นพวกเจ้าจงเรียกหาพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด ...” [อัลอะอ์รอฟ : 180]

พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ أَوِ ٱدْعُوا۟ ٱلرَّحْمَـٰنَ ۖ أَيًّا مَّا تَدْعُوا۟ فَلَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ... ﴿١١٠﴾ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) พวกท่านจงเรียกอัลลอฮ์หรือจงเรียกอัรเราะห์มานเถิด อันใดก็ตามที่เจ้าเรียก สำหรับพระองค์นั้นพระนามอันสวยงามยิ่ง ...” [อัลอิสรออ์ : 110]

พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ٨ ﴾

“อัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้นอกจากพระองค์ สำหรับพระองค์นั้นทรงมีพระนามอันวิจิตรยิ่ง” [ฏอฮา : 8]

พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ هُوَ ٱللَّهُ ٱلْخَٰلِقُ ٱلْبَارِئُ ٱلْمُصَوِّرُ ۖ لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ ... ٢٤ ﴾

“พระองค์คืออัลลอฮ์ ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงให้บังเกิด ผู้ทรงทำให้เป็นรูปร่าง สำหรับพระองค์คือพระนามทั้งหลายอันสวยงามไพเราะ ...” [อัลฮัชร์ : 24]

รูปแบบการผันคำ : คำว่า “ฮุสนา (حُسْنَىٰ)” (วิจิตรยิ่ง) อยู่ในมาตรา “ฟัวะอ์ลา (فُعْلَىٰ)” เป็นเพศหญิงของคำนามขั้นกว่า ฉะนั้นคำว่า “ฮุสนา (حُسْنَىٰ)” จึงเป็นเพศหญิงของคำว่า “อะห์ซัน (أَحْسَن)” เช่นเดียวกับคำว่า “กุบรอ (كُبْرَىٰ)” คือเพศหญิงของคำว่า “อักบัร (أَكْبَر)” และคำว่า “ศุฆรอ (صُغْرَىٰ)” เป็นเพศหญิงของคำว่า “อัศฆ็อร (أَصْغَر)” ฉะนั้นผู้ที่กล่าวว่าคำว่า “ฮุสนา (حُسْنَىٰ)” คือเพศหญิงของคำว่า “ฮะซัน (حَسَن)” เขากล่าวผิด เพราะเพศหญิงของคำว่า “ฮะซัน (حَسَن)” คือคำว่า “ฮะซะนะฮ์ (حَسَنَة)” ด้วยเหตุนี้ถือว่าไม่ถูกต้องหากเรากล่าวว่า *“พระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตร”* และที่ถูกต้องคือกล่าวว่า *“พระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตรยิ่ง”* ดังที่พระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองด้วยสิ่งดังกล่าว

ความหมาย : คำว่า วิจิตรยิ่ง (حُسْنَىٰ) คือขั้นกว่าของคำว่า วิจิตร จึงหมายถึงความมากล้นและความสูงสุดในความวิจิตร

ความหมายโดยรวมของอายะฮ์ :

﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ... ١٨٠ ﴾

“และอัลลอฮ์นั้นมีบรรดาพระนามอันวิจิตรยิ่ง ...” [อัลอะอ์รอฟ : 180] หมายถึง อัลลอฮ์ทรงครอบครองพระนามที่วิจิตรที่สุดและสูงส่งที่สุดเนื่องจากพระนามเหล่านั้นสื่อถึงความหมายที่วิจิตรและมีเกียรติที่สุด

ข้อตัดสินที่ได้รับจากคำว่าวิจิตรยิ่ง : จำเป็นต้องเชื่อมั่นอย่างเด็ดขาดว่าพระนามต่าง ๆ ของอัลลอฮ์คือพระนามที่วิจิตรและสมบูรณ์แบบที่สุดในด้านความหมาย และการพรรณนาพระนามของอัลลอฮ์ว่าวิจิตรยิ่งยังมีข้อตัดสินอื่น ๆ อีก ซึ่งจะมีการกล่าวถึงประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตรยิ่งในภายหลัง (บิอิซนิลลาฮ์)

ประโยคที่สาม : “และคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์อันสูงส่งยิ่ง”

“คุณลักษณะต่าง ๆ” คำว่า “คุณลักษณะ (ศิฟะฮ์)” คือ สิ่งที่ดำรงอยู่กับตัวตนหนึ่ง ๆ อันเป็นสิ่งที่จำแนกตัวตนนั้นออกจากตัวตนอื่น ๆ จากเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวตน หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม หรือเรื่องราวที่เป็นการกระทำ

คุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ มีดังนี้

- คุณลักษณะด้านตัวตน เช่น พระหัตถ์ทั้งสอง พระพักตร์ พระเนตรทั้งสอง และนิ้วพระหัตถ์
- คุณลักษณะด้านนามธรรม เช่น ความรู้ อำนาจ ชีวิต และพระประสงค์
- คุณลักษณะด้านการกระทำ เช่น การลง การประทับ การสร้าง และการประทานปัจจัยยังชีพ

คำว่า “สูงส่งยิ่ง” คุณลักษณะนี้ที่ถูกกล่าวถึงในอัลกุรอานอันยิ่งใหญ่

ตำแหน่งต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวถึง :

พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ مَثَلُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ٦٠ ﴾

“สำหรับบรรดาผู้ไม่ศรัทธาต่อวันปรโลกเป็นตัวอย่างที่ชั่ว และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่งยิ่ง และพระองค์คือผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” [อัลนะหฺล์ : 60]

และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ﴾

“และพระองค์คือผู้ทรงเริ่มแรกในการสร้าง แล้วทรงให้มันกลับขึ้นมาอีก และมันเป็นการง่ายยิ่งแก่พระองค์ และคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินเป็นกรรมสิทธิ์ของพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงปรีชาญาณ” [อัรรูม : 27]

ในอัลกุรอานอันยิ่งใหญ่มีอายะฮ์มากมายที่บ่งชี้ถึงความสมบูรณ์แบบแห่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลัง (ด้วยประสงค์ของอัลลอฮ์) ในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์

การผันคำ : คำว่า “อัลอะอ์ลา (الأَعْلَى)” (สูงส่งยิ่ง) คือ รูปแบบของคำนามขั้นกว่า หมายถึง สูงส่งยิ่งเหนือผู้อื่น[15]

ความหมายของอายะฮ์ : ท่านกุรฏุบีย์กล่าวว่า :

﴿ ... وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ... ﴿٦٠﴾ ﴾

“‘... และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่ง ...’ [อัลนะหฺล์ : 60] หมายถึงคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่ง”[16]

และท่านอิบนุกะษีรกล่าวว่า :

﴿ ... وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ... ﴿٦٠﴾ ﴾

15 “อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์” เล่ม 3 หน้า 1030

16 “ตัฟซีร อัลกุรฏุบีย์” เล่ม 10 หน้า 119

"'... และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่ง ...' [อัลนะหฺล์ : 60] หมายถึงความสมบูรณ์แบบอย่างสิ้นเชิงในทุก ๆ แง่มุม"[17]

และท่านอิบนุเซียะอ์ดีย์กล่าวว่า :

﴿ ... وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ... ٦٠ ﴾

"'... และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่ง ...' [อัลนะหฺล์ : 60] นั่นคือทุกคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์ ทุกความสมบูรณ์ที่มีอยู่ในสิ่งที่มีตัวตนอัลลอฮ์ย่อมเหมาะสมกับสิ่งนั้นยิ่งกว่าโดยที่สิ่งดังกล่าวต้องไม่ผูกพันความบกพร่องในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง"[18]

ข้อตัดสินที่ได้รับจากคำว่าสูงส่งยิ่ง : จำเป็นต้องศรัทธาต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบอกเล่าเกี่ยวกับพระองค์เอง ก็ด้วยการเชื่อมั่นอย่างเด็ดขาดต่อทุกสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบอกเล่าในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านลิ้นของเราะซูลของพระองค์ ﷺ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์ คุณลักษณะเหล่านั้นล้วนสมบูรณ์แบบไม่มีข้อบกพร่องในแง่ใด ๆ เพราะพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ คือผู้ทรงเหมาะสมกับความสมบูรณ์แบบอย่างสิ้นเชิงในทุก ๆ แง่มุม

ท่านอิหม่ามอิบนุลก็อยยิมกล่าวว่า : **"คำว่าตัวอย่างอันสูงส่งยิ่ง ประกอบด้วยการยืนยันคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งแด่อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ การรู้ การบอกเล่า การรำลึกถึง และการอิบาดะฮ์ต่อพระผู้อภิบาล سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ผ่านคุณลักษณะนั้น..."**[19]

ประโยคที่สี่ : "ที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์"

หมายถึง ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ จำเป็นต้องหยุดอยู่กับสิ่งที่มีตัวบทจากอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ เราต้องไม่เพิ่มเติมหรือตัดทอนไปจากนั้น

เราจะไม่เรียกขานหรือพรรณนาอัลลอฮ์ด้วยสิ่งที่พระองค์ไม่ได้เรียกขานหรือพรรณนาพระองค์เองไว้ในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านลิ้นของเราะซูลของพระองค์ ﷺ

17 "ตัฟซีร อิบนุกะษีร" เล่ม 2 หน้า 573

18 "ตัยซีร อัลกะรีม อัรเราะห์มาน ฟี ตัฟซีร กะลามิล มันนาน" เล่ม 4 หน้า 104

19 "อัศเศาวาอิก อัลมุรซะละฮ์" เล่ม 3 หน้า 1034 โดยแปลงสำนวนเล็กน้อย

นั่นเพราะไม่มีหนทางใดในการรู้จักพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ เว้นแต่ผ่านหนทางเดียวนั่นคือการบอกเล่า (หมายถึง อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์)

หากมีผู้กล่าวว่า : *"อัลลอฮ์ทรงมีการได้ยินโดยปราศจากหูทั้งสอง"*

และอีกคนกล่าว : *"อัลลอฮ์ทรงได้ยินด้วยหูทั้งสอง"*

เราจะตัดสินทั้งสองคนผิด เพราะไม่ปรากฏการกล่าวถึงหูทั้งสองในตัวบทต่าง ๆ ทั้งตัวบทปฏิเสธและตัวบทยืนยัน ที่ถูกต้องคือกล่าวว่า อัลลอฮ์ทรงมีการได้ยินที่สอดคล้องกับความสูงส่งของพระองค์ดั่งที่มีตัวบทต่าง ๆ บอกเล่า อัลลอฮ์ทรงห้ามเราจากพูดโดยปราศจากความรู้ พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾ ﴾

"และอย่าติดตามสิ่งที่เจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น แท้จริงหู และตา และหัวใจ ทุกสิ่งเหล่านั้นจะถูกสอบสวน" [อัลอิสรออ์ : 36] พร้อมทั้งไม่อนุญาตให้ยืนยันหรือปฏิเสธคุณลักษณะของพระองค์เว้นแต่ต้องมีตัวบทหลักฐาน

ท่านอิหม่ามอะหมัด[20] رَحِمَهُ ٱللَّهُ กล่าวว่า : **"อัลลอฮ์ต้องไม่ถูกพรรณนาเว้นแต่ด้วยสิ่งที่พระองค์พรรณนาพระองค์เอง หรือสิ่งที่เราะซูลของพระองค์ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ได้พรรณนาพระองค์ไว้ เราจะไม่ก้าวล้ำอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์"**[21]

ท่านอิบนุอับดิลบัรร์[22] رَحِمَهُ ٱللَّهُ กล่าวว่า : **"ในหลักความเชื่อทั้งหมดเกี่ยวกับคุณลักษณะและพระนามของอัลลอฮ์ไม่มีสิ่งใดนอกจากสิ่งปรากฏตัวบทหลักฐานในคัมภีร์ของอัลลอฮ์ หรือสิ่งที่มีรายงานถูกต้องจากเราะซูลของอัลลอฮ์ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ หรือสิ่งที่อุมมะฮ์มีมติเอกฉันท์ ส่วนการบอกเล่าประเภทอาฮาด[23] เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวทั้งหมดหรือเรื่องที่คล้าย ๆ กันเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับโดยไม่มีการถกเถียง"**[24]

---

20 เสียชีวิตเมื่อปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 241

21 "อัลฟัตวา อัลฮะมะวียะฮ์" หน้า 61 สำนักพิมพ์ดาร ฟัจญ์ริต ตุรอษ

22 เสียชีวิตเมื่อปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 463-ผู้แปล

23 ข่าวที่ไม่ถึงระดับการรายงานมุตาวาติร-ผู้แปล

24 "ญาเมียะอ์ บะยานิล อิลม์ วะฟัฎลิฮ์" หน้า 96

ประโยคห้า : **“และศรัทธาต่อความหมายพร้อมกับข้อตัดสินของพระนามและคุณลักษณะเหล่านั้น”**

หมายถึง ศรัทธาต่อสิ่งที่บรรจุอยู่ในความหมายและสิ่งที่เป็นผลมาจากความหมายจากข้อกำหนดและข้อตัดสินต่าง ๆ

สิ่งนี้ปรากฏคำสั่งและการส่งเสริมในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์

จากอัลกุรอาน คือ พระดำรัสของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى :

﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ ... ١٨٠ ﴾

“และอัลลอฮ์นั้นมีบรรดาพระนามอันสวยงาม ดังนั้นพวกเจ้าจงเรียกหาพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด ...” [อัลอะอ์รอฟ : 180] หลักฐานจากอายะฮ์คือพระดำรัสที่ว่า :

﴿ ... فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ ... ١٨٠ ﴾

“... ดังนั้นพวกเจ้าจงวิงวอนต่อพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด ...” [อัลอะอ์รอฟ : 180]

แง่มุมของหลักฐานคือ อัลลอฮ์ทรงกระตุ้นเรียกร้องปวงบ่าวของพระองค์สู่การรู้จักพระองค์ผ่านพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ ให้พวกเขาสรรเสริญพระองค์ด้วยพระนามและคุณลักษณะ และยึดมั่นส่วนของพวกเขาจากการเป็นบ่าวต่อพระนามและคุณลักษณะ เพราะคำว่าวิงวอนด้วยพระนามของพระองค์ครอบคลุมได้แก่

การวิงวอน (ดุอาอ์) ด้านการร้องขอ[25] เช่น การที่ท่านกล่าวว่า “โอ้พระผู้อภิบาลของฉันโปรดประทานปัจจัยยังชีพแก่ฉันด้วยเทอญ”

การวิงวอนด้านการสรรเสริญ[26] เช่น คุณกล่าวว่า “ซุบฮานัลลอฮ์”

การวิงวอนด้านการเคารพสักการะ[27] เช่น การรุกัวะอ์ และการซุญูด[28]

---

25 การวิงวอนด้านการร้องขอ คือ สิ่งที่มีการร้องขอผลประโยชน์หรือร้องขอการขจัดภยันตราย

26 การวิงวอนด้านการสรรเสริญ คือ สิ่งที่มีการสดุดีและการสรรเสริญอัลลอฮ์โดยปราศจากการร้องขอสิ่งใด ๆ

27 การวิงวอนด้านการเคารพสักการะ คือ การเคลื่อนไหวด้านการอิบาดะฮ์ เช่น การละหมาด ซึ่งถือเป็นการวิงวอน (อัดดุอาอ์)

28 “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” เล่ม 1 หน้า 420

จากซุนนะฮ์ คือ คำกล่าวของท่านนบี ﷺ :

إِنَّ للهِ تِسْعَةً وتِسْعِينَ اسْمًا مِئَةً إِلَّا واحِدًا، مَن أَحْصَاهَا دَخَلَ الجَنَّةَ

“แท้จริงอัลลอฮ์มีเก้าสิบเก้าพระนาม ผู้ใดจดจำพระนามเหล่านั้นเขาจะได้เข้าสวรรค์” มุตตะฟะกุนอะลัยฮ์[29]

หลักฐานจากหะดีษ คือ คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

مَن أَحْصَاهَا

“ผู้ใดจดจำพระนามเหล่านั้น”

แง่มุมในการนำมาใช้เป็นหลักฐาน คือคำว่า “จดจำพระนามเหล่านั้น” หมายถึง จดจำคำศัพท์ เข้าใจความหมายและข้อบ่งชี้ พร้อมทั้งปฏิบัติตามข้อกำหนดและข้อตัดสินของพระนาม

ฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์และการเชื่อมั่นว่าอัลลอฮ์ได้รับการเรียกขานและได้รับการพรรณนาด้วยสิ่งดังกล่าวคือหนึ่งในการอิบาดะฮ์ และการที่หัวใจเข้าถึงความหมายและสิ่งที่ประมวลอยู่ในพระนามและคุณลักษณะจากข้อตัดสินและข้อกำหนดต่าง ๆ และการที่หัวใจรู้สึกและตอบรับความหมายดังกล่าว โดยที่ส่งผลให้เกิดความคิดอันบริสุทธิ์และวิถีปฏิบัติอันเที่ยงตรงก็คืออิบาดะฮ์เช่นเดียวกัน

ชาวซุนนะฮ์ศรัทธาต่อสิ่งที่ความหมายของพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์บ่งชี้ถึง และศรัทธาต่อข้อกำหนดและข้อตัดสินที่เป็นผลมาจากความหมายต่างจากกลุ่มชนแห่งความเท็จที่ปฏิเสธสิ่งดังกล่าว

ชาวซุนนะฮ์ศรัทธาว่าทุก ๆ พระนามของอัลลอฮ์บ่งชี้ถึงความหมายของสิ่งที่เราเรียกว่าคุณลักษณะ ด้วยเหตุนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับผู้ที่ศรัทธาต่อพระนามของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ที่จะต้องใส่ใจเรื่องราวต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง : ศรัทธาต่อการมีอยู่จริงของพระนามนั้นสำหรับอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ

29 รายงานโดยอัลบุคอรีย์ ดู “ฟัตฮุล บารีย์” เล่ม 13 หน้า 377 หะดีษเลขที่ (7392) และรายงานโดยมุสลิม เล่ม 8 หน้า 63

ประเด็นสอง : ศรัทธาต่อความหมายที่พระนามบ่งชี้ถึง ซึ่งก็คือคุณลักษณะ

ประเด็นที่สาม : ศรัทธาต่อผลลัพธ์ ข้อตัดสิน และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระนาม

ยกตัวอย่างเช่น พระนาม “อัซซะเมียอ์ (السَّمِيعُ)” (ผู้ทรงได้ยิน) คือหนึ่งในพระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตรยิ่ง ฉะนั้นการศรัทธาต่อพระนามนี้ไม่อาจหลีกเลี่ยง :

หนึ่ง : ยืนยันพระนาม “อัซซะเมียอ์ (السَّمِيعُ)” (ผู้ทรงได้ยิน) ด้วยการถือว่าเป็นหนึ่งในพระนามของอัลลอฮ์อันวิจิตรยิ่ง

สอง : ยืนยันคุณลักษณะการได้ยินสำหรับพระองค์

สาม : ยืนยันข้อตัดสิน หมายถึง การกระทำ นั่นคืออัลลอฮ์ทรงได้ยินสิ่งซ่อนเร้นและการกระซิบกระซาบ

ยืนยันข้อกำหนดและผลลัพธ์ คือ จำเป็นต้องเกรงกลัวอัลลอฮ์ ตระหนักถึงการเฝ้ามองของพระองค์ หวั่นเกรงพระองค์ และละอายต่อพระองค์ عَزَّوَجَلَّ

ท่านอิบนุลก็อยยิม رَحِمَهُ ٱللَّهُ กล่าวว่า : **“ทุก ๆ พระนามของอัลลอฮ์จากพระนามทั้งหลายของพระองค์ عَزَّوَجَلَّ มีการอิบาดะฮ์เฉพาะ ทั้งด้านความรู้และสภาพการณ์**

ด้านความรู้ คือ ผู้ที่รู้ว่าอัลลอฮ์ถูกเรียกขานด้วยพระนามนี้และรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ประกอบอยู่ภายใน จากนั้นก็ศรัทธาต่อสิ่งดังกล่าวนี้คือการอิบาดะฮ์หนึ่ง

ด้านสภาพการณ์ คือ ทุก ๆ พระนามของอัลลอฮ์มีความหมายบ่งชี้และการสร้างผลกระทบพิเศษเฉพาะในหัวใจและวิถีชีวิต เมื่อหัวใจเข้าถึงความหมายของพระนามหนึ่ง เข้าถึงสิ่งที่ประกอบอยู่ภายในพระนามนี้ และรู้สึกถึงสิ่งดังกล่าว หัวใจจะตอบรับความหมายนี้ จากนั้นความรับรู้นี้จะสะท้อนออกมาบนความคิดและวิถีชีวิต”[30]

เช่นเดียวกันกับเรื่องราวของคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ จำเป็นต้อง

39 “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” เล่ม 1 หน้า 420

ศรัทธาต่อความหมายและข้อตัดสิน นี่คือหลักความเชื่อของชาวซุนนะฮ์ ต่างจากหลักความเชื่อของกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ผู้ปฏิเสธความหมายที่คุณลักษณะของอัลลอฮ์บ่งชี้ถึง และเล่นกับความหมายเหล่านั้นโดยการบิดเบือนและเปลี่ยนแปลง

ชาวซุนนะฮ์เล็งเห็นว่าสำหรับผู้ที่ต้องการยืนยันคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ และต้องการศรัทธาว่าลักษณะเหล่านั้นสมบูรณ์แบบเกิดขึ้นกับอัลลอฮ์จริง ๆ เขาจำเป็นที่จะต้องเอาใจใส่ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก : ยืนยันคุณลักษณะนั้นโดยที่จะต้องไม่ปฏิบัติต่อคุณลักษณะนั้นด้วยการปฏิเสธและการคัดค้าน

ประการที่สอง : จะต้องไม่ก้าวข้ามนามอันเฉพาะของคุณลักษณะที่อัลลอฮ์ทรงเรียก แต่ต้องให้เกียรตินามเรียกเหมือนกับการให้เกียรติคุณลักษณะ ฉะนั้นต้องไม่ปฏิเสธคุณลักษณะและต้องไม่เปลี่ยนแปลงนามเรียกของคุณลักษณะเป็นนามอื่น เช่นที่กลุ่มมุอัฏฏิละฮ์เรียกการได้ยิน การเห็น การพูดของพระองค์ว่า “อะอ์รอฎ (أَعْرَاض)” (ลักษณะอุบัติ)

พวกเขาเรียกพระพักตร์ พระหัตถ์ทั้งสอง และพระบาทว่า “ญะวาเรียะห์ วะอับอาฎ (جَوَارِح وأَبْعَاض)” (อวัยวะและส่วนประกอบ)

พวกเขาเรียกการสูงส่งของพระองค์เหนือสิ่งถูกสร้างและการประทับเหนือบัลลังก์ว่า “ตะฮัยยุซ (تَحَيُّز)” (การกินพื้นที่)

ประการที่สาม : ไม่เทียบเคียงคุณลักษณะของพระองค์กับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง เพราะอัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ ... ﴿١١﴾ ﴾

“... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ...” [อัชชูรอ : 11] ทั้งในด้านตัวตน ด้านคุณลักษณะ และด้านการกระทำ

ประการที่สี่ : สิ้นหวังในการเข้าถึงแก่นแท้และวิธีการของคุณลักษณะของพระองค์ เพราะปัญญาหมดหวังในการทำความรู้แก่นแท้และวิธีการของคุณลักณะของพระองค์ ไม่รู้ว่าอัลลอฮ์เป็นอย่างไรนอกพระองค์ นี่ความหมายของคำพูดของ

ชาวซุนนะฮ์ที่ว่า “บิลา กัยฟา (بِلاَ كَيْف)” (โดยไม่มีวิธีการ) หมายถึง ไม่มีวิธีการที่มนุษย์สามารถเข้าใจได้ ดังนั้นผู้ที่ตัวตนและแก่นแท้ของพระองค์ไม่เป็นที่ถูกทราบแล้ว วิธีการของคุณลักษณะของพระองค์จะเป็นที่ถูกทราบได้อย่างไร ? และสิ่งดังกล่าวไม่ถือเป็นความด่างพร้อยในการศรัทธาและการรับรู้ความหมายของคุณลักษณะของพระองค์ ส่วนวิธีการของคุณลักษณะเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากนั้น[31]

ประการที่ห้า : ปฏิบัติตามข้อกำหนดและร่องรอยของคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์ ทุก ๆ คุณลักษณะมีการแสดงความเป็นบ่าวพิเศษเฉพาะซึ่งเป็นข้อบังคับและข้อกำหนดของคุณลักษณะ (เราหมายถึงหนึ่งในข้อบังคับของความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะและหนึ่งในข้อบังคับของการรู้จักคุณลักษณะของพระองค์อย่างแท้จริง) การที่บ่าวรู้ว่าพระผู้อภิบาลทรงมีเอกสิทธิ์ในการสร้าง การประทานปัจจัยยังชีพ การให้ชีวิต และการให้ตายจะส่งผลให้เขาเกิดความเป็นบ่าวด้านการมอบหมาย

และการที่บ่าวรู้ถึงความสูงส่งของอัลลอฮ์ ความยิ่งใหญ่ และความมีเกียรติของพระองค์จะส่งผลให้เขาเกิดความนอบน้อม การยอมจำนน และความรัก

หัวข้อที่สอง : ความเชื่อมโยงระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ

หลังจากคำอธิบายคำนิยามของเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต สิ่งที่น่าจะเหมาะสมณ ตรงนี้คือการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเตาฮีดประเภทนี้กับเตาฮีดประเภทอื่น ๆ ที่เหลือ

เราขอปูพื้นด้วยการกล่าวถึงการแบ่งประเภทเตาฮีดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ของผู้รู้

ประเภทต่าง ๆ ของเตาฮีด :

คำพูดของบรรดาผู้รู้แห่งชาวซุนนะฮ์ในการสื่อถึงประเภทของเตาฮีดมีความหลากหลาย แต่ทว่าในความหลากหลายนี้มาพร้อมกับความสอดคล้องกันในเนื้อหา เหตุของความต่างในการแบ่งประเภทเตาฮีดอาจจะมาจากการสืบค้นตัวบทหลักฐาน

31 “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” เล่ม 3 หน้า 358-359 โดยมีการแปลงสำนวนเล็กน้อย

และตัวบทไม่ได้ระบุเป็นคำไว้โดยตรง ด้วยเหตุนี้ ผู้รู้บางท่าน[32] แบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง : "เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์" คือ การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยการกระทำของพระองค์ เช่น การสร้าง และการประทานปัจจัยยังชีพ

ประเภทที่สอง : "เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต" ได้กล่าวถึงในคำนิยามของเตาฮีดประเภทนี้แล้ว

ประเภทที่สาม : "เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์" คือ การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยการกระทำของบ่าวด้านการเคารพสักการะ (อิบาดะฮ์) เช่น การละหมาด การถือศีลอด และการดุอาอ์

ส่วนหนึ่งของผู้รู้ยุคหลังได้เพิ่มเตาฮีดประเภทที่สี่จากเตาฮีดทั้งสามประเภทก่อนหน้า

ประเภทที่สี่ : "เตาฮีดอัลอิตติบาอ์" หรือ "เตาฮีดอัลฮากิมียะฮ์" (หมายถึงการเรียกไปยังการพิพากษาด้วยอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์) แต่ทว่ามีการตั้งข้อสังเกตสำหรับผู้ที่กล่าวถึงเตาฮีดประเภทนี้ เพราะในความเป็นจริงเตาฮีดประเภทนี้อยู่ภายใต้เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ เนื่องจากการเคารพสักการะ (อิบาดะฮ์) ของบ่าวจะไม่ถูกตอบรับเว้นแต่ผ่านสองเงื่อนไข

เงื่อนไขที่หนึ่ง : ความอิคลาศ

เงื่อนไขที่สอง : การปฏิบัติตามแบบอย่าง

ดังเช่นที่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا ﴿١١٠﴾ ﴾

32 ดู "เฏาะรีก อัลฮิจญ์เราะตัยน์" หน้า 30 และ "ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์" หน้า 76 และ "ละวาเมียะอ์ อัลอันวาร" โดย อัซซัฟฟารีนีย์ เล่ม 1 หน้า 128 และ "ตัยซีร อัลอะซีซ อัลฮะมีด" หน้า 17-19

“... ดังนั้น ผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้เป็นเจ้าของเขา ก็ให้เขาประกอบการงานที่ดี และอย่าตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการเคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขาเลย” [อัลกะฮฺฟ์ : 110][33]

ผู้รู้บางท่านแบ่งเตาฮีดออกเป็นสองประเภท และนี่คือส่วนมากของคำกล่าวของเหล่าผู้รู้รุ่นก่อน เนื่องจากพวกเขารวมระหว่างเตาฮีดอัรรุบูบียะอ์กับเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต ไว้ด้วยกัน ในมุมมองที่ว่าเตาฮีดทั้งสองประเภทนี้ฉายภาพฝั่งในแง่ของความรู้และการรู้จักอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ พวกเขาจึงรวมทั้งสองเข้าด้วยกัน ในขณะที่เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ฉายภาพฝั่งในแง่ของการปฏิบัติเพื่ออัลลอฮ์

การแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภทพิจารณาจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเตาฮีด ส่วนการแบ่งเตาฮีดออกเป็นสองประเภทพิจารณาจากสิ่งที่จำเป็น (วาญิบ) สำหรับบ่าวผู้มีเตาฮีด

ส่วนหนึ่งของผู้รู้มีผู้กล่าวว่า : “เตาฮีดมีสองประเภท”[34]

ประเภทที่หนึ่ง : “เตาฮีดอัลมะอ์ริฟะฮ์ วัลอิษบาต (توحيد المعرفة و الإثبات)**” (เตาฮีดด้านการรู้จักและการยืนยัน)** หมายถึง เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์และเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต ที่ถูกเรียกว่า “เตาฮีดอัลมะอ์ริฟะฮ์” (การรู้จัก) เนื่องจากการรู้จักอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ จะเกิดขึ้นด้วยการรู้จักพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์ และที่พ่วงว่า วัลอิษบาต (การยืนยัน) หมายถึง การยืนยันสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงยืนยันให้แก่พระองค์เองจากพระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์

ประเภทที่สอง : “เตาฮีดอัลก็อศด์ วัฏเฏาะลับ (توحيد القصد و الطلب)**” (เตาฮีดด้านการมุ่งหมายและความต้องการ)** หมายถึงเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ ที่ถูกเรียกว่า “เตาฮีดอัลก็อศด์ วัฏเฏาะลับ” (เตาฮีดด้านการมุ่งหมายและเรียกร้อง) เนื่องจากบ่าวมุ่งหัวใจ ลิ้น และอวัยวะต่าง ๆ ไปยังการเคารพสักการะ (อิบาดะฮ์) ต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวด้วยความปรารถนาและความกลัว และมุ่งหมายไปยังพระพักตร์และความพอพระทัยของอัลลอฮ์ผ่านสิ่งดังกล่าว

---

33 ดังนั้น การแบ่งเตาฮีดฮากิมียะฮ์ออกมาต่างหากและตั้งเป็นประเภทที่ 4 ถือเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง-ผู้แปล

34 หนึ่งในผู้ที่กล่าวเช่นนี้ คือ ท่านอิบนุลก็อยยิมในหนังสือของท่าน “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” เล่ม 3 หน้า 449

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 49 15/12/2568 BE 11:54

ผู้รู้บางส่วนแบ่งเตาฮีดออกเป็นสองประเภท[35] ดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง : "เตาฮีดอัลอิลมีย์ วัลเคาะบะรีย์ (التوحيد العلمى و الخبرى)" **(เตาฮีดด้านความรู้และข่าวสาร)**หมายถึง เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์และเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต และที่ถูกเรียกว่า "เตาฮีดอิลมีย์" (เตาฮีดด้านความรู้) เนื่องจากเป็นเตาฮีดที่ให้ความสำคัญกับด้านการรู้จักอัลลอฮ์ คำว่า "อิลมีย์" (ความรู้) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์

และคำว่า "เคาะบะรีย์" (ข่าวสาร) เนื่องจากเป็นเตาฮีดที่ขึ้นอยู่กับข่าวสาร หมายถึง อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์

ประเภทที่สอง : "เตาฮีดอัลอิรอดีย์ อัฏเฏาะละบีย์ (التوحيد الإرادى و الطلبى)" **(เตาฮีดด้านความประสงค์และความต้องการ)** หมายถึง เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ ที่ถูกเรียกว่า "เตาฮีดอัลอิรอดีย์" (เตาฮีดด้านความประสงค์) เนื่องจากบ่าวมีความประสงค์เป็นของตัวเองในการอิบาดะฮ์ต่าง ๆ ซึ่งเขาอาจจะปฏิบัติอิบาดะฮ์นั้นหรืออาจจะไม่ปฏิบัติก็ได้ และที่ถูกเรียกว่า อัฏเฏาะละบีย์ (ด้านความต้องการ) เนื่องจากบ่าวต้องการและมุ่งหมายพระพักตร์ของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ผ่านอิบาดะฮ์เหล่านั้น

ผู้รู้บางท่านแบ่งเตาฮีดเป็นสองประเภทดังนี้[36]

ประเภทที่หนึ่ง : "เตาฮีดอัลเกาว์ลีย์ (التوحيد القولى)" **(เตาฮีดด้านการพูด)** หมายถึง เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์และเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต ที่ถูกเรียกว่า "เตาฮีดอัลเกาว์ลีย์" (เตาฮีดด้านการพูด) เนื่องจากตรงกันข้ามกับเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ที่ฉายภาพด้านการปฏิบัติของเตาฮีด ส่วนด้านนี้คือเตาฮีดเฉพาะด้านคำพูดและความรู้

ประเภทที่สอง : "เตาฮีดอัลอะมะลีย์ (التوحيد العملى)" **(เตาฮีดด้านการปฏิบัติ)** หมายถึง เตาฮีด-อัลอุลูฮียะฮ์ ที่ถูกเรียกว่า "เตาฮีดอัลอะมะลีย์" (เตาฮีดด้านการปฏิบัติ) เนื่องจากเตาฮีดประเภทนี้ครอบคลุมทั้งการกระทำด้านหัวใจ

35 หนึ่งในผู้กล่าวเช่นนี้ คือ ท่านอิบนุลก็อยยิมในหนังสือของท่าน "มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน" เล่ม 3 หน้า 450 และท่านอิบนุตัยมียะฮ์ ใน "อัศเศาะฟะดียะฮ์" เล่ม 2 หน้า 228

36 หนึ่งในผู้ที่กล่าวเช่นนี้ ท่านชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ ดู "มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา" เล่ม 1 หน้า 367

การกระทำด้านลิ้น และการกระทำด้านร่างกายซึ่งฉายภาพด้านการปฏิบัติของเตาฮีด เพราะเตาฮีดมีสองด้าน ด้านความเชื่อและความรู้ และด้านการยอมจำนนและการปฏิบัติ

ผู้รู้บางส่วนแบ่งเตาฮีดเป็นสองประเภทดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง : "เตาฮีดอัซซิยาดะฮ์ (التوحيد السيادة)**" (เตาฮีดด้านความเป็นนาย)** หมายถึง เตาฮีดอัร-รุบูบียะฮ์และเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาต ที่ถูกเรียกเช่นนี้เนื่องจากอัลลอฮ์ทรงมีเอกสิทธิ์ในการกระทำ พระนาม และคุณลักษะของพระองค์ ซึ่งทำให้พระองค์มีความเป็นนายเหนือหัวอย่างสมบูรณ์ ทรงมีอำนาจบริหารจัดการอย่างครบถ้วนในจักรวาลนี้ทั้งด้านการสร้าง การประทานปัจจัยยังชีพ การให้ชีวิต การให้ตาย การควบคุม และการบริหาร سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ฉะนั้นผู้มีเตาฮีดต้องให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยสิ่งดังกล่าว

ประเภทที่สอง : "เตาฮีดอัลอิบาดะฮ์ (توحيد العبادة)**" (เตาฮีดด้านการเคารพสักการะ)** หมายถึง เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ ที่ถูกเรียกเช่นนี้ถือว่าเป็นที่ชัดเจนอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องอธิบายเพิ่ม

นี่คือการแบ่งประเภทเตาฮีดของบรรดาผู้รู้ที่เราค้นพบ ซึ่งทั้งหมดคือสิ่งเดียวกันในแง่ของเนื้อหาดังที่ได้อธิบายผ่านมาแล้วผ่านการเชื่อมโยงกับการแบ่งเตาฮีดในรูปแบบแรก ดังนั้นความแตกต่างของการแบ่งถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตของคำศัพท์เท่านั้น และอัลลอฮ์ทรงรู้ดีที่สุด

ส่วนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ "ความสัมพันธ์ระหว่างเตาฮีดประเภทต่าง ๆ" เราขอกล่าวว่า :

ประเภทของเตาฮีดทั้งหมดนี้ คือ การฉายภาพด้านการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ซึ่งเราเรียกว่า "เตาฮีด" ฉะนั้นเตาฮีดของคนคนหนึ่งจะไม่สมบูรณ์จนกว่าจะรวมเตาฮีดทั้งสามประเภทเข้าด้วยกันซึ่งเตาฮีดทั้งสามคือสิ่งที่สนับสนุน ผูกพัน และเติมเต็มซึ่งกันและกัน เตาฮีดหนึ่งไม่อาจขาดอีกเตาฮีดหนึ่ง เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์ไม่มีประโยชน์หากปราศจากเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ ในทำนองเดียวกัน เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์จะไม่ถูกต้องและไม่อาจดำรงอยู่หากปราศจากเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์ เช่นเดียวกัน

การมอบเตาฮีดแด่อัลลอฮ์ในด้านรุบูบียะฮ์และด้านอุลูฮียะฮ์จะไม่เที่ยงตรงโดยปราศจากการให้เตาฮีดแด่อัลลอฮ์ด้านอัสมาอ์ วัศศิฟาต ฉะนั้นแล้วความบกพร่องและความเบี่ยงเบนในประเภทหนึ่ง คือความบกพร่องในเตาฮีดทั้งหมด (การรู้จักอัลลอฮ์ไม่อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ และการอิบาดะฮ์ไม่อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากการรู้จักอัลลอฮ์ ทั้งสองผูกพันกัน)[37]

ผู้รู้บางท่านอธิบายความสัมพันธ์นี้ว่า คือ ความสัมพันธ์แบบผูกพันบังคับ รวมประกอบ และครอบคลุม (التلازم و التضمن و الشمول)

เตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์ผูกพันบังคับเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์

เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ประกอบด้วยเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์อยู่ภายใน

เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตครอบคลุมเตาฮีดทั้งสองประเภท

อธิบายดังนี้ ผู้ใดที่ยืนยันยอมรับเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์ และเขารู้ว่าอัลลอฮ์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ คือ พระผู้อภิบาลเพียงหนึ่งเดียวโดยที่ไม่ภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์ในการควบคุมอภิบาล (อัรรุบูบียะฮ์) จำเป็นสำหรับเขา[38] ผ่านการยืนยันดังกล่าวต้องให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ เพียงหนึ่งเดียว เพราะไม่มีผู้ใดสมควรได้รับการเคารพสักการะ (อิบาดะฮ์) เว้นแต่ผู้ที่เป็นผู้ทรงอภิบาล ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงครอบครอง และผู้ทรงบริหารจัดการ ตราบใดที่สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์จำเป็นที่พระองค์ต้องเป็นผู้ได้รับการสักการะเพียงหนึ่งเดียว

ด้วยเหตุนี้ปรากฏวิถีของอัลกุรอานอันทรงเกียรติในการไล่เรียงอายะฮ์เกี่ยวกับเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์เคียงคู่กับอายะฮ์ที่เรียกร้องสู่เตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์ ตัวอย่างเช่น

อัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

37 “ตะห์ซีร อะฮ์ลิล อีหม่าน” เล่ม 1 หน้า 140 รวมอยู่ในชุด “อัรเราะซาอิล อัลมันซิลียะฮ์”

38 ความจำเป็นนี้อาจจะไม่ปรากฏก็ได้ เช่น สภาพที่เกิดกับผู้ปฏิเสธศรัทธาชาวกุร็อยช์ เพราะพวกเขายืนยันเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์เช่นที่ตัวบทหลักฐานบ่งชี้ แต่ทว่าพวกเขาไม่ปฏิบัติข้อผูกพันบังคับของการยืนยันเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾

“มนุษย์เอ๋ย ! จงเคารพอิบาดะฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของพวกเจ้าที่ทรงบังเกิดพวกเจ้าและบรรดาผู้ที่มาก่อนพวกเจ้าเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง (21) คือผู้ทรงให้แผ่นดินเป็นที่นอน และฟ้าเป็นอาคารแก่พวกเจ้า และทรงให้น้ำหลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วได้ทรงให้บรรดาผลไม้ออกมา เนื่องด้วยน้ำนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าให้มีผู้เท่าเทียมใด ๆ ขึ้น สำหรับอัลลอฮ์ โดยที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 21-22]

ส่วนเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์คือสิ่งที่ประกอบด้วยเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์อยู่ภายในเนื่องจากผู้ที่เคารพสักการะอัลลอฮ์ (อิบาดะฮ์) และไม่ตั้งสิ่งใดเป็นภาคีต่อพระองค์สิ่งนี้บ่งชี้ว่าเขาเชื่อว่าอัลลอฮ์คือพระผู้อภิบาลและผู้ปกครองของเขาซึ่งไม่มีพระผู้อภิบาลอื่นนอกเหนือจากพระองค์

และนี่คือสิ่งที่ผู้มีเตาฮีดเห็นจากตนเอง การที่เขาได้ให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยการเคารพสักการะและไม่ได้มอบสิ่งใด ๆ จากการเคารพสักการะนั้นแก่ผู้อื่นนอกเหนือจากอัลลอฮ์ เป็นเพียงเพราะการยืนยันยอมรับต่อเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์ และไม่มีพระผู้อภิบาล ไม่มีผู้ปกครอง และไม่มีผู้บริหารจัดการนอกจากอัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น

ส่วนเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตนั้น ครอบคลุมเตาฮีดทั้งสองประเภท นั่นเพราะว่าเตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตดำรงอยู่บนการให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยทุกพระนามอันวิจิตรยิ่งและคุณลักษณะอันสูงส่ง ซึ่งไม่ควรเป็นของใครอื่นนอกจากพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ เช่นพระนาม อัรร็อบ (พระผู้ทรงอภิบาล) อัลคอลิก (ผู้สร้าง) อัรรอซิก (ผู้ประทานปัจจัยยังชีพ) และอัลมะลิก (ผู้ปกครอง) นี่คือเตาฮีดอัรรุบูบียะฮ์

และเช่นพระนาม อัลลอฮ์ (ผู้ถูกสักการะ) อัรเราะฮีม (ผู้ทรงเมตตา) อัตเตาวาบ (ผู้ทรงตอบรับการกลับตัว) นี่คือเตาฮีดอัลอุลูฮียะฮ์[39]

สาระประโยชน์ : อัลกุรอานทั้งหมดคือการเรียกร้องเชิญชวนสู่เตาฮีด

อิบนุลก็อยยิม رَحِمَهُ اللَّهُ กล่าวว่า : "ทุกซูเราะฮ์ในอัลกุรอานนั้นประกอบด้วยเตาฮีด ยิ่งกว่านั้นเราสามารถกล่าวได้โดยรวมว่า ทุกอายะฮ์ในอัลกุรอานนั้นประกอบด้วยเตาฮีด มีหลักฐานยืนยันถึงเตาฮีด และเชิญชวนสู่เตาฮีด

แท้จริงแล้วอัลกุรอานนั้น :

หนึ่ง : บ้างก็เป็นการบอกเล่าเกี่ยวกับอัลลอฮ์ พระนามของพระองค์ คุณลักษณะและการกระทำของพระองค์ ซึ่งสิ่งนี้เป็นเตาฮีดด้านความรู้และข่าวสาร

สอง : บ้างก็เป็นการเชิญชวนสู่การเคารพสักการะพระองค์เพียงองค์เดียว โดยไม่มีผู้ใดเป็นภาคี และละทิ้งทุกสิ่งที่ถูกเคารพสักการะนอกเหนือจากพระองค์ นี่คือเตาฮีดด้านความประสงค์และความต้องการ

สาม : บ้างก็เป็นการสั่งใช้และการห้ามปราม และการบังคับให้เชื่อฟังข้อห้ามและคำสั่งใช้ของพระองค์ สิ่งนี้คือสิทธิของเตาฮีดและส่วนเติมเต็มความสมบูรณ์ของมัน

สี่ : บ้างก็เป็นการบอกเล่าเกี่ยวกับเกียรติยศจากอัลลอฮ์ที่มอบให้กับผู้ที่ยึดมั่นในเตาฮีดและเชื่อฟังพระองค์ สิ่งที่เกิดขึ้นกับพวกเขาในโลกนี้ และสิ่งที่พระองค์จะมอบให้แก่พวกเขาในวันอาคิเราะฮ์ ซึ่งสิ่งนี้คือผลตอบแทนต่อเตาฮีดเขา

ห้า : บ้างก็เป็นการบอกเล่าเกี่ยวกับผู้ที่ตั้งภาคี และสิ่งที่เกิดขึ้นกับพวกเขาในโลกนี้จากการลงโทษ และสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับพวกเขาในปรโลกจากการลงทัณฑ์ นี่คือการบอกเล่าเกี่ยวกับผู้ที่หลุดพ้นจากกฎของเตาฮีด

ดังนั้น อัลกุรอานทั้งหมดเกี่ยวกับเตาฮีด สิทธิ และผลตอบแทนของเตาฮีด และเกี่ยวกับการตั้งภาคีและผู้ที่ตั้งภาคี รวมถึงผลตอบแทนของพวกเขา"[40]

---

39 ดู "อัลกะวาชิฟ อัลญะลียะฮ์ อัน มะอานิล วาซิเฏาะฮ์" โดยชัยค์อับดุลอะซีซ อัซซัลมาน หน้า 421-422

40 "มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน" เล่ม 3 หน้า 449-450

บทที่สอง :

คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์พร้อมกับอธิบายหลักความเชื่อของพวกเขาเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์และรากฐานของความเชื่อของพวกเขา

ประกอบด้วยสามหัวข้อ :

หัวข้อที่หนึ่ง : คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์

หัวข้อที่สอง : หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

หัวข้อที่สาม : รากฐานอันเป็นที่ตั้งของหลักความเชื่อแห่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 55 15/12/2568 BE 11:54

บทที่สอง :
คำนิยามของชาวสะละฟุศศอลิห์และอะฮ์ลิซซุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์พร้อมกับอธิบายหลักความเชื่อของพวกเขาเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์และรากฐานของความเชื่อของพวกเขา

◇◇◇

(القَوْمُ السَّلَّاف)’ **หมายถึง กลุ่มคนที่มาก่อน”**[42]

จุดมุ่งหมายของคำว่าอัสสะฟุศศอลิห์ :

ทัศนะของบรรดาผู้รู้เกี่ยวความหมายของคำดังกล่าวมีความหลากหลาย ทั้งในแง่ของการกำหนดช่วงเวลา

หนึ่ง : ผู้รู้บางท่านจำกัดความหมายนี้ไว้เฉพาะกับบรรดาเศาะฮาบะฮ์ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ เท่านั้น

สอง : ผู้รู้บางท่านกล่าวว่าหมายถึงบรรดาเศาะฮาบะฮ์ และอัตตาบิอีน

สาม : และผู้รู้บางท่านกล่าวว่าหมายถึงเศาะฮาบะฮ์ อัตตาบิอีน และตาบิอิตตาบิอีน

โดยทัศนะที่ถูกต้องและเป็นที่รู้จักในหมู่ประชาชนส่วนใหญ่ของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ นั้นคือจุดมุ่งหมายของคำว่าอัสสะละฟุศศอลิห์ หมายถึงสามยุคอันประเสริฐซึ่งได้รับการรับรองจากท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ว่าที่ดีสุด โดยที่ท่านกล่าวว่า

خَيْرُ الْقُرُونِ القَرْنُ الَّذِي بُعِثْتُ فِيْهِم ثُمَّ الَّذِيْنَ يَلُونَهم ثُمَّ الَّذِيْنَ يَلُونَهُم

“ชนรุ่นที่ดีที่สุดคือชนรุ่นที่ฉันถูกส่งมาท่ามกลางพวกเขา หลังจากนั้นคือชนรุ่นที่ถัดจากพวกเขา หลังจากนั้นคือชนรุ่นที่ถัดจากพวกเขา” มุตตะฟะกุนอะลัยฮ์[43] ฉะนั้นอัสสะละฟุศศอลิห์พวกเขาคือเศาะฮาบะฮ์ อัตตาบิอีน และตาเบียะอ์อัตตาบิอีน

และทุกคนที่เดินตามเส้นทางของพวกเขาและดำเนินตามแนวทางของพวกเขาก็จะถือว่าเป็น “สะละฟีย์” ซึ่งเป็นการพาดพิงไปยังพวกเขา

อัสสะละฟียะฮ์ คือ แนวทางที่ท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ และสามยุคอันประเสริฐหลังจากนั้นได้เดินตาม ซึ่งท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ได้บอกว่าแนวทางนี้จะยังคงมีอยู่จนกว่าจะถึงวันที่พระบัญชาของอัลลอฮ์ได้มาถึง ดังที่มีหะดีษว่า :

---

42 “มัวะอ์ญัม มะกอยีส อัลลุเฆาะฮ์” เล่ม 3 หน้า 95 หัวข้อ “สะลัฟ”

43 รายงานโดยอัลบุคอรีย์ เล่ม 5 หน้า 199, เล่ม 7 หน้า 6, เล่ม 11 หน้า 460 และรายงานโดยมุสลิม เล่ม 7 หน้า 184, 185

لا تَزالُ طائِفَةٌ مِن أُمَّتي ظاهِرِينَ علَى الحَقِّ، لا يَضُرُّهُمْ مَن خَذَلَهُمْ، حتَّى يَأْتِيَ أمْرُ اللهِ وهُمْ كَذلكَ

“จะมีกลุ่มชนหนึ่งจากประชาชาติของฉันที่จะยืนหยัดอยู่บนสัจธรรม โดยที่ผู้ที่ทอดทิ้งพวกเขาไม่อาจทำอันตรายพวกเขา จนกว่าพระบัญชาของอัลลอฮ์จะมาถึง และพวกเขาก็ยังคงเป็นเช่นนั้น”[44]

ดังนั้น การสังกัดแนวทางนี้จะถูกต้องก็ต่อเมื่อผู้คนนั้นยึดมั่นตามเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ของมัน ฉะนั้นทุกคนที่รักษาความบริสุทธิ์ของหลักความเชื่อตามความเข้าใจของสามยุคอันประเสริฐนั้นถือว่าเขามีแนวทางแบบสะละฟีย์

กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของแนวทางสะละฟีย์

สามารถสรุปหลักการและกฎเกณฑ์ของแนวทางสะละฟีย์ได้ดังนี้

หนึ่ง : แม่นยำในตัวบทของคัมภีร์และซุนนะฮ์และเข้าใจความหมาย

สอง : ผูกโยงสิ่งดังกล่าวด้วยรายงานจากเศาะฮาบะฮ์ อัตตาบิอีน และตาบิอิตตาบิอีน ในความหมายของคัมภีร์และหะดีษ ซึ่งจะสมบูรณ์ได้ด้วย

- การพยายามแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
- การพยายามสืบค้นความหมายและทำความเข้าใจความหมาย[45]

สาม : การปฏิบัติตามและยืนหยัดในสิ่งนั้น ทั้งในด้านความเชื่อ ความคิด พฤติกรรม และคำพูด และห่างไกลจากทุกสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับหลักการนั้น และขัดแย้งกับมัน

สี่ : การเชิญชวนสู่แนวทางสะลัฟด้วยคำพูดและการเขียน

ดังนั้น ผู้ที่ยึดมั่นในกฎเกณฑ์เหล่านี้ ทั้งในด้านความเชื่อและการกระทำ เขาก็อยู่บนแนวทางสะละฟีย์ ด้วยพระประสงค์ของอัลลอฮ์

---

44 รายงานโดยมุสลิม ในเศาะเฮียะห์ของท่าน เล่ม 3 หน้า 1523

45 “บะยาน ฟัฎล์ อิลมิส สะลัฟ อะลัล เคาะลัฟ” โดยอิบนุเราะญับ หน้า 150-152 และ “อุศูล เอียะอ์ติกอด อะฮ์ลิซซุนนะฮ์” เล่ม 1 หน้า 9-10

หลักฐานเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติตามและการยึดมั่นในแนวทางของสะละฟุศศอลิห์

หนึ่ง : หลักฐานจากอัลกุรอาน

อัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ :

﴿ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ١٠٠ ﴾

“บรรดาบรรพชนรุ่นแรกในหมู่ผู้อพยพ (ชาวมุฮาญีรีนจากมักกะฮ์) และในหมู่ผู้ให้ความช่วยเหลือ (ชาวอันศอรจากมะดีนะฮ์) และบรรดาผู้ดำเนินตามพวกเขาด้วยการทำดีนั้น อัลลอฮ์ทรงพอพระทัยในพวกเขา และพวกเขาก็พอใจในพระองค์ด้วย และพระองค์ทรงเตรียมไว้ให้พวกเขาแล้ว ซึ่งบรรดาสวนสวรรค์ที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านอยู่เบื้องล่าง พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาลนั่นคือชัยชนะอันใหญ่หลวง” [อัตเตาบะฮ์ : 100]

อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ทรงพอพระทัยต่อบรรดาบรรพชนรุ่นแรกอย่างถึงที่สุด และพระองค์ทรงพอพระทัยต่อผู้ที่ติดตามพวกเขาเนื่องจากการติดตามด้วยความดีงาม

พระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ١٠٠ ﴾

“และผู้ใดที่ฝ่าฝืนเราะซูล หลังจากที่คำแนะนำอันถูกต้องได้ประจักษ์แก่เขาแล้ว และเขายังปฏิบัติตามที่มิใช่ทางของบรรดาผู้ศรัทธานั้น เราก็จะให้เขาหันไปตามที่เขาได้หันไป และเราจะให้เขาเข้านรกญะฮันนัม และมันเป็นที่กลับอันชั่วร้าย” [อันนิซาอ์ : 115]

อัลลอฮ์ทรงสำทับผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางอื่นที่ไม่ใช่เส้นทางของของพวกเขาด้วยการลงโทษในนรกญะฮันนัม และในโองการก่อนหน้านี้ พระองค์ได้สัญญาถึงความพอพระทัยแก่ผู้ที่ติดตามพวกเขา

สอง : หลักฐานจากอัซซุนนะฮ์

คำพูดของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

“ผู้คนที่ดีที่สุดคือชนรุ่นฉัน หลังจากนั้นคือชนรุ่นถัดจากพวกเขา หลังจากนั้นคือชนรุ่นถัดจากพวกเขา”[46]

“ความดีงาม” นี้ที่ท่านนบี ﷺ ได้ยืนยันให้กับสามยุคสมัยบ่งบอกถึงความประเสริฐ การนำหน้า ความยิ่งใหญ่ ความรู้ที่กว้างขวางในบทบัญญัติของอัลลอฮ์ และการยึดมั่นอย่างแน่วแน่ของพวกเขาต่อซุนนะฮ์ของเราะซูลของพระองค์ ﷺ นี่คือสิ่งได้รับการตอกย้ำจากหะดีษต่าง ๆ ต่อไปนี้

และคำพูดของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

« افْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً ، وَافْتَرَقَتِ النَّصَارَى عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَسَتَفْتَرِقُ هذِهِ الأُمَّةُ عَلَى ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً »، قِيلَ : مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : « مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»

“‘ชาวยิวแตกออกเป็น 71 กลุ่ม ชาวคริสต์แตกออกเป็น 72 กลุ่ม และประชาชาตินี้จะแตกออกเป็น 73 กลุ่ม ทั้งหมดจะอยู่ในนรก ยกเว้นกลุ่มเดียว’ มีผู้ถามว่า : ‘กลุ่มนั้นคือใคร โอ้ ท่านเราะซูลุลลอฮ์ ?’ ท่านตอบว่า : ‘ผู้ที่ยึดมั่นในสิ่งที่ฉันและเศาะฮาบะฮ์ของฉันยึดมั่นในวันนี้’” หะดีษเศาะเฮียะฮ์มัชชูร[47]

46 รายงานโดยอัลบุคอรีย์ เล่ม 5 หน้า 199, เล่ม 7 หน้า 6, เล่ม 11 หน้า 460 และรายงานโดยมุสลิม เล่ม 7 หน้า 184-185

47 รายงานโดยอบูดาวุด 4596, 4597 และอัตติรมิซี 2640, 2641 และอิหม่ามอะห์มัด เล่ม 2 หน้า 332, เล่ม 3 หน้า 120, 145, เล่ม 4 หน้า 120 และอิบนุมาญะฮ์ 3991-3993

และคำพูดของท่านนบี ﷺ

فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي، فَتَمَسَّكُوا بِهَا، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

“เพราะใครก็ตามที่มีชีวิตอยู่หลังจากฉันจะเห็นความขัดแย้งมากมาย ดังนั้นพวกท่านจงยึดมั่นในแนวทางของฉันและแนวทางของเคาะลีฟะฮ์ผู้เที่ยงธรรมผู้ได้รับทางนำหลังจากฉัน จงยึดมั่นกับมัน และกัดมันด้วยฟันกราม และพึงระวังสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ใหม่ (ในศาสนา) เพราะทุกสิ่งที่ถูกประดิษฐ์คือบิดอะฮ์ และทุกบิดอะฮ์คือความหลงผิด”[48]

ท่านนบี ﷺ ได้ส่งเสริมประชาชาติของท่านให้ยึดมั่นในแนวทางของท่าน และแนวทางของเคาะลีฟะฮ์ผู้เที่ยงธรรมหลังจากท่านในเวลาที่เกิดความแตกแยกและความขัดแย้ง

สาม : หลักฐานจากคำพูดของสะละฟุศศอลิห์และผู้เจริญรอยตามพวกเขา

จากท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า : **“ผู้คนจะยังคงอยู่ในความดีตราบใดที่พวกเขาได้รับความรู้จากบรรดาเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมูฮัมหมัด ﷺ และจากผู้อาวุโสของพวกเขา แต่เมื่อพวกเขาได้รับความรู้จากผู้ที่ด้อยอาวุโสของพวกเขา และความปรารถนาของพวกเขาแตกต่างกัน พวกเขาก็จะพินาศ”**[49]

จากท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า : **“ผู้ใดในพวกท่านปรารถนาที่จะยึดแนวทางใด ก็จงยึดแนวทางของผู้ที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว เพราะสำหรับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ย่อมไม่ปลอดภัยจากการถูกทดสอบ นั่นคือบรรดาเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมูฮัมหมัด ﷺ พวกเขาคือผู้ที่มีหัวใจบริสุทธิ์ที่สุดในประชาชาตินี้**

48 รายงานโดยอิหม่ามอะหมัด เล่ม 4 หน้า 126, 127 และอบูดาวุด 4607 และอัตติรมีซีย์ 2676 และอัดดาริมีย์ เล่ม 1 หน้า 44 และท่านอื่น ๆ

49 “อัซซุฮฺด์” โดยอิบนุลมุบาร็อก หน้า 281 เลขที่ (815)

มีความรู้ลึกซึ้งที่สุด และแสร้งฝืนน้อยที่สุด พวกเขาคือผู้ที่อัลลอฮ์ทรงเลือกให้เป็นสหายของนบีของพระองค์ ﷺ และเพื่อสถาปนาศาสนาของพระองค์ ดังนั้น พวกท่านจงยอมรับสิทธิของพวกเขา และยึดมั่นในแนวทางของพวกเขา เพราะพวกเขาอยู่บนทางนำที่ถูกต้อง"[50]

จากท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า : **"แท้จริง เรายึดตามแบบอย่างและไม่เริ่มสิ่งใหม่ เราปฏิบัติตามและไม่อุตริ และเราจะไม่หลงทาง ตราบใดที่เรายึดมั่นอยู่กับร่องรอย"**[51]

และจากท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า **: "จงปฏิบัติตามและอย่าอุตริ เพราะเพียงพอสำหรับพวกท่านแล้ว"**[52]

ท่านฮุซัยฟะฮ์ บิน ยะมาน رضي الله عنه กล่าวว่า : **"โอ้เหล่านักอ่านอัลกุรอานเอ๋ย จงยืนหยัดและจงเดินตามทางของผู้ที่มาก่อนพวกท่าน เพราะฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า หากพวกท่านปฏิบัติตามพวกเขา พวกท่านจะก้าวล้ำไปข้างหน้าอย่างไกล แต่ถ้าพวกท่านไปทางขวาหรือซ้าย พวกท่านจะหลงทางไปแสนไกล"**[53]

ท่านมุญาฮิดกล่าวว่า : **"ผู้รู้คือบรรดาเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมูฮัมหมัด ﷺ"**[54]

ท่านเอาซาอีย์ กล่าวว่า : **"ความรู้คือสิ่งที่มาจากบรรดาเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมูฮัมหมัด ﷺ และสิ่งอื่นนอกเหนือจากนั้น ไม่ใช่ความรู้"**[55] และอิหม่ามอะหมัดก็กล่าวเช่นนั้น

เช่นกันท่านเอาซาอีย์ กล่าวว่า : **"จงอดทนในการยึดมั่นในซุนนะฮ์ จงยืนอยู่ตรงที่กลุ่มชนนั้นยืน กล่าวในสิ่งที่พวกเขากล่าว และหยุดในสิ่งที่พวกเขาหยุด จงเดินตามทางของบรรพชนที่ดีของพวกท่าน เพราะสิ่งที่กว้างขวางพอสำหรับ**

50 "ญาเมียะอ์ บะยานิลอิลม์ วะฟัฎลิฮ์" เล่ม 2 หน้า 97

51 "ชัรห์ อุศูล เอียะอ์ติกอด อะฮ์ลิซซุนนะฮ์" โดยอัลลาละกาอีย์ หน้า 115

52 "อัลบิดะอ์ วัลนะฮ์ยู อันฮา" โดยอิบนุวัฎฎอห์ หน้า 13

53 "ญาเมียะอ์ บะยาน อัลอิลม์" เล่ม 2 หน้า 29

54 "ญาเมียะอ์ บะยาน อัลอิลม์" เล่ม 2 หน้า 29

55 "ญาเมียะอ์ บะยาน อัลอิลม์" เล่ม 2 หน้า 29

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 62 15/12/2568 BE 11:54

พวกเขาก็กว้างพอสำหรับพวกท่านเช่นกัน”[56]

ครั้งหนึ่งท่านฮะซัน อัลบัศรีย์ رَحِمَهُ ٱللَّهُ อยู่ในสถานที่สอนแห่งหนึ่ง แล้วกล่าวถึงบรรดาเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมูฮัมหมัด صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ว่า : **“แท้จริงพวกเขาคือผู้ที่มีหัวใจบริสุทธิ์ที่สุดในประชาชาตินี้ มีความรู้ลึกซึ้งที่สุด และแสร้งฝืนน้อยที่สุด พวกเขาคือกลุ่มคนที่อัลลอฮ์ทรงเลือกให้เป็นสหายของนบีของพระองค์ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ดังนั้น พวกท่านจงเลียนแบบคุณลักษณะและแนวทางของพวกเขา เพราะฉันขอสาบานต่อพระผู้อภิบาลแห่งอัลกะอ์บะฮ์ว่า พวกเขาอยู่บนทางนำที่ถูกต้อง”**[57]

มีผู้ถามท่านอิหม่ามอบูฮะนีฟะฮ์ رَحِمَهُ ٱللَّهُ ว่า : **“ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่ผู้คนคิดค้นขึ้นเกี่ยวกับการพูดคุยในเรื่องคุณลักษณะเกิดขึ้นใหม่และร่างกาย**[58] **?”** ท่านตอบว่า : **“เหล่านี้คือวาทกรรมของนักปรัชญา จงยึดมั่นในร่องรอยและแนวทางของบรรพชน และพึงระวังทุกสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เพราะมันคืออุตริกรรม”**[59]

ท่านเอาซาอีย์ กล่าวว่า : **“จงยึดมั่นในร่องรอยของบรรพชน (สะลัฟ) แม้ว่าผู้คนจะปฏิเสธท่าน และจงระวังความคิดเห็นของผู้คน แม้ว่าพวกเขาจะประดับมันด้วยคำพูดที่สวยงาม เพราะในที่สุดเรื่องราวจะกระจ่างชัด และคุณจะอยู่บนเส้นทางที่ถูกต้อง”**[60]

ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ กล่าวว่า : “เป็นหน้าที่ของทุกมุสลิมที่ปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การสักการะนอกจากอัลลอฮ์ และมูฮัมหมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ ให้มีเป้าหมายหลักเป็นการให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ด้วยการเคารพสักการะพระองค์เพียงหนึ่งโดยไม่มีภาคีใด ๆ และเชื่อฟังท่านเราะซูลของพระองค์

56 “อัชชะรีอะฮ์” โดยอัลอาญุรรีย์ หน้า 58

57 “ญาเมียะอ์ บะยาน อัลอิลม์” เล่ม 2 หน้า 29

58 หมายถึง วาทกรรมที่อ้างว่าการยืนยันคุณลักษณะการกระทำให้กับอัลลอฮ์เท่ากับยืนยันว่า ณ ที่อัลลอฮ์มีสิ่งใหม่และการยืนยันคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของพระองค์ เช่น มือหรือใบหน้า เท่ากับเป็นการยืนยันการมีร่างกายให้แก่อัลลอฮ์ ซึ่งสำหรับอะฮ์ลิซซุนนะฮ์แล้วนั้น พวกท่านจะไม่ยืนยันและปฏิเสธทั้งสองคำนี้ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีปรากฏในการยืนยันหรือปฏิเสธจากตัวบท-ผู้แปล

59 “ศ็อวนุล มันฏิก” โดยอัซซุยูฏีย์ 322

60 “อัลมัดคอล อิลา อัซซุนัน” โดยอัลบัยฮะกีย์ เลขที่ (233)

ต้องวนเวียนอยู่กับสิ่งนี้ และเฝ้าติดตามไม่ว่าจะพบเจอ ณ ที่ใด และเขาต้องรู้ว่าผู้ที่ดีที่สุดหลังจากบรรดานบีคือบรรดาเศาะฮาบะฮ์ ดังนั้นอย่าต่อสู้เพื่อบุคคลใดอย่างสมบูรณ์นอกจากเพื่อท่านเราะซูลของอัลลอฮ์ ﷺ และอย่าต่อสู้เพื่อกลุ่มใดอย่างสมบูรณ์นอกจากเพื่อบรรดาเศาะฮาบะฮ์ رضي الله عنهم เพราะแนวทางที่ถูกต้องวนเวียนไปพร้อมกับท่านเราะซูล และวนเวียนไปพร้อมกับบรรดาเศาะฮาบะฮ์ (สาวก) ของท่านไม่ใช่สาวกของผู้อื่นเมื่อพวกเขา (เศาะฮาบะฮ์) เห็นพ้องต้องกันเพราะพวกเขาจะไม่เห็นพ้องต้องกันในสิ่งผิดเป็นอันขาด ต่างจากสาวกของผู้รู้คนใดคนหนึ่งที่อาจเห็นพ้องต้องกันในสิ่งผิด ยิ่งไปกว่านั้นทุกสิ่งที่พวกเขากล่าวไว้ โดยที่ไม่มีใครจากอุมมะฮ์ได้กล่าว มันเป็นเพียงได้แค่ความผิด เพราะศาสนาที่อัลลอฮ์ทรงส่งเราะซูลของพระองค์มา ไม่ได้ถูกมอบหมายให้ขึ้นอยู่กับผู้รู้คนใดคนหนึ่ง หรือสาวกของเขาเพียงเท่านั้น หากเป็นเช่นนั้นก็คงมีผู้ที่คล้ายคลึงกับท่านเราะซูลของอัลลอฮ์ และมันก็เป็นทัศนะที่เหมือนกับกลุ่มรอฟิเฎาะฮ์เกี่ยวกับอิหม่ามผู้บริสุทธิ์จากความผิด

จำเป็นต้องยอมรับว่าบรรดาเศาะฮาบะฮ์และอัตตาบิอีนรู้จักความจริงที่อัลลอฮ์ได้ส่งผ่านท่านเราะซูลมา ก่อนที่จะมีผู้นำทั้งหลายที่มัซฮับต่าง ๆ พาดพิงไปยังพวกเขาทั้งในเรื่องรากฐานและกิ่งก้านของศาสนา และเป็นไปไม่ได้ที่คนเหล่านี้จะนำมาซึ่งสิ่งที่ขัดแย้งกับสิ่งที่ท่านเราะซูลได้นำมา เพราะทุกสิ่งที่ขัดแย้งกับสิ่งที่ท่านเราะซูลนำมาเป็นสิ่งที่ผิด และเป็นไปไม่ได้ที่พวกเขาคนใดจะรู้อะไรจากท่านเราะซูลที่ขัดกับสิ่งที่บรรดาเศาะฮาบะฮ์และอัตตาบิอีนได้รู้ เพราะพวกเขาจะไม่รวมตัวกันบนความหลงผิด ดังนั้น คำพูดของคนใดคนหนึ่ง (หากมันเป็นความถูกต้อง) จะต้องได้รับมาจากสิ่งที่ท่านเราะซูลได้กล่าวไว้และจะต้องมีคนที่พูดเช่นนี้มาก่อนเขา (หมายถึงจะต้องมีสะลัฟกล่าวเรื่องนี้ไว้แล้ว-ผู้แปล) และคำพูดใด ๆ ที่ถูกกล่าวในศาสนาอิสลามหากมันขัดแย้งกับสิ่งที่บรรดาเศาะฮาบะฮ์และอัตตาบิอีนได้ยึดถือ และไม่มีใครในหมู่พวกเขาเคยกล่าวคำนั้น แต่พวกเขากลับกล่าวในสิ่งที่ตรงกันข้าม นั่นคือคำพูดที่ผิด”[61]

61 “มินฮาจญ์ อัซซุนนะฮ์” เล่ม 5 หน้า 262-263

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 64 15/12/2568 BE 11:54

คำนิยามของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์

บรรดาผู้รู้บางครั้งใช้คำว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์” แทนคำว่า “สะลัฟ” คำนี้ถูกใช้โดยนักวิชาการในสองความหมาย

หนึ่ง : ความหมายที่เฉพาะเจาะจง

หมายถึงสิ่งที่มีความหมายเดียวกันกับคำว่า “สะลัฟ” อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ จึงหมายถึงบรรดาเศาะฮาบะฮ์ อัตตาบิอีน และตาบิอิตตาบิอีน รวมถึงการดำเนินอยู่บนแนวทางของพวกเขาจากบรรดาอิหม่ามแห่งทางนำและผู้ที่ปฏิบัติตามพวกเขาจากประชาชาติทั้งหมด

จากความหมายนี้ จึงตัดทุกกลุ่มของบิดอะฮ์ และกลุ่มคนแห่งอารมณ์ออกไป “ซุนนะฮ์” ในที่นี้ จึงเป็นสิ่งที่ความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า “บิดอะฮ์” และคำว่าญะมาอะฮ์ตรงกันข้ามกับคำว่าฟุรเกาะฮ์ (ความแตกแยก)

รายงานจากท่านอิบนุอับบาส رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ในการอธิบายพระดำรัสของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ... ١٠٦ ﴾

“‘วันซึ่งบรรดาใบหน้าจะขาวผ่อง และบรรดาใบหน้าจะดำคล้ำ’ [อาลิอิมรอน : 106] **ท่านกล่าวว่า : ‘บรรดาใบหน้าของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์จะขาวผ่องและบรรดาใบหน้าของอะลุลบิดอะฮ์ วัลฟุรเกาะฮ์จะดำคล้ำ’”**[62]

ความหมายนี้คือจุดประสงค์ของหะดีษต่าง ๆ ที่ปรากฏเกี่ยวกับเรื่องการยึดมั่นญะมาอะฮ์และห้ามการแตกแยก

และแม้ว่าความหมายนี้จะมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าในด้านความหมาย แต่ก็เป็นความหมายที่ใช้มากที่สุดในคำพูดของบรรดาผู้รู้

สอง : ความหมายโดยกว้าง

เป็นความหมายที่รวมเอาบางกลุ่มบิดอะฮ์เข้าไว้ด้วย ในกรณีที่ความคิดเห็น

62 “ตัฟซีร อิบนุกะษีร” เล่ม 1 หน้า 390

ของพวกเขาตรงกับแนวทางของชาวสะลัฟในประเด็นเฉพาะในทางตรงกันข้ามกับกลุ่มหนึ่ง ๆ เป็นการเฉพาะ

สำหรับความหมายนี้จะถูกใช้น้อยกว่า เนื่องจากมีเงื่อนไขบางประการผูกมัด คือ

เงื่อนไขที่หนึ่ง : เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับหลักความเชื่อบางอย่างเป็นการเฉพาะ

เงื่อนไขที่สอง : เป็นการตรงกันข้ามกับกลุ่มเฉพาะบางกลุ่ม

ตัวอย่างเช่น การใช้คำว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์” ในทางตรงกันข้ามกับพวกรอฟิเฎาะฮ์ในประเด็นเกี่ยวกับ “เคาะลีฟะฮ์” และ “เศาะฮาบะฮ์”

ในที่นี้จึงกล่าวได้ว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ

กลุ่มแรก : อะฮ์ลิซซุนนะฮ์

กลุ่มที่สอง : รอฟิเฎาะฮ์

ในที่นี้จึงมีกลุ่มบิดอะฮ์บางกลุ่ม เช่น อะชาอิเราะฮ์ และกลุ่มอื่น ๆ ถูกนับรวมกับอะฮ์ลุซซุนนะฮ์ เนื่องจากความเห็นของพวกเขาสอดคล้องกับแนวทางของชาวสะลัฟในประเด็นเกี่ยวกับ “เคาะลีฟะฮ์” และ “เศาะฮาบะฮ์” เมื่อมีการโต้แย้งกันในสองประเด็นนี้กับกลุ่มรอฟิเฎาะฮ์

ท่านชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์” มีความหมายดังนี้

ความหมายที่หนึ่ง : ผู้ที่ยอมรับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ของทั้งสามท่าน ดังนั้นกลุ่มทั้งหมดจึงถูกนับรวมเข้าด้วยกัน ยกเว้นพวกรอฟิเฎาะฮ์

ความหมายที่สอง : คำนี้ยังสามารถหมายถึงผู้ที่ยึดมั่นในหะดีษและซุนนะฮ์อันบริสุทธิ์ ซึ่งหมายรวมเพียงผู้ที่ยืนยันคุณลักษณะของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ เท่านั้น และเขากล่าวว่า : **“อัลกุรอานไม่ใช่สิ่งถูกสร้าง (มัคลูก) และอัลลอฮ์จะถูกเห็นในวันอาคิเราะฮ์ ยืนยันในเรื่องการกำหนดสภาวการณ์ รวมถึงรากฐานอื่น ๆ ที่รู้กันดีในหมู่บรรดาผู้ที่ยึดมั่นในหะดีษและซุนนะฮ์อันบริสุทธิ์”**[63]

63 “มินฮาจญ์ อัซซุนนะฮ์” เล่ม 2 หน้า 221 ฉบับ มหาวิทยาลัยอัลอิหม่าม มูฮัมหมัด บิน ซะอูด

ท่านชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ ได้สื่อถึงสองกลุ่มนี้

โดยเรียกกลุ่มแรกว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์โดยทั่วไป” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ไม่ใช่พวกรอฟิเฎาะฮ์[64]

และกลุ่มที่สองว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์เฉพาะ” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ยึดมั่นในหะดีษ

หัวข้อที่สอง :
อธิบายหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนาม และคุณลักษณะของอัลลอฮ์

หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ คือพวกเขาศรัทธาต่อตัวบทของคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษที่ถูกต้องทั้งด้านการยืนยันและปฏิเสธที่กล่าวถึงเรื่องนี้ ดังนั้น

หนึ่ง : พวกเขาเรียกขานอัลลอฮ์ตามที่พระองค์ทรงเรียกขานพระองค์เองในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านคำพูดของท่านเราะซูลของพระองค์ ﷺ พวกเขาจะไม่เพิ่มเติมหรือตัดทอนในสิ่งนั้น

สอง : พวกเขายืนยันและพรรณนาอัลลอฮ์ตามที่พระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านคำพูดของท่านเราะซูลของพระองค์ ﷺ โดยไม่มีการบิดเบือน (ตะห์รีฟ) หรือการปฏิเสธ (ตะอ์ฏีล) และไม่มีการกำหนดวิธีการ (ตักยีฟ) หรือเปรียบเทียบ (ตัมษีล)

สาม : พวกเขาปฏิเสธทุกสิ่งที่อัลลอฮ์ปฏิเสธเกี่ยวกับพระองค์เองในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านคำพูดของท่านเราะซูลของพระองค์ มูฮัมหมัด ﷺ พร้อมกับเชื่อมั่นว่าอัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ตรงข้ามกับสิ่งที่ถูกปฏิเสธนั้น

---

64 ท่านชัยคุลอิสลามกล่าวว่า : “ไม่มีข้อสงสัยเลยว่าพวกเขา (หมายถึงรอฟิเฎาะฮ์) คือกลุ่มที่อยู่ห่างไกลจากคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮ์มากที่สุดในบรรดากลุ่มบิดอะฮ์ ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปว่าเป็นกลุ่มที่ขัดแย้งกับซุนนะฮ์ ซึ่งคนทั่วไปส่วนใหญ่ไม่รู้จักคำว่า ตรงข้ามกับซุนนียะฮ์ นอกจากจะหมายถึงพวกรอฟิเฎาะฮ์ ดังนั้น เมื่อมีใครสักคนกล่าวว่า : ‘ฉันเป็นซุนนีย์’ ความหมายคือ ‘ฉันไม่ใช่รอฟิเฎาะฮ์’”

อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ได้ปฏิบัติตามแนวทางของคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษที่ถูกต้องในเรื่องนี้ ดังนั้น ทุกพระนามหรือคุณลักษณะที่ถูกกล่าวถึงในคัมภีร์และหะดีษที่ถูกต้องคือสิ่งที่อยู่ในหมวดของการยืนยัน ฉะนั้นจำเป็นต้องยืนยันสิ่งเหล่านั้น

และการปฏิเสธคือการปฏิเสธสิ่งที่ขัดแย้งกับความสมบูรณ์ของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ จากข้อบกพร่องและข้อตำหนิต่าง ๆ พร้อมกับเชื่อมั่นว่าอัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ตรงข้ามกับสิ่งที่ถูกปฏิเสธนั้น

ท่านอิหม่ามอะหมัด رَحِمَهُ ٱللَّهُ ได้กล่าวไว้ว่า : **"อัลลอฮ์จะต้องไม่ได้รับการให้คุณลักษณะนอกจากสิ่งที่พระองค์ได้พรรณนาพระองค์เองหรือสิ่งที่ท่านเราะซูล صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ได้พรรณนากับพระองค์ เราไม่ก้าวล้ำคัมภีร์อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์"**

ท่านชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ رَحِمَهُ ٱللَّهُ กล่าวว่า : "วิธีการของสะลัฟและบรรดาอิหม่ามของประชาชาติ คือการพรรณนาอัลลอฮ์ด้วยสิ่งที่พระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองและสิ่งที่เราะซูลของพระองค์ได้พรรณนาพระองค์ไว้ โดยไม่บิดเบือน ปฏิเสธ กำหนดวิธีการ และเปรียบเทียบ ยืนยันโดยไม่เปรียบเทียบ ให้ความบริสุทธิ์โดยไม่ปฏิเสธ ยืนยันคุณลักษณะต่าง ๆ และปฏิเสธความคล้ายเหมือนสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ ... ﴿١١﴾ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ..." [อัชชูรอ : 11] ท่อนนี้เป็นการตอบโต้ผู้เปรียบเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้าง

﴿ ... وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾ ﴾

"... และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น" [อัชชูรอ : 11] และท่อนนี้เป็นการตอบโต้ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์

คำกล่าวของพวกเขาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตั้งอยู่บนสองหลักการสำคัญ

หนึ่ง : อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงบริสุทธิ์จากคุณลักษณะอันบกพร่องโดยสิ้นเชิง เช่น การง่วง การหลับ ความไร้สามารถ ความไม่รู้ และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นข้อบกพร่อง

สอง : พระองค์ทรงมีคุณลักษณะของความสมบูรณ์ที่ไม่มีข้อบกพร่องใด ๆ ในคุณลักษณะเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะเฉพาะที่พระองค์มี ซึ่งไม่มีสิ่งใดในหมู่สิ่งถูกสร้างจะคล้ายเหมือนพระองค์ในคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งของพระองค์"[65]

และมีตัวบทต่าง ๆ ที่ชี้แจงในเรื่องนี้ดังต่อไปนี้ :

1.พระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ **:**

﴿ ... لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น" [อัชชูรอ : 11]

บริบทของการปฏิเสธ

﴿ ... لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ ... ١١ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ..." [อัชชูรอ : 11]

บริบทของการยืนยัน

﴿ ... وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١ ﴾

"... และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น" [อัชชูรอ : 11]

2. และพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ **:**

﴿ وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ ... ٥٨ ﴾

"และเจ้าจงมอบหมายต่อพระผู้ทรงดำรงชีวิตตลอดกาล ผู้ซึ่งไม่ตาย ..." [อัลฟุรกอน : 58]

บริบทของการยืนยัน

﴿ وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ ... ٥٨ ﴾

"และเจ้าจงมอบหมายต่อพระผู้ทรงดำรงชีวิตตลอดกาล ..." [อัลฟุรกอน : 58]

65 "มินฮาจญ์ อัซซุนนะฮ์" เล่ม 2 หน้า 523

บริบทของการปฏิเสธ

﴿ ... ٱلَّذِى لَا يَمُوتُ ... ﴿٥٨﴾ ﴾

"... ผู้ซึ่งไม่ตาย" [อัลฟุรกอน : 58]

3. และพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى **:**

﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾

"อัลลอฮ์นั้นคือไม่มีผู้ที่เป็นที่เคารพสักการะใด ๆ ที่เที่ยงแท้ นอกจากพระองค์เท่านั้น ผู้ทรงมีชีวิต ผู้ทรงบริหารกิจการทั้งหลายโดยที่การง่วงนอนและการนอนหลับใด ๆ จะไม่ครอบงำพระองค์ ..." [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

บริบทของการยืนยัน

﴿ ٱللَّهُ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾، وَ﴿ ... ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾

"อัลลอฮ์ ..." และ **"... ผู้ทรงมีชีวิต ผู้ทรงบริหารกิจการทั้งหลาย ..."** [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

บริบทของการปฏิเสธ

﴿ ... لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾، وَ﴿ ... لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾

"... ไม่มีผู้ที่เป็นที่เคารพสักการะใด ๆ ที่เที่ยงแท้ นอกจากพระองค์เท่านั้น ..." และ **"... การง่วงนอนและการนอนหลับใด ๆ จะไม่ครอบงำพระองค์ ..."** [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

สำหรับตัวบทจากซุนนะฮ์ ในบริบทของการยืนยัน คือ คำกล่าวของท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ที่ว่า :

يَنْزِلُ رَبُّنَا عَزّ وَجَلّ حَيْنَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا

"พระผู้อภิบาลของเรา عَزَّوَجَلَّ **จะลงมายังชั้นฟ้าดุนยาเมื่อเหลือเวลาหนึ่งส่วนของกลางคืน" มุตตะฟะกุนอะลัยฮ์**[66]

66 อัลบุคอรีย์ เล่ม 3 หน้า 229 และมุสลิม เล่ม 1 หน้า 521 เลขที่ (168)

และคำกล่าวของท่าน ﷺ ที่ว่า :

لَمَّا قَضَى اللهُ الْخَلْقَ، كَتَبَ فِي كِتَابِه ، فَهُوَ عَنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ غضَبِي

“เมื่ออัลลอฮ์ทรงกำหนดสิ่งถูกสร้าง พระองค์ทรงบันทึกไว้ในบันทึกของพระองค์ซึ่งอยู่ ณ พระองค์เหนือบัลลังก์ว่า แท้จริงความเมตตาของข้าเหนือล้ำความโกรธกริ้วของข้า”[67]

ในบริบทของการปฏิเสธ คือ คำพูดของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

ارْبَعُوا علَى أَنْفُسِكُمْ، إِنَّكُمْ ليسَ تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا

“จงอ่อนโยนต่อตนเอง แท้จริงพวกท่านไม่ได้วิงวอนต่อผู้หูหนวกและผู้ขาดการติดต่อ”[68]

และคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

إِنّ اللهَ تَعَالَى لَيْسَ بِأَعْوَر

“แท้จริงอัลลอฮ์ ตะอาลา ไม่ได้ตาบอดข้างเดียว”[69]

และคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

إِنَّ اللهَ لَا يَنَامُ وَلَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَنَامَ

“แท้จริงอัลลอฮ์ไม่ทรงนอนหลับและไม่สมควรที่พระองค์จะนอนหลับ”[70]

67 อัลบุคอรีย์ เล่ม 6 หน้า 287 เลขที่ (194) และมุสลิม เล่ม 4 หน้า 2107 เลขที่ (14)

68 อัลบุคอรีย์ เล่ม 13 หน้า 372 เลขที่ (7386)

69 มุตตะฟะกุนอะลัยฮ์ อัลบุคอรีย์ เล่ม 13 หน้า 90 และมุสลิม เล่ม 18 หน้า 59

70 มุสลิมในเศาะเฮียะห์ของท่าน เล่ม 1 หน้า 111

ประการที่หนึ่ง : อธิบายคำพูดของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ที่ว่า : “โดยไม่บิดเบือน (ตะห์รีฟ) ไม่ปฏิเสธ (ตะอ์ฏีล) ไม่กำหนดวิธิการ (ตักยีฟ) และไม่เปรียบเทียบ (ตัมษีล)”

เตาฮีดอัสมาอ์ วัศศิฟาตมีสิ่งที่ตรงข้ามสองประการ :

ประการที่หนึ่ง : การทำการปฏิเสธ (ตะอ์ฏีล)

ประการที่สอง : การเทียบเคียง (ตัชบีฮ์) และการเปรียบเทียบ (อัตตัมษีล)

ดังนั้น ผู้ใดที่ปฏิเสธคุณลักษณะของพระผู้อภิบาล عَزَّوَجَلَّ และทำการปฏิเสธแน่นอนว่าการปฏิเสธคุณลักษณะของเขานั้นได้มาปฏิเสธเตาฮีดของเขาแล้ว

และผู้ใดที่เทียบเคียงและเปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง แน่นอนว่าการเทียบเคียงและการเปรียบเทียบนั้นได้มาปฏิเสธเตาฮีดของเขาแล้ว[71]

หนึ่ง : ความหมายคำพูดของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ที่ว่า “โดยไม่บิดเบือน (ตะห์รีฟ) และไม่ปฏิเสธ (ตะอ์ฏีล)”

ประโยคนี้เป็นการแบ่งแยกความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ออกจากความเชื่อของผู้ปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์

1. ความหมายของคำว่า “การบิดเบือน (ตะห์รีฟ)” และการอธิบายประเภทของมัน

1.1 ความหมายของคำว่า “การบิดเบือน (ตะห์รีฟ)”

การบิดเบือนในทางภาษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การปรับเปลี่ยน และการทำให้เอียงเอน

มันมาจากรากศัพท์เดิมของคำว่า : *“ท่านบิดเบือนสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากรูปแบบเดิมของมัน”* หมายถึง เมื่อท่านทำให้สิ่งนั้นเอียงเอนและท่านเปลี่ยนแปลงมัน

การบิดเบือนในทางบทบัญญัติ หมายถึง การทำให้ตัวบทเอียงเอนออกจากความหมายที่ตัวบทเป็น ไม่ว่าจะโดยการวิพากษ์วิจารณ์ตัวบทนั้นหรือทำให้มันออกจากความหมายที่แท้จริงขณะที่ยังยอมรับในตัวอักษรของมัน

71 “อิจญ์ติมาอ์ อัลญุยูช อัลอิสลามียะฮ์” หน้า 36

หรือจะกล่าวอย่างสั้น ๆ ว่ามันคือการนำคำพูดออกจากเส้นทางและความถูกต้องของมันไปสู่สิ่งอื่น[72]

การบิดเบือนในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์ของตัวบทที่เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์หรือเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากจุดประสงค์ของอัลลอฮ์

1.2 ชนิดของการบิดเบือน

การบิดเบือนมีสองชนิด :

ชนิดที่หนึ่ง : การบิดเบือนคำศัพท์

ความหมาย คือ การทำให้คำศัพท์ออกจากความหมายเดิมไปสู่ความหมายอื่น และมีอยู่สี่รูปแบบ :

รูปแบบที่หนึ่ง : เพิ่มเติมคำศัพท์

รูปแบบที่สอง : ตัดทอนคำศัพท์

รูปแบบที่สาม : การเปลี่ยนแปลงสระที่เกี่ยวข้องกับการเอียะอ์รอบ (หน้าที่ของคำตามหลักไวยากรณ์)

รูปแบบที่สี่ : การเปลี่ยนแปลงสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเอียะอ์รอบ (หน้าที่ของคำตามหลักไวยากรณ์)

ตัวอย่างของการบิดเบือนคำศัพท์ :

ตัวอย่างที่หนึ่ง : การบิดเบือนการเอียะอ์รอบพระดำรัสของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا ١٦٤ ﴾

"... และอัลลอฮ์ได้ตรัสแก่มูซาจริง ๆ" [อันนิซาอ์ : 164] เปลี่ยนจากสภาพร็อฟ (ที่บ่งชี้ว่าอัลลอฮ์คือประธานของประโยค-ผู้แปล) เป็นนัศบ์ (ที่หมายถึงอัลลอฮ์เป็นกรรม กล่าวคือ นบีมูซาเป็นผู้พูด-ผู้แปล)

72 "อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์" เล่ม 1 หน้า 215

﴿ ... وَكَلَّمَ ٱللَّهُ ... ١٦٤ ﴾

"... และอัลลอฮ์ได้ตรัส ..." [อันนิซาอ์ : 164] หมายความว่า มูซาได้พูดกับอัลลอฮ์ ไม่ใช่อัลลอฮ์ตรัสแก่มูซา และเมื่อพวกญะฮ์มียะฮ์บางคนได้บิดเบือนเช่นนี้ ผู้ยึดมั่นในเตาฮีดบางคนจึงถามเขาว่า : *"แล้วคุณจะทำอย่างไรกับกับพระดำรัสของอัลลอฮ์ ที่ว่า :*

﴿ وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَـٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ ... ١٤٣ ﴾

"และเมื่อมูซาได้มาตามกำหนดเวลาของเรา และพระผู้อภิบาลของเขาได้ตรัสแก่เขา ..." *[อัลอะอ์รอฟ : 143] ผู้บิดเบือนคนนั้นจึงฉงนงงงวย"*

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ มุอัฏฏิละฮ์บางคนถามผู้รู้ภาษาอาหรับคนหนึ่งว่า สามารถอ่านคำว่า 'อัลอัรช์' ด้วยสภาพร็อฟ (ที่บ่งชี้ว่าอัลลอฮ์คือประธานของประโยค-ผู้แปล) ได้หรือไม่ในพระดำรัสที่ว่า :

﴿ ٱلرَّحْمَـٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ ٥ ﴾

"ผู้ทรงกรุณาปรานี ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์" [ฏอฮา : 5] มีเจตนาเพื่อบิดเบือนให้การทรงสถิตเหนือบัลลังก์เป็นคุณลักษณะของสิ่งที่ถูกสร้าง ไม่ใช่ของผู้สร้าง[73]

ชนิดที่สอง : การบิดเบือนความหมาย

ความหมายของการบิดเบือนความหมาย คือ การเปลี่ยนความหมายของคำจากความหมายที่ถูกต้องไปยังความหมายอื่น โดยยังคงรักษารูปแบบของคำศัพท์ไว้[74] หรืออาจกล่าวได้ว่า การบิดเบือนความหมายคือ การหันเหความหมายออกจากรูปแบบและความเป็นจริงของความหมาย เพื่อให้ความหมายของคำศัพท์นั้นเป็นความหมายของคำศัพท์อื่น ด้วยสัดส่วนของความหมายที่เหมือนกันระหว่างคำทั้งสอง

การบิดเบือนประเภทนี้คือสิ่งที่กลุ่มชาวกะลามในหมู่มุอัฏฏิละฮ์วนเวียนอยู่ในมัน ทำอะไรก็ได้ตามที่ตนต้องการ ราวกับตนมีอำนาจสูงสุด และเปิดกว้างในเรื่องนี้ โดย

73 "อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์" เล่ม 1 หน้า 218

74 "อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์" เล่ม 1 หน้า 201

เรียกมันว่า “การตีความ (تأويل) ” ซึ่งเป็นศัพท์เทคนิคที่เสื่อมและถูกอุบัติขึ้นที่ซึ่งไม่ถูกใช้ในภาษา [75]

ตัวอย่างของการบิดเบือนความหมาย :

เช่น คำกล่าวของกลุ่มที่ปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในความหมายของคำว่า “อิสตะวา (اسْتَوَى)” (สถิตเหนือบังลังก์) โดยตีความเป็น “อิสเตาลา (اسْتَوْلَى)” (ครอบครอง) ในพระดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ ٱلرَّحْمَـٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ ۝٥ ﴾

“ผู้ทรงกรุณาปรานี ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์” [ฏอฮา : 5]

และในความหมายคำว่า “พระหัตถ์” ในพระดำรัสของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ... ۝٦٤ ﴾

“... พระหัตถ์ทั้งสองของพระองค์ถูกแบออกต่างหาก ...” [อัลมาอิดะฮ์ : 64] โดยตีความว่า ความโปรดปรานและอำนาจ

และในความหมายของคำว่า “การเสด็จมา” ในพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ وَجَآءَ رَبُّكَ ... ۝٢٢ ﴾

“และพระผู้อภิบาลของเจ้าเสด็จมา ...” [อัลฟัจญ์ร์ : 22] โดยตีความว่า พระบัญชาของพระผู้อภิบาลของเจ้ามาได้ถึง

และอัลลอฮ์ได้กล่าวถึงการบิดเบือนและทรงประณามมันทุกครั้งที่ถูกกล่าวถึง ซึ่งการบิดเบือนนี้มาจากพวกยิวที่เป็นต้นกำเนิด พวกเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ และเป็นผู้อาวุโสและบรรพบุรุษของผู้บิดเบือนทั้งหลาย เพราะพวกเขาได้บิดเบือนหลายส่วนในคัมภีร์เตารอต และเมื่อไม่สามารถบิดเบือนคำศัพท์ได้ พวกเขาก็ได้บิดเบือนความหมายแทน ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงถูกให้ลักษณะว่าเป็นผู้บิดเบือนในอัลกุรอาน โดยไม่ใช่ประชาชาติอื่น

75 “มุคตะศ็อร อัศเศาะวาอิก” เล่ม 2 หน้า 147

พวกชีอะฮ์รอฟิเฎาะฮ์ได้เดินตามรอยเท้าของชาวยิว ดังที่สองสิ่งเหมือนกันไม่มีผิด และเช่นเดียวกันกับพวกญะฮ์มียะฮ์ ก็ได้เดินตามวิถีของพี่น้องชาวยิวของพวกเขาในการบิดเบือนตัวบทต่าง ๆ ในคัมภีร์

ผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์นั้นเลวร้ายยิ่งกว่าผู้ที่บิดเบือนความหมายในแง่มุมหนึ่ง

และผู้ที่บิดเบือนความหมายเลวร้ายยิ่งกว่าผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์ในแง่มุมหนึ่ง

เพราะผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์ได้เบี่ยงเบนทั้งคำและความหมายจากสิ่งที่เป็น ทำให้ทั้งคำและความหมายเสียหายไป ในขณะที่ผู้ที่บิดเบือนความหมายได้ทำลายเฉพาะความหมาย แต่ปล่อยให้คำศัพท์ยังคงเหมือนเดิม ดังนั้นในแง่นี้พวกเขายังดีกว่าผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์

สำหรับผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์ เมื่อพวกเขาต้องการสื่อความหมายที่เป็นเท็จ พวกเขาจะบิดเบือนโดยหาคำศัพท์ที่เหมาะสมกับคำศัพท์นั้น เพื่อไม่ให้คำและความหมายขัดแย้งจากกัน โดยที่เมื่อกล่าวคำที่ถูกบิดเบือนออกมา ความหมายที่บิดเบือนก็จะถูกเข้าใจไปด้วย เพราะพวกเขาเห็นว่าการเบี่ยงเบนความหมายออกจากจุดมุ่งหมายและความเป็นจริงในขณะที่คงคำเดิมไว้นั้นเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นพวกเขาจึงเริ่มบิดเบือนคำพูดเพื่อให้การบังคับใช้ความหมายที่พวกเขาต้องการมีเหตุผล[76]

ส่วนที่ว่าผู้ที่บิดเบือนความหมายมีความเลวร้ายยิ่งกว่าผู้ที่บิดเบือนคำศัพท์ในแง่มุมหนึ่ง เพราะการบิดเบือนความหมายถูกใช้มากกว่า ณ ที่ผู้ที่บิดเบือน และเพราะมันแพร่หลายและได้รับความนิยมง่ายดายยิ่งกว่าในหมู่ผู้ที่ไม่รู้หรือประชาชนทั่วไป ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องซึ่งอิงจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัซซุนนะฮ์ และความเข้าใจของชาวสะลัฟเกิดความหลงผิด

2. ความหมายของ “ตะอ์ฏีล (التَّعْطِيلُ)” (การปฏิเสธคุณลักษณะ)

คำว่า “ตะอ์ฏีล (التَّعْطِيلُ)” ในทางภาษา มาจากคำว่า “อัลอะฏ็อล (العَطَل)” ซึ่งหมายถึง ความว่างเปล่า การเว้นว่าง และการละทิ้ง ดังที่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสไว้ว่า :

﴿ ... وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ ... ﴿٤٥﴾ ﴾

76 “มุคตะศ็อร อัศเศาะวาอิก” เล่ม 2 หน้า 147, 148

"... บ่อน้ำที่ถูกทอดทิ้ง ..." [อัลฮัจญ์ : 45] ซึ่งหมายถึงว่า ผู้คนได้ละทิ้งบ่อน้ำนั้นและไม่ได้นำมาใช้อีกต่อไป[77]

การตะอ์ฏีล (การปฏิเสธคุณลักษณะ) ในด้านสิทธิของอัลลอฮ์แบ่งออกเป็นสามประเภท :

ประเภทที่หนึ่ง : การทำให้สิ่งถูกสร้างว่างเปล่าจากผู้ทรงสร้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกมาในผู้ที่ปฏิเสธการมีอยู่ของผู้สร้างจักรวาลนี้ นี่คือความเชื่อของกลุ่มผู้ไม่เชื่อในพระเจ้า

ประเภทที่สอง : การทำให้การเคารพสักการะ (อิบาดะฮ์) อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ เป็นโมฆะ หมายถึง สิ่งที่บ่าวจำเป็นต้องมอบแด่พระองค์จากแก่นแท้แห่งเตาฮีดและการสักการะพระองค์เพียงหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกมาในกลุ่มผู้ตั้งภาคีที่หันเหการสักการะบางอย่างไปให้กับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ

ประเภทที่สาม : การทำให้อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ว่างเปล่าจากความสมบูรณ์แบบของพระองค์อันศักดิ์สิทธิ์ โดยการทำให้พระนาม คุณลักษณะ และการกระทำของพระองค์เป็นเท็จ[78]

และประเภทที่สามนี้คือสิ่งที่เราหมายถึง ณ ที่นี่

ดังนั้นการตะอ์ฏีล (การปฏิเสธคุณลักษณะ) ในด้านพระนามและคุณลักษณะ คือ การปฏิเสธพระนามและคุณลักษณะทั้งหมดหรือบางส่วน และการทำให้สิ่งเหล่านี้หายไปจากอัลลอฮ์

หรือเราสามารถกล่าวได้ว่า มันคือการปฏิเสธคุณลักษณะของความเป็นพระเจ้าและการปฏิเสธว่าคุณลักษณะเหล่านี้ดำรงอยู่กับตัวตนของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ

มีหลายกลุ่มที่ตกอยู่ในการบิดเบือนและการปฏิเสธคุณลักษณะ ซึ่งบรรดาผู้รู้จัดกลุ่มพวกเขาเหล่านี้ภายใต้ชื่อ "อัลมุอัฏฏิละฮ์" และพวกเขาแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ

---

77 "ชัรห์ อัลวาซิเฏาะฮ์" หน้า 20

78 "อัลญะวาบ อัลกาฟีย์ ลิมัน ซะอะละ อะนิด ดะวาอ์ อัชชาฟีย์" หน้า 153

กลุ่มแรก คือ “นักปรัชญา” พวกเขาแบ่งออกเป็นสองประเภท : นักปรัชญาบริสุทธิ์และนักปรัชญาสายบาฏินียะฮ์ซึ่งแบ่งออกเป็นสองกลุ่มย่อย : รอฟิเฎาะฮ์และศูฟีย์

กลุ่มที่สองของอัลมุอัฏฏิละฮ์ คือ กลุ่มนักวิชาการอิลมุลกะลาม พวกเขาแบ่งออกเป็นห้าประเภท :

1. ญะฮ์มียะฮ์
2. มัวะอ์ตะซิละฮ์
3. กุลลาบียะฮ์
4. อะชาอิเราะฮ์
5. มาตุรีดียะฮ์

และข้าพเจ้าจะอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับพวกเขา ด้วยอนุมัติของอัลลอฮ์ในเรียนแยกต่างหาก

ประการที่สอง : ความหมายของคำกล่าวของพวกเขา (อะฮ์ลิซซุนนะฮ์) ที่ว่า : “โดยไม่กำหนดวิธีการและไม่เปรียบเทียบ”

คำกล่าวนี้เป็นการแยกความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ออกจากความเชื่อของผู้ที่เทียบเคียง(มุชับบิฮะฮ์)

“การกำหนดวิธีการ (อัตตักยีฟ)” คือ การกำหนดให้บางสิ่งมีรูปแบบความเป็นจริงเฉพาะ โดยไม่นำไปโยงกับสิ่งที่เหมือนกัน[79]

ตัวอย่างเช่น คำกล่าวของกลุ่มอัลฮิชามียะฮ์เกี่ยวกับอัลลอฮ์ว่า : *“ความยาวของพระองค์เท่ากับความกว้างของพระองค์”*[80] หรือคำกล่าวของพวกเขาว่า : *“ความยาวของพระองค์คือเจ็ดคืบซึ่งนับตามคืบของพระองค์เอง”*

ตามคำอธิบายนี้ จะมีความแตกต่างระหว่างการกำหนดวิธีการ (อัตตักยีฟ) และการเปรียบเทียบ (อัตตัมษีล)

79 “อัลเกาะวาอิดุล มุษลา” หน้า 27

80 “มะกอลาต อิสลามียีน” หน้า 31

การกำหนดวิธีการ (التَكْيِيْفُ) คือ ไม่มีการเชื่อมโยงกับสิ่งที่คล้ายเหมือน

ส่วนการเปรียบเทียบ (التَّمْثِيلُ) คือ การเชื่อว่าคุณลักษณะของอัลลอฮ์นั้นเหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง

และอาจถูกต้องหากกล่าวว่าการกำหนดวิธีการนั้นครอบคลุมมากกว่าการเปรียบเทียบ

เพราะทุกการเปรียบเทียบคือการกำหนดวิธีการ เนื่องจากผู้ที่เปรียบเทียบคุณลักษณะของพระผู้สร้างกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างเขาได้กำหนดรูปแบบวิธีการให้กับคุณลักษณะนั้น ด้วยความเป็นจริงเฉพาะบางอย่างที่สามารถมองเห็นได้

แต่ไม่ใช่ทุกการกำหนดวิธีการจะเป็นการเปรียบเทียบ เนื่องจากมีการกำหนดวิธีการที่ไม่ได้เปรียบเทียบกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง เช่น คำกล่าวที่ว่า : *“ความยาวของพระองค์เท่ากับความกว้างของพระองค์”*

ความหมายของคำกล่าวของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ที่ว่า : **“โดยไม่กำหนดวิธีการ”** นั้นคือ โดยปราศจากรูปแบบวิธีการที่มนุษย์เข้าใจ และคำกล่าวของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ที่ว่า : **“โดยไม่กำหนดวิธีการ”** ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาปฏิเสธการมีอยู่ของวิธีการโดยสิ้นเชิง เพราะทุกสิ่งย่อมต้องมีรูปแบบวิธีการแบบใดแบบหนึ่ง แต่หมายความว่าพวกเขาปฏิเสธความรู้ของพวกเขาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการนั้น เนื่องจากไม่มีใครรู้ถึงวิธีการของตัวตนและคุณลักษณะของพระองค์นอกจากพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى เพียงพระองค์เดียว[81]

เป็นที่ทราบกันดีว่าเราไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการหรือรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ เพราะพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى คือ ผู้ทรงบอกเราเกี่ยวกับคุณลักษณะของพระองค์ แต่ไม่ได้บอกเราเกี่ยวกับวิธีการหรือรูปแบบของคุณลักษณะเหล่านั้น ดังนั้น การพยายามลึกซึ้งในเรื่องรูปแบบวิธีการจึงถือเป็นการกล่าวถึงสิ่งที่เราไม่มีความรู้ และเป็นการกล่าวในสิ่งที่เราไม่อาจครอบคลุมได้ทั้งหมด

บรรดาผู้รู้ได้ยึดถือคำกล่าวของท่านอิหม่ามมาลิกที่ว่า

81 “ชัรห์ อัลอะกีดะติล วาซิฏียะฮ์” หน้า 21

الاِسْتِوَاءُ مَعْلُوْمٌ، وَالْكَيْفُ مَجْهُوْلٌ، وَالْإِيْمَانُ بِهِ وَاجِبٌ وَالسُّؤالُ عَنْهُ بِدْعَةٌ

“การประทับเหนือบัลลังก์เป็นที่ทราบกันดี ส่วนรูปแบบวิธีการไม่เป็นที่รับทราบ และการศรัทธาต่อสิ่งนี้เป็นวาญิบ ส่วนการถามถึงวิธีการคือบิดอะฮ์ (อุตริกรรม)” เป็นกฎเกณฑ์ที่ยึดถือในเรื่องนี้

“ไม่มีการเปรียบเทียบ (التَّمْثِيلُ)” :

คำว่า “อัลมะษีล (المَثِيْلُ)” ในทางภาษาหมายถึง สิ่งที่เทียบเคียงหรือสิ่งที่มีความคล้ายคลึง

ส่วน “อัตตัมษีล (التَّمْثِيلُ)” (การเปรียบเทียบ) คือ การเชื่อว่าคุณลักษณะของพระผู้สร้างนั้นเหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง

มันคือคำกล่าวของผู้เปรียบเทียบที่ว่า พระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ทรงมีพระหัตถ์เหมือนกับมือของฉัน หรือทรงได้ยินเหมือนกับการได้ยินของฉัน อัลลอฮ์ทรงสูงส่งยิ่งจากคำกล่าวนี้

ในบริบทนี้การเปรียบเทียบ (อัตตัมษีล) และการเทียบเคียง (ตัชบีฮ์) หมายถึงสิ่งเดียวกัน แม้ทั้งสองคำจะมีความแตกต่างกันในรากศัพท์ทางภาษา[82]

โดยที่คำว่า “การเปรียบเทียบ” หมายถึง การที่สิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งอื่นในทุก ๆ ด้าน

ส่วนคำว่า “การเทียบเคียง” หมายถึง การที่สิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งอื่นในหลายด้าน

แต่การสื่อ ณ ตรงนี้ด้วยการปฏิเสธการเปรียบเทียบเหมาะสมยิ่งกว่าเนื่องจากสอดคล้องกับคำศัพท์ของอัลกุรอานในพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ ... ﴿١١﴾ ﴾

“... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ...” [อัชชูรอ : 11]

และพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

82 “อัลเกาะวาอิดุล มุษลา” หน้า 27

﴿ فَلَا تَضۡرِبُواْ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡثَالَۚ ... ٧٤ ﴾

“ดังนั้น พวกเจ้าอย่ายกอุทาหรณ์ทั้งหลายกับอัลลอฮ์เลย ...” [อันนะหฺล์ : 74]

ผู้ที่ตกลงสู่เส้นทางของการเปรียบเทียบและการกำหนดรูปแบบ คือ บรรดามุซับบิฮะฮ์ที่เกินเลยในการยืนยันคุณลักษณะของอัลลอฮ์จนถึงขั้นเทียบเคียงผู้สร้างกับสิ่งถูกสร้าง

ผู้ที่ตกลงสู่เส้นทางของตัชบีฮ์ มีดังนี้

กลุ่มแรก : พวกกัรรอมียะฮ์ พวกเขาคือผู้ติดตามมูฮัมหมัด บิน กัรรอม อัซซิญิซตานีย์

ประกอบด้วยหลายกลุ่มย่อยจำนวนสิบสองกลุ่ม โดยมีหลักพื้นฐานมาจากหกกลุ่ม ได้แก่ อาบิดียะฮ์ นูนียะฮ์ ซะรีนียะฮ์ อิสฮากียะฮ์ วาฮิดียะฮ์ และฮัยเศาะมียะฮ์

กลุ่มที่สอง : พวกฮิชามียะฮ์ รอฟิเฎาะฮ์ อัลอิมามียะฮ์

พวกเขาเป็นผู้ติดตามฮิชาม บิน ฮะกัม อัรรอฟิเฎาะฮ์ ซึ่งบางครั้งอาจถูกอ้างอิงถึงฮิชาม บิน ซาลิม อัลญะวาลีกีย์ ทั้งสองเป็นกลุ่มอิมามียะฮ์ที่เป็นเป็นผู้เทียบเคียงผู้สร้างกับสิ่งถูกสร้าง และเป็นที่น่าสังเกตว่าพวกอิมามียะฮ์ในยุคแรกนั้นมีการแพร่หลายของเรื่องการเปรียบเทียบนี้

แต่ในปัจจุบันพวกอิมามียะฮ์รอฟิเฎาะฮ์นั้นยึดมั่นในแนวคิดของกลุ่มมัวะอ์ตะซิละฮ์ในเรื่องของคุณลักษณะของอัลลอฮ์เช่นเดียวกับกลุ่มซัยดียะฮ์ในหมู่ชีอะฮ์

ประการที่สาม : “ทุกผู้ที่ทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะ ก็เป็นผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ”

ทั้งกลุ่มที่ปฏิเสธคุณลักษณะและกลุ่มเปรียบเทียบคุณลักษณะทั้งสองกลุ่มนี้ล้วนมีทั้งสองลักษณะร่วมกัน

ลักษณะที่หนึ่ง : การแสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิเสธคุณลักษณะมีทั้งการปฏิเสธคุณลักษณะและการเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบของผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ คือพวกเขาเข้าใจเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของพระองค์เพียงแค่สิ่งที่เหมาะสมกับสิ่งถูกสร้าง จากนั้นพวกเขาก็เริ่มปฏิเสธความเข้าใจเหล่านั้น

นี่คือการเทียบเคียงและเปรียบเทียบความเข้าใจพระนามและคุณลักษณะของพระองค์กับความเข้าใจนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งถูกสร้างของพระองค์

การปฏิเสธคุณลักษณะของผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ เกิดจากการที่พวกเขาปฏิเสธสิ่งที่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ทรงคู่ควรจากพระนามและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ

ดังนั้นพวกเขาจึงรวมทั้งการปฏิเสธคุณลักษณะและการเปรียบเทียบ กล่าวคือพวกเขาเริ่มด้วยการเปรียบเทียบและจบลงด้วยการปฏิเสธคุณลักษณะ

สิ่งที่ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะแตกต่างจากกลุ่มผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะคือพวกเขาปฏิเสธความหมายที่ถูกต้องของคุณลักษณะนั้น ๆ

ตัวอย่างของการรวมระหว่างการปฏิเสธคุณลักษณะและการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ

ตัวบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประทับเหนือบัลลังก์ เช่นที่กล่าวในพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ว่า :

﴿ ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ٥ ﴾

“ผู้ทรงกรุณาปรานี ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์” [ฏอฮา : 5]

ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะจะกล่าวว่า หากอัลลอฮ์อยู่เหนือบัลลังก์แสดงว่าพระองค์จะต้องใหญ่กว่าบัลลังก์หรือไม่ก็เล็กกว่าหรือเท่ากับบัลลังก์ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และคำพูดอื่น ๆ ของพวกเขาในทำนองนี้ก็เช่นเดียวกัน

ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะคนนี้เข้าใจว่าการที่อัลลอฮ์ทรงอยู่เหนือบัลลังก์นั้น ไม่ใช่อื่นใดเว้นแต่เหมือนกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายหนึ่งร่างกายใด และการเชื่อมโยงที่ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะนำมาคือสิ่งที่เป็นผลมาจากความเข้าใจนี้

เดิมทีสิ่งที่จำเป็นสำหรับเขาคือการยืนยันการประทับเหนือบัลลังก์แด่อัลลอฮ์ ตามที่เหมาะสมกับความยิ่งใหญ่และความเฉพาะสำหรับพระองค์ โดยที่ไม่มีข้อผูกผันใด ๆ อันเป็นเท็จที่เป็นข้อผูกผันของสิ่งถูกสร้างจะไปเกี่ยวโยงกับพระองค์ และจำเป็นต้องปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นสำหรับอัลลอฮ์

ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะตกอยู่ในข้อผิดพลาดสี่ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง : พวกเขาเปรียบเทียบสิ่งที่พวกเขาเข้าใจจากตัวบทกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง โดยคิดว่าความหมายบ่งชี้ของตัวบทคือเป็นการเปรียบเทียบคุณลักษณะ

ประการที่สอง : ทำให้ตัวบทต่าง ๆ เป็นเท็จจากความหมายที่บ่งชี้ซึ่งเป็นการยืนยันคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับอัลลอฮ์

ประการที่สาม : ปฏิเสธคุณลักษณะเหล่านั้น พวกเขาจึงกลายเป็นผู้ปฏิเสธสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงคู่ควรจากคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์แบบ

ประการที่สี่ : พรรณนาพระผู้อภิบาลด้วยสิ่งตรงกันข้ามกับคุณลักษณะเหล่านั้นของอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เสียชีวิต วัตถุ และสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง[83]

ลักษณะที่สอง : การอธิบายว่ากลุ่มผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะได้รวมการปฏิเสธคุณลักษณะและการเปรียบเทียบคุณลักษณะเข้าด้วยกัน

การปฏิเสธคุณลักษณะของผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะมีสามแง่มุม คือ

แง่มุมที่หนึ่ง : พวกเขาทำให้ตัวบทที่ยืนยันคุณลักษณะเป็นเท็จ โดยเบี่ยงเบนจากความหมายที่บ่งชี้ เพราะตัวบทนั้นบ่งบอกถึงการยืนยันคุณลักษณะที่เหมาะสมกับอัลลอฮ์ ไม่ใช่บ่งบอกถึงความคล้ายคลึงระหว่างอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้างของพระองค์

แง่มุมที่สอง : เมื่อพวกเขาเปรียบเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้างของพระองค์ พวกเขาได้ทำให้พระองค์เป็นโมฆะจากความสมบูรณ์ที่จำเป็นสำหรับพระองค์ เนื่องจากพวกเขาได้เทียบเคียงพระผู้อภิบาลผู้ทรงสมบูรณ์กับสิ่งถูกสร้างที่ไม่สมบูรณ์

83 “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมูรียะฮ์” 79-80

แง่มุมที่สาม : เมื่อพวกเขาเปรียบเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้างของพระองค์ ทำให้ทุกตัวบทที่บ่งชี้ถึงการปฏิเสธความคล้ายคลึงระหว่างอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้างของพระองค์เป็นเท็จ เช่น ในพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ... ﴿١١﴾ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ..." [อัชชูรอ : 11]

และพระดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾ ﴾

"และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์" [อัลอิคลาศ : 4]

ส่วนการเปรียบเทียบของกลุ่มผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะ พวกเขากล่าวว่า : *"อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ตรัสกับเราในสิ่งที่เราสามารถเข้าใจได้เท่านั้น ดังนั้นหากพระองค์ทรงประทับบนบัลลังก์ ก็ต้องเป็นเหมือนการประทับของมนุษย์บนเก้าอี้ เพราะความหมายของการประทับไม่เป็นที่รับรู้นอกจากรูปแบบนี้"* ฉะนั้นผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะจึงโดดเด่นด้วยการยืนยันว่าการประทับคือหนึ่งในลักษณะเฉพาะของสิ่งถูกสร้าง ในขณะที่กลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ)โดดเด่นด้านการปฏิเสธทุกชื่อที่เกี่ยวกับการประทับที่แท้จริง

คำกล่าวที่ถูกต้องอย่างเด็ดขาดคือความเชื่อของกลุ่มชนสายกลาง นั่นคือ อัลลอฮ์ทรงประทับบนบัลลังก์ของพระองค์ตามที่เหมาะสมกับความยิ่งใหญ่และความเฉพาะสำหรับพระองค์ ดังเช่นที่พระองค์ทรงได้รับการพรรณนาว่าทรงรอบรู้ในทุกสิ่ง ทรงอำนาจเหนือทุกสิ่ง ทรงได้ยิน ทรงเห็น และอื่น ๆ และไม่อนุญาตให้ยืนยันคุณลักษณะจำเพาะของความรู้และความสามารถของสิ่งถูกสร้างให้แก่ความรู้และความสามารถของพระองค์ เช่นเดียวกันกับที่พระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงอยู่เหนือบัลลังก์ โดยที่การอยู่เหนือของพระองค์ต้องไม่ถูกยืนยันว่ามีคุณลักษณะเฉพาะของการอยู่เหนือของสิ่งถูกสร้างหนึ่งต่ออีกสิ่งถูกสร้างหนึ่งหรือมีข้อผูกพันใด ๆ ของมัน

อัลลอฮ์ได้ทรงชี้นำบรรดาผู้ที่อยู่ในทางที่ถูกต้องไปสู่แนวทางที่ดีที่สุด โดยพวกเขาได้ยืนยันถึงความเป็นจริงของพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ และปฏิเสธการเปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ดังนั้น แนวทางของพวกเขาจึงอยู่ระหว่างสองแนวทาง และเป็นแนวทางที่ถูกต้องท่ามกลางความหลงผิดสองแนวทาง

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 84 15/12/2568 BE 11:54

อะฮ์ลุลบิดอะฮ์กล่าวว่า : *“เราพรรณนาอัลลอฮ์ด้วยสิ่งที่พระองค์ได้พรรณนาพระองค์เอง และด้วยสิ่งที่เราะซูลของพระองค์ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ได้พรรณนาถึงพระองค์โดยไม่บิดเบือนและไม่ปฏิเสธ และโดยไม่เปรียบเทียบและไม่เทียบเคียง”*

แต่แนวทางของเราคือการยืนยันความเป็นจริงของพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ และปฏิเสธความคล้ายคลึงของพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ดังนั้นเราจะไม่ปฏิเสธคุณลักษณะ จะไม่ตีความตามอำเภอใจ จะไม่เปรียบเทียบ และจะไม่อ้างว่าไม่รู้ความหมาย

เราไม่กล่าวว่า : *“พระองค์ไม่มีพระหัตถ์ทั้งสอง ไม่มีพระพักตร์ ไม่มีการได้ยิน ไม่มีการเห็น ไม่มีชีวิต ไม่มีอำนาจ และไม่ได้ประทับบนบัลลังก์”*

และเราไม่กล่าวว่า พระองค์มีพระหัตถ์เหมือนกับหัตถ์ของสิ่งถูกสร้าง มีพระพักตร์เหมือนกับพักตร์ของพวกเขา มีการได้ยิน การเห็น ชีวิต อำนาจ และการประทับเช่นเดียวกับพวกเขา

แต่เรากล่าวว่า พระองค์ทรงมีตัวตนที่แท้จริงซึ่งไม่เหมือนกับตัวตนของสิ่งถูกสร้าง และพระองค์ทรงมีคุณลักษณะที่แท้จริงซึ่งไม่เหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง

และเช่นเดียวกันกับคำกล่าวของเราในพระพักตร์ของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى พระหัตถ์ของพระองค์ การได้ยิน การเห็น พระดำรัส และการประทับของพระองค์

ทั้งนี้ สิ่งดังกล่าวไม่ได้ขัดขวางเราจากความเข้าใจจุดประสงค์และความเป็นจริงของคุณลักษณะเหล่านั้น เช่นเดียวกันสิ่งดังกล่าวไม่ได้ขัดขวางผู้ที่ยืนยันถึงคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์ให้แด่อัลลอฮ์จากการเข้าใจความหมายและยืนยันคุณลักษณะนั้น เพราะแท้จริงผู้ที่ยืนยันว่าพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ทรงมีการได้ยินและการเห็น ก็ได้ยืนยันความเป็นจริงและความหมายของคุณลักษณะทั้งสอง เช่นเดียวกันนี้กับคุณลักษณะอื่น ๆ เราจำเป็นต้องดำเนินบนเส้นทางนี้แม้ว่าเราจะไม่มีหนทางรู้ถึงแก่นสารและรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะของพระองค์ เพราะอัลลอฮ์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ไม่ได้ทรงบังคับให้ปวงบ่าวต้องรู้สิ่งนี้ ไม่ได้ต้องการสิ่งนี้จากพวกเขา และไม่ได้ทรงเปิดหนทางให้พวกเขาสู่ความรู้นั้น[84]

84 “อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์” เล่ม 2 หน้า 425-427

หัวข้อที่สาม :

รากฐานอันเป็นที่ตั้งของหลักความเชื่อแห่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์นั้นตั้งอยู่บนรากฐานสำคัญสามประการ[85]

"รากฐานประการแรกคือ การศรัทธาต่อสิ่งที่ปรากฏในตัวบทของอัลกุรอานและซุนนะห์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ทั้งในเชิงยืนยันและปฏิเสธ

รากฐานประการที่สองคือ การเชิดชูอัลลอฮ์ جَلَّ وَعَلَا ให้พ้นจากการที่คุณลักษณะหนึ่งคุณลักษณะใดของพระองค์ไปเหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย

ประการที่สามคือ การตัดความปรารถนาที่จะเข้าถึงรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะเหล่านั้นที่อัลลอฮ์ทรงมี"

รากฐานสำคัญสามประการนี้คือสิ่งที่แยกและจำแนกความแตกต่างของหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ในเรื่องนี้ออกจากหลักความเชื่อของกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) เช่น กลุ่มนักปรัชญาและกลุ่มนักวิชาการอัลกะลามในด้านหนึ่ง และแยกออกจากหลักความเชื่อของกลุ่มมุมัษษิละฮ์ (เปรียบเทียบคุณลักษณะ) เช่น กลุ่มอัลกัรรอมียะฮ์และกลุ่มอัลฮิชามียะฮ์ในอีกด้านหนึ่ง

ดังนั้น รากฐานประการแรกนี้มีการจำแนกหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ออกจากกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) ซึ่งอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ได้กำหนดรากฐานในการยืนยันพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ หรือการปฏิเสธวางอยู่บนคัมภีร์ของอัลลอฮ์และซุนนะฮ์ของนบีของพระองค์ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ พวกเขาจะไม่ก้าวข้ามทั้งสอง ดังนั้นพระนามและคุณลักษณะใดที่ปรากฏการยืนยันในอัลกุรอานและ

85 "มันฮัจญ์ วะดิรอซาต ลิอายาต อัลอัสมาอ์ วัศศิฟาต" หน้า 25

อัซซุนนะฮ์ที่ถูกต้องวาญิบต้องยืนยันสิ่งนั้น และสิ่งใดที่ปรากฏการปฏิเสธในทั้งสองวาญิบต้องปฏิเสธสิ่งนั้น

ส่วนสิ่งที่ไม่ปรากฏการยืนยันหรือการปฏิเสธในตัวบท ไม่ควรนำมาใช้ในเรื่องของพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์โดยเด็ดขาด ส่วนในเรื่องของการบอกเล่าเกี่ยวกับอัลลอฮ์ ชาวสะลัฟบางท่านห้ามใช้สิ่งดังกล่าว ขณะที่บางท่านอนุญาตให้ใช้ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องขอรายละเอียดจุดประสงค์ของผู้พูด ถ้าเขาหมายถึงสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ก็สามารถยอมรับได้[86] แต่ถ้าหมายถึงสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับอัลลอฮ์ก็จำเป็นจะต้องปฏิเสธมัน[87]

โดยสรุปแล้ว เรื่องนี้มีอยู่สามส่วน คือ

ส่วนแรก : “เรื่องของพระนาม” ต้องพึ่งพาอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์เท่านั้น

ส่วนที่สอง : “เรื่องของคุณลักษณะ” ต้องพึ่งพาอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์เท่านั้น

ส่วนที่สาม : “เรื่องของการบอกเล่า” ไม่จำเป็นต้องมีตัวบทด้านศาสนารองรับ แต่มีเงื่อนไขว่าความหมายของคำที่ถูกใช้ต้องไม่ใช่สิ่งไม่ดี

ส่วนกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) พวกเขากำหนดให้สติปัญญาเป็นรากฐานทางความรู้ของพวกเขาเพียงหนึ่งเดียว ฉะนั้นความคลุมเครือด้านความคิด (หมายถึง แนวคิดที่ว่าถ้ายืนยันคุณลักษณะแก่อัลลอฮ์ตามคำที่อัลลอฮ์ใช้เท่ากับเป็นการทำให้อัลลอฮ์เหมือนสิ่งถูกสร้าง-ผู้แปล) คือรากฐานหลักและเป็นรากฐานแรกของพวกเขา มันคือสิ่งที่ยืนยันและปฏิเสธ หลังจากนั้นพวกเขาจะนำอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์มาเทียบกับความคลุมเครือด้านความคิดนั้น หากอัลกุรอานและซุนนะฮ์ตรงกับมัน ก็จะได้รับการตอบรับในฐานะหลักฐานเสริมไม่ใช่หลักฐานหลัก แต่หากขัดแย้งกัน พวกเขาก็จะปฏิเสธและโยนตัวบททางศาสนาเหล่านั้นทิ้ง

---

86 หมายถึง สำหรับคำกล่าวใดที่เกี่ยวกับเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ หากเป็นคำที่ไม่มีตัวบทยืนยันและปฏิเสธ แนวทางของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ คือ การนิ่งเงียบไม่ยืนยันและปฏิเสธคำนั้น พร้อมทั้งถามถึงเป้าหมายของการใช้คำดังกล่าว หากเป็นเป้าหมายที่ถูก เราจะยอมรับความหมายนั้นแต่หากเป็นเป้าหมายที่ผิด เราจะปฏิเสธความหมายนั้น-ผู้แปล

87 “ริซาละฮ์ ฟิล อักล์ วัรรูห์” เล่ม 2 หน้า 47 โดยอิบนุตัยมียะฮ์

พวกเขาบางคนกล่าวว่า : *“ทุกสิ่งที่ปรากฏจากตัวบทที่ถ่ายทอดกันมา ต้องตรวจสอบก่อนหากสติปัญญาตัดสินว่าเป็นไปได้ จำเป็นต้องเชื่อมั่นต่อตัวบทนั้น... และส่วนสิ่งที่สติปัญญาตัดสินว่าเป็นไปไม่ได้ จำเป็นต้องตีความตัวบทที่ถ่ายทอดกันมา เนื่องจากไม่สามารถจินตนาการได้ว่าตัวบทที่ถ่ายทอดกันมาจะประกอบด้วยสิ่งที่ถูกต้องเด็ดขาดซึ่งขัดแย้งกับสิ่งที่มีเหตุผล และความหมายผิวเผินของหะดีษที่มีการเทียบเคียงอัลลอฮ์กับสิ่งถูกสร้าง (หมายถึง หะดีษที่กล่าวถึงคุณลักษณะของพระเจ้า) นั้น ส่วนมากไม่ถูกต้อง และส่วนที่ถูกต้องก็ไม่ได้มีความหมายเด็ดขาด ยิ่งกว่านั้นมันสามารถถูกตีความได้”*[88]

คำพูดที่อ้างอิงมานี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่พวกเขาให้กับข้อคลุมเครือทางปัญญาและการยึดติดของพวกเขา และแสดงให้ว่าพวกเขากำหนดให้สติปัญญามาเป็นรากฐานและนำตัวบททางศาสนามาเทียบกับมันอย่างไร สิ่งใดที่ปัญญาอนุญาตพวกเขาก็จะยอมรับมัน และสิ่งใดที่ปัญญาไม่ยอมรับ พวกเขาก็จะตั้งข้อสงสัยและลดทอนความน่าเชื่อถือของสิ่งนั้น จากนั้นก็จะพยายามตีความหรือบิดเบือนความหมาย ใครก็ตามที่ตรวจดูในหนังสือของกลุ่มอะชาอิเราะฮ์ จะพบว่าพวกเขาแบ่งเนื้อหาความเชื่อออกเป็นสามส่วน คือ เรื่องของพระเจ้า เรื่องเกี่ยวกับนบี และเรื่องซัมอียะฮ์[89] ในส่วนของพระเจ้าและเรื่องเกี่ยวกับนบี พวกเขาไม่ยอมรับตัวบทของอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ ด้วยเหตุนี้จึงไม่พบสิ่งใดในสองเรื่องนี้นอกจากข้อคลุมเครือทางปัญญาที่เป็นไปตามหลักตรรกวิทยา ช่างน่าประหลาดใจ พวกเราจะรับเอาศาสนาของเรา

---

88 “อัลอิกติศอด ฟิล เอียะอ์ติกอด ลิอบีฮามิด อัลเฆาะซาลีย์” หน้า 132-133 และใน “มุสตัศฟา” เล่ม 2 หน้า 137-138 ท่านกล่าวว่า : “ในทุกเรื่องที่สติปัญญาแสดงให้เห็นถึงความจริงในด้านใดด้านหนึ่ง จะไม่มีโอกาสให้เกิดการขัดแย้งกัน เนื่องจากหลักฐานทางปัญญาไม่สามารถถูกยกเลิกหรือขัดแย้งกันได้ หากมีหลักฐานจากคัมภีร์ที่ขัดกับสติปัญญา ก็แสดงว่ามีความเป็นไปได้สองกรณี : กรณีแรกคือหลักฐานนั้นไม่ใช่การรายงานแบบมุตะวาติร ซึ่งหมายความว่าไม่น่าเชื่อถือ และกรณีที่สองคือหลักฐานนั้นเป็นหลักฐานที่รายงานมาอย่างท่วมท้น ซึ่งจะต้องถูกตีความใหม่ ไม่ใช่ขัดแย้งกับเหตุผล”

89 เรื่องซัมอียะฮ์ (**سمعية**) หรือ หลักฐานจากการรับฟัง เป้าหมายคือ วะฮียฺทั้งสอง และเหตุผลที่เรียกด้วยคำดังกล่าว เนื่องจากทั้งสองนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคิดเองได้ ไม่มีพื้นที่สำหรับปัญญาในการคิดมันขึ้นมา จึงจำเป็นจะต้องใช้การรายงานต่อกันมา จากอัลลอฮ์ สู่ญิบรีล สู่นบี สู่เศาะฮาบะฮ์และคนรุ่นหลังที่รายงานถ่ายทอดผ่านกันมา เราจึงเรียกหลักฐานชุดนี้ว่า “หลักฐานซัมอียะฮ์” (**سمعية**) หรือ “หลักฐานจากการรับฟัง”-ผู้แปล

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 88 15/12/2568 BE 11:54

จากอัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์หรือจะรับเอาจากเหล่าผู้ปฏิเสธศาสนาแห่งกรีกและเหล่าลูกศิษย์ของพวกเขา ?

ส่วนเรื่องซัมอียะฮ์ เช่น การฟื้นคืนชีพ การรวมตัว การมีสวรรค์และนรก การให้คำสัญญาดีและการลงโทษ พวกเขายอมรับตัวบททางศาสนาในส่วนนี้ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “การรับฟัง” เพื่อแยกจากเรื่องพระเจ้าและเรื่องเกี่ยวกับนบี เพราะพวกเขาเชื่อว่าในสองเรื่องหลังนี้ต้องพึ่งพาสติปัญญาเท่านั้น พวกนั้นจึงมีสภาพที่คล้ายกับผู้ที่อัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ได้ตรัสถึง :

﴿ ... أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَـٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْىٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَـٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ ﴾

“... พวกเจ้าจะศรัทธาแต่เพียงบางส่วนของคัมภีร์และปฏิเสธอีกบางส่วนกระนั้นหรือ ? ดังนั้น สิ่งตอบแทนแก่ผู้กระทำเช่นนั้นจากพวกเจ้าจึงมิใช่อะไรอื่นนอกจากความอัปยศอดสูในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้เท่านั้น และในวันกิยามะฮ์พวกเขาจะถูกนำกลับไปสู่การลงโทษอันฉกรรจ์ยิ่ง และอัลลอฮ์นั้นจะไม่ทรงเผลอในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกันอยู่” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 85]

รากฐานประการที่สอง คือ การให้ความบริสุทธิ์แด่อัลลอฮ์จากความเหมือนกับสิ่งที่ถูกสร้าง ในรากฐานนี้มีการจำแนกหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ออกจากหลักความเชื่อของมุอัฏฏิละฮ์ (ปฏิเสธคุณลักษณะ) ในด้านหนึ่ง และผู้ที่เปรียบเทียบ (มุชับบิฮะฮ์) คุณลักษณะในอีกด้านหนึ่ง

โดยอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เชื่อว่าคุณลักษณะต่าง ๆ ที่อัลลอฮ์ทรงมีอยู่ ไม่มีสิ่งใดในสิ่งที่ถูกสร้างสามารถเทียบเคียงได้ อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ได้แจ้งแก่เราเกี่ยวกับสิ่งดังกล่าวด้วยตัวบทแห่งคัมภีร์อันทรงเกียรติ พระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾ ﴾

“... ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น” [อัชชูรอ : 11] ดังนั้น เมื่อปรากฏตัวบทเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในอัลกุรอาน

หรือซุนนะฮ์ เราต้องศรัทธาและเชื่อมั่นอย่างเด็ดขาดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นที่สุดของความสมบูรณ์ ความมีเกียรติ และความสูงส่ง ซึ่งตัดขาดจากข้อเกี่ยวพันแห่งจินตนาการของความคล้ายคลึงระหว่างพระองค์และคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง สิ่งที่เลวร้ายที่สุดอยู่ในการไม่เทิดทูนให้เกียรติอัลลอฮ์ และการที่มนุษย์คิดไปก่อนว่าคุณลักษณะของพระผู้สร้างคล้ายคลึงกับของสิ่งที่ถูกสร้าง

และสำหรับหัวใจของผู้ศรัทธาที่เชื่อมั่นในคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ที่ได้รับการชมเชยหรือเป็นสิ่งที่นบีของพระองค์ صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ ใช้สรรเสริญพระองค์คือหัวใจที่เทิดทูนให้เกียรติอัลลอฮ์ جَلَّوَعَلَا ไม่เปรอะเปื้อนความสกปรกของการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง เพื่อที่พื้นที่ในหัวใจจะดีงาม บริสุทธิ์ และรองรับการศรัทธาต่อคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์บนพื้นฐานของการให้ความบริสุทธิ์แด่พระองค์ ซึ่งนำมาจากพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١ ﴾

“... ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น”

[อัชชูรอ : 11]

ส่วนกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) พวกเขาไม่สามารถเข้าใจพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ได้นอกจากในรูปแบบของสิ่งที่เหมาะสมกับสิ่งถูกสร้างเท่านั้น จากนั้นพวกเขาก็เริ่มปฏิเสธความเข้าใจเหล่านั้น ซึ่งมันเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีอยู่เลยนอกจากในความเข้าใจที่เสื่อมของพวกเขาเอง ดังนั้นความเชื่อของกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์เหล่านี้จึงเป็นการผสมผสานระหว่างการเปรียบเทียบคุณลักษณะและการปฏิเสธคุณลักษณะ ซึ่งความชั่วร้ายนี้เกิดจากการที่หัวใจของพวกเขาถูกปนเปื้อนและสกปรกด้วยการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ฉะนั้นเมื่อพวกเขาได้ยินคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์หนึ่งที่อัลลอฮ์ทรงสรรเสริญพระองค์ เช่น การที่พระองค์ทรงอยู่เหนือบัลลังก์ การมาของพระองค์ในวันกิยามะฮ์ หรือคุณลักษณะแห่งความยิ่งใหญ่และสูงส่งอื่น ๆ เพราะสิ่งแรกที่ปรากฏขึ้นในความคิดของพวกเขา คือคุณลักษณะเหล่านั้นคล้ายคลึงกับลักษณะของสิ่งถูกสร้าง หัวใจของพวกเขาจึงถูกทำให้เปื้อนด้วยความโสมมของการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง พวกเขาก็ไม่ให้เกียรติและ

ยกย่องพระเจ้าอย่างที่ควรจะเป็น เพราะคิดไปก่อนแล้วว่าคุณลักษณะของผู้สร้างคล้ายคลึงกับสิ่งถูกสร้าง การที่หัวใจสกปรกด้วยการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้างนี้ผลักดันให้พวกเขาปฏิเสธคุณลักษณะของผู้สร้าง عَزَّوَجَلَّ โดยอ้างว่าคุณลักษณะนั้นคล้ายคลึงกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง ส่งผลให้พวกเขาเริ่มต้นด้วยการเทียบเคียงคุณลักษณะและจบลงโดยการปฏิเสธคุณลักษณะ พวกเขาจึงเป็นผู้ที่หลงผิดตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นผู้บังอาจละเมิดพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกด้วยการปฏิเสธคุณลักษณะของพระองค์ภายใต้ข้ออ้างว่าคุณลักษณะนั้นไม่เหมาะสมกับพระองค์[90]

สำหรับหลักความเชื่อของกลุ่มเปรียบเทียบคุณลักษณะ วางอยู่บนคำกล่าวอ้างว่าอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ จะไม่ทรงสื่อสารกับเรานอกจากด้วยสิ่งที่เราสามารถเข้าใจได้ ดังนั้นเมื่อพระองค์แจ้งเราเกี่ยวกับพระหัตถ์ พวกเราไม่สามารถเข้าใจคำว่าพระหัตถ์เป็นอื่นนอกจากคือมือที่เป็นอวัยวะ พวกเขาจึงเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้สร้างกับคุณลักษณะของสิ่งที่ถูกสร้าง โดยกล่าวว่า : *“พระองค์มีพระหัตถ์เหมือนมือทั้งสองของฉัน”* พระองค์ทรงสูงส่งเหนือจากสิ่งนี้ด้วยความสูงส่งอย่างยิ่ง

ในทางกลับกันผู้ที่รู้จักพระเจ้าอย่างแท้จริง ผู้ที่ศรัทธาในบรรดาเราะซูลของพระองค์ และยอมรับความสมบูรณ์แบบของพระองค์ จะยืนยันในคุณลักษณะของอัลลอฮ์ทั้งหมด และปฏิเสธการคล้ายคลึงกับสิ่งถูกสร้าง ดังนั้นพวกเขาจึงผนวกรวมการยืนยันเข้ากับการปฏิเสธการเทียบเคียงคุณลักษณะ และการให้ความบริสุทธิ์กับการปฏิเสธคุณลักษณะ แนวทางของพวกเขาจึงเป็นความดีระหว่างความชั่วทั้งสองและเป็นแนวทางที่ถูกต้องระหว่างความหลงผิดทั้งสอง

สำหรับรากฐานประการที่สาม มีการจำแนกหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ออกจากหลักความเชื่อของกลุ่มผู้เปรียบเทียบ (มุชับบิฮะฮ์) คุณลักษณะ โดยที่อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ได้มอบหมายความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่พระผู้สร้าง عَزَّوَجَلَّ ทรงมีคุณลักษณะเหล่านั้นให้กับอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ แต่เพียงผู้เดียว พวกเขาเชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถรู้ถึงรูปแบบวิธีการตัวตนของอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَى ได้ (และไม่มีคำอธิบายถึงแก่นแท้ของคุณลักษณะใด ๆ ของพระผู้อภิบาลของเรา تَبَارَكَوَتَعَالَى เช่น การกล่าวว่าพระองค์ทรงประทับบนบัลลังก์ในลักษณะเช่นนั้นเช่นนี้ และใครก็ตามที่กล้ากล่าว

90 “มันฮัจญ์ วะดิรอซาต ลิอายาติล อัสมาอ์ วัศศิฟาต” หน้า 19-20

ในสิ่งเหล่านี้ คำพูดของเขาย่อมเป็นความสุดโต่งในศาสนาและเป็นการกล่าวเท็จต่ออัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ นี่คือการเชื่อในสิ่งที่อัลลอฮ์ไม่ได้อนุมัติและเป็นความเชื่อในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ นอกจากนี้มันยังเป็นสิ่งที่อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ไม่ได้กล่าว หากสิ่งแบบนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ในบทบัญญัติ อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ และเราะซูลของพระองค์ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ย่อมต้องอธิบายไว้อย่างชัดเจนแล้ว เพราะพระองค์จะไม่ทรงละเว้นสิ่งใดที่สำคัญต่อบรรดามุสลิมโดยที่ไม่ได้อธิบาย ในขณะเดียวกันบรรดาปวงบ่าวจะไม่รู้อะไรเกี่ยวกับอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ เว้นแต่สิ่งที่พระองค์ทรงสอนพวกเขา ดังที่พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ... ٢٥٥ ﴾

“... และพวกเขาจะไม่ล้อมสิ่งใดจากความรู้ของพระองค์ไว้ได้ นอกจากสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์เท่านั้น ...” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255] ฉะนั้นบ่าวต้องศรัทธาต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ สอนเขาและจงหยุดอยู่กับสิ่งนั้น และจงระงับตนเองจากสิ่งที่ไม่รู้และมอบความหมายของสิ่งนั้นไปยังผู้รอบรู้)[91]

ส่วนผู้เปรียบเทียบ (มุชับบิฮะฮ์) พวกเขาได้ถลำลึกในเรื่องของรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ และกล่าวถึงอัลลอฮ์โดยปราศจากความรู้ อ้างว่าพระองค์ทรงมีพระเนตรเหมือนกับดวงตาของฉัน ทรงมีพระหัตถ์เหมือนกับมือของเรา และทรงมีพระบาทเหมือนกับเท้าของฉัน อัลลอฮ์ทรงสูงส่งเหนือสิ่งที่พวกเขากล่าวอย่างยิ่งใหญ่

91 ดู “มะอาริจญ์ อัลเกาะบูล” เล่ม 1 หน้า 326-327

อธิบายรากฐานทั้งสาม

รากฐานประการที่หนึ่ง : การศรัทธาต่อสิ่งที่ปรากฏในตัวบทของอัลกุรอานและซุนนะฮ์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ทั้งในเชิงยืนยันและปฏิเสธ

รากฐานนี้ต้องพิจารณาประเด็นดังนี้

หนึ่ง : การแสวงหาความรู้ในเรื่องความต้องการของพระเจ้า จะต้องกระทำผ่านคัมภีร์อัลกุรอาน อัซซุนนะฮ์ และคำสอนของบรรดาสะลัฟ

ดังนั้น สิ่งที่จำเป็นต้องเชื่อมั่นคือการรู้จักเตาฮีดประเภทนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ เพราะว่าเตาฮีดประเภทนี้ต้องการพระนามและคุณลักษณะเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่มีหนทางใดที่จะรู้จักหรือเข้าใจได้ นอกจากผ่านทางอัลกุรอานและซุนนะฮ์เท่านั้น (เราจึงต้องเชื่อมั่นต่ออัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ และในสิ่งที่พระองค์ทรงแจ้งเกี่ยวกับพระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ เองผ่านคำพูดบรรดาเราะซูลของพระองค์ในเรื่องของพระนามที่งดงามยิ่งและคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งของพระองค์ โดยปราศจากการกำหนดวิธีการและการเปรียบเทียบ เพราะพระองค์ทรงรู้เกี่ยวกับพระองค์เองและผู้อื่นอย่างดีที่สุดและทรงกล่าวจริงที่สุดและชัดเจนที่สุด)[92] ด้วยเหตุนี้หลักความเชื่อของชาวซุนนะฮ์คือการศรัทธาต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงเรียกและพรรณนาพระองค์เองทั้งในด้านการยืนยันและการปฏิเสธ เนื่องจากไม่มีใครจะรู้ดีไปกว่าอัลลอฮ์ ในการพูดถึงชื่ออัลลอฮ์มากไปกว่าอัลลอฮ์เอง พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُ ۗ ... ١٤٠ ﴾

"... พวกท่านรู้ดียิ่งกว่าอัลลอฮ์กระนั้นหรือ ..." [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 140] และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلًا ١٢٢ ﴾

"... และใครเล่าที่มีคำพูดจริงยิ่งไปกว่าอัลลอฮ์" [อันนิซาอ์ : 122] และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ทรงตรัสว่า :

---

92 "มะอาริจญ์ อัลเกาะบูล" เล่ม 1 หน้า 331-330

﴿ ... وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ ﴾

"... และไม่มีผู้ใดแจ้งแก่เจ้าได้นอกจากพระผู้ทรงรอบรู้ ตระหนักยิ่ง" [ฟาฏิร : 14] และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ทรงตรัสว่า :

﴿ ... فَسْـَٔلْ بِهِۦ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾ ﴾

"... ดังนั้นจงถามผู้รู้เกี่ยวกับพระองค์" [อัลฟุรกอน : 59] ฉะนั้นอัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ คือผู้ทรงเรียกขานและพรรณนาพระองค์เองด้วยสิ่งที่ปรากฏในตัวบทของพระดำรัสของพระองค์ซึ่งก็คืออัลกุรอาน

ไม่มีผู้ใดเรียกขานและพรรณนาอัลลอฮ์ได้รอบรู้ที่สุดหลังจากพระองค์เองนอกจากเราะซูลของพระองค์ صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ ผู้ที่อัลลอฮ์ได้กล่าวเกี่ยวกับท่านว่า :

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلْهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ ﴾

"และเขามิได้พูดตามอารมณ์ (3) สิ่ง (ที่เขาพูด) นั้น มิใช่อื่นใดนอกจากเป็นวะฮีย์ที่ถูกประทานลงมา" [อัลนัจญ์ม : 3-4] สารของท่านนบี صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ นำมาซึ่งการยืนยันคุณลักษณะของอัลลอฮ์อย่างละเอียดในรูปแบบที่สร้างความสงบให้กับจิตใจ ทำให้ความเชื่อดำเนินไปตามทิศทางอันเป็นปกติ และสารของท่านยังอธิบายเรื่องคุณลักษณะของพระองค์ไว้อย่างชัดเจนยิ่งกว่ารายละเอียดของคำสั่งใช้และข้อห้ามต่าง ๆ รวมทั้งยังแจกแจงสิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ด้วยคำศัพท์ที่ชัดเจนรัดกุม ด้วยเหตุนี้มุสลิมทุกคนจึงต้องศรัทธาในพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์โดยไม่เพิ่มเติมหรือลดทอนใด ๆ

สอง : คือการให้ความสำคัญต่อบทบัญญัติมากกว่าสติปัญญา เพราะพื้นฐานของศาสนาคือการปฏิบัติตาม ส่วนความเป็นเหตุเป็นผลคือสิ่งที่มาสมทบ

หลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เกี่ยวกับเรื่องนี้และเรื่องอื่น ๆ ในด้านหลักความเชื่อและข้อตัดสินต่าง ๆ ก็คือสติปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถใช้ยืนยันสิ่งใดในด้านหลักความเชื่อและข้อตัดสิน แต่ทว่าแหล่งอ้างอิงในสิ่งดังกล่าวคือคัมภีร์อัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์

สติปัญญาไม่สามารถบรรลุถึงพระนามและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับอัลลอฮ์

تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ดังนั้นในเรื่องดังกล่าวจะต้องหยุดอยู่กับตัวบทจากอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ เนื่องจากสติปัญญาของมนุษย์ไม่สามารถเข้าใจถึงแก่นแท้ของสิ่งเร้นลับต่าง ๆ แม้ว่าสิ่งเร้นลับนั้นคือสิ่งที่ใกล้ชิดกับเขามากที่สุด ตัวเขายังไม่สามารถรอบรู้เกี่ยวกับแก่นแท้ของวิญญาณของเขาที่อยู่ระหว่างสองสีข้างเนื่องจากอัลลอฮ์ทรงปิดซ่อนสถานะของมันจากตัวเขา พระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ ﴾

“และพวกเขาจะถามเจ้า เกี่ยวกับวิญญาณจงกล่าวเถิดว่า : ‘เรื่องวิญญาณนั้นเป็นไปตามพระบัญชาของพระเจ้าของฉัน และพวกท่านจะไม่ได้รับความรู้ใด ๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น’” [อัลอิสรออ์ : 85] ดังนั้นหากมนุษย์ยังไม่อาจเข้าใจวิญญาณของตนเอง เขาจะเข้าใจถึงตัวตนของพระเจ้า และจะเข้าใจว่าพระนามหรือคุณลักษณะใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับตัวตนของพระองค์ได้อย่างไร ในเมื่ออัลลอฮ์ได้ปกปิดรูปแบบวิธีการของตัวตนแห่งพระองค์ไว้จากมนุษย์ ?!

(เมื่อเราพิจารณาสิ่งที่ปรากฏในเรื่องศาสนาที่กล่าวถึงคุณลักษณะของพระเจ้าและสิ่งที่มนุษย์อิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ด้วยการเชื่อ เช่น การกล่าวถึงการลงโทษในหลุมศพ การสอบถามของมุนกัรและนะกีร บ่อน้ำของท่านนบี ตราชั่ง และสะพานข้ามนรก รวมถึงลักษณะของสวรรค์และนรก เราจะพบว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เราไม่สามารถเข้าใจแก่นแท้ของมันได้ด้วยปัญญาของเรา แต่ปรากฏคำสั่งให้ยอมรับและศรัทธาในสิ่งเหล่านี้ ดังนั้นเมื่อเราได้ยินสิ่งใดในเรื่องของศาสนาและเราสามารถเข้าใจได้ก็ขอสรรเสริญอัลลอฮ์ในสิ่งดังกล่าวและขอบคุณพระองค์เพราะการชี้นำอำนวยมาจากพระองค์ หากสิ่งใดที่เราไม่อาจเข้าใจและปัญญาของเราไปไม่ถึง เราก็ศรัทธาและยอมรับว่าจริง รวมถึงเชื่อมั่นว่าสิ่งนี้มาจากความเป็นพระผู้อภิบาลและอำนาจของพระองค์ ในเรื่องดังกล่าวเราพอเพียงกับความรู้และพระประสงค์ของพระองค์อัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾

“... และพวกเขาจะไม่ล้อมสิ่งใดจากความรู้ของพระองค์ไว้ได้ นอกจากสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์เท่านั้น ...” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255])[93]

พึงทราบเถิดว่าจุดแบ่งแยกระหว่างเราและมุอัฏฏิลละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) คือ “ประเด็นเรื่องสติปัญญา” เพราะพวกเขาวางรากฐานศาสนาของตนไว้บนสิ่งที่สมเหตุสมผล (ในมุมมองของพวกเขา-ผู้แปล) และกำหนดให้การปฏิบัติตามและร่องรอยที่ได้รับการรายงานมาตามหลังสิ่งที่สมเหตุสมผล (ในมุมมองของพวกเขา-ผู้แปล)

ในขณะที่อะฮ์ลิซซุนนะฮ์กล่าวว่า รากฐานของศาสนาคือการปฏิบัติตาม และสิ่งที่สมเหตุสมผลเป็นสิ่งเสริม ถ้าหากรากฐานของศาสนาวางอยู่สิ่งที่สมเหตุสมผลเพียงอย่างเดียว มนุษย์คงไม่จำเป็นต้องมีวะฮีย์ และไม่จำเป็นต้องมีบรรดานบี อีกทั้งคำสั่งใช้และข้อห้ามจะหมดความหมาย และแต่ละคนก็สามารถกล่าวในสิ่งที่ตนต้องการ[94]

การยืนยันว่าตัวบทศาสนามาก่อนสติปัญญา ไม่ได้หมายความว่าอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ปฏิเสธสติปัญญา ปฏิเสธการใช้ปัญญานำไปสู่ความรู้และการครุ่นคิดเกี่ยวกับการสร้างฟ้าและดิน รวมถึงสัญญาณมากมายในจักรวาล อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ไม่ปฏิเสธการใช้สติปัญญา แต่ยึดทางสายกลางในเรื่อง “สติปัญญา” ซึ่งอยู่ระหว่างกลุ่มสองกลุ่มที่หลงทางในเรื่องนี้ ได้แก่

กลุ่มอะฮ์ลุลกะลาม คือ กลุ่มที่ถือว่าสติปัญญาเป็นรากฐานของความรู้เพียงอย่างเดียว ยึดถือปัญญาโดยลำพัง และกำหนดให้ศรัทธาและอัลกุรอานเป็นสิ่งที่ตามหลังสติปัญญา สำหรับพวกเขาสิ่งที่สมเหตุสมผลคือรากฐานหลักอันดับแรกอันเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความศรัทธาหรืออัลกุรอาน

พวกเขาเหล่านี้ใช้ปัญญาของตนเป็นตัวยืนยันและปฏิเสธ โดยนำเอาตัวบทศาสนามาเทียบเคียงกับปัญญา หากสอดคล้องกับปัญญา พวกเขาก็ยอมรับในรูปแบบของการส่งเสริมไม่ใช่เป็นการอ้างอิงหลัก หากขัดแย้งกับปัญญา พวกเขาก็ปฏิเสธและละทิ้งไป นี่เป็นหนึ่งในสาเหตุใหญ่ของความหลงผิดที่แทรกซึมเข้าสู่ประชาชาตินี้

93 “อัลฮุจญะฮ์ ฟี บะยาน อัลมะฮัจญะฮ์” เล่ม 1 หน้า 321 โดยแปลงสำนวนเล็กน้อย

94 “อัลฮุจญะฮ์ ฟี บะยาน อัลมะฮัจญะฮ์” เล่ม 1 หน้า 320

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 96 15/12/2568 BE 11:54

กลุ่มที่สองคือกลุ่มศูฟีย์ พวกเขาคือกลุ่มที่ตำหนิปัญญา มองว่าสภาพการณ์ที่สูงส่งและตำแหน่งที่สูงล้ำจะไม่เกิดขึ้นเว้นแต่ต้องปราศจากสติปัญญา พวกเขาจึงยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกับสติปัญญาอันชัดเจน

สรรเสริญความมึนเมา ความเสียสติ และความมึนงงทางจิตวิญญาณ รวมถึงชื่นชมความรู้และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อขาดปัญญาและการแยกแยะ อย่างที่พวกเขาเชื่อมั่นเรื่องราวต่าง ๆ ที่รับรู้กันว่าเป็นเท็จด้วยสติปัญญาที่ชัดเจน

ทั้งสองแนวทางนี้ ถือเป็นสิ่งที่น่าตำหนิ

ส่วนอะฮ์ลิซซุนนะฮ์นั้น เห็นว่าปัญญาเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการรับรู้ข้อมูล ถือเป็นความสมบูรณ์และความดีงามของการกระทำ และสติปัญญาคือสิ่งที่ให้ความรู้และการกระทำให้สมบูรณ์ แต่มันไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง

ปัญญาเป็นศักยภาพและอำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคล เช่นเดียวกับอำนาจของการมองเห็นที่มีอยู่ในดวงตา

หากปัญญาถูกเชื่อมโยงกับแสงแห่งศรัทธาและอัลกุรอาน มันจะเหมือนกับสายตาที่ได้รับแสงจากดวงอาทิตย์หรือแสงไฟ

แต่หากปัญญาอยู่ลำพัง มันจะมองไม่เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยตัวมันเพียงอย่างเดียว

และหากปัญญาถูกถอดออกอย่างสมบูรณ์ คำพูดและการกระทำที่ปราศจากมันจะกลายเป็นพฤติกรรมของสัตว์

ฉะนั้นสภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยขาดปัญญานั้นย่อมไม่สมบูรณ์ คำพูดที่ขัดแย้งกับสติปัญญานั้นเป็นเท็จ บรรดาเราะซูลนำมาซึ่งสิ่งที่ปัญญาไม่สามารถเข้าถึงได้ ไม่ใช่นำมาซึ่งสิ่งที่ปัญญาตัดสินว่าเป็นไปไม่ได้[95]

สารประโยชน์ : “ต้นตอของปัญญา”

มีคนถามชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ว่า : **“ปัญญาอยู่ที่ใดในร่างกายมนุษย์ ?”**

95 “มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา” เล่ม 3 หน้า 338-339 โดยแปลงสำนวนเล็กน้อย

ท่านตอบว่า : **“ปัญญาอยู่ในจิตวิญญานของมนุษย์ซึ่งมันสามารถใช้ปัญญาสำหรับร่างกายมันมีความเชื่อมโยงกับหัวใจ พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :**

﴿ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي ٱلْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَآ ... ﴿٤٦﴾ ﴾

‘พวกเขามิได้ออกเดินทางไปในแผ่นดินดอกหรือ เพื่อหัวใจจะได้ใช้ปัญญาเพื่อพวกเขาเอง ...’ [อัลฮัจญ์ : 46]”

มีคนถามท่านอิบนุอับบาสว่า : **“ท่านได้ความรู้มาด้วยสิ่งใด ?”**

ท่านตอบว่า : **“ด้วยการถามที่มากมายและหัวใจที่ใช้ปัญญา”** ทว่าคำว่า “หัวใจ” นั้นอาจหมายถึง :

ความหมายที่หนึ่ง : ก้อนเนื้อรูปร่างคล้ายลูกสนที่อยู่ทางซ้ายของร่างกาย ซึ่งภายในมีเลือดสีดำติดอยู่ ดังที่มีรายงานจากท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ในหนังสือเศาะเฮียะห์ทั้งสองว่า :

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

“พึงทราบเถิดว่าในร่างกายมนุษย์มีเนื้อชิ้นหนึ่ง หากมันดีร่างกายทั้งหมดก็จะดี และหากมันเสียหายร่างกายทั้งหมดก็จะเสียหาย พึงทราบมันคือหัวใจ” มุตตะกุนอะลัยฮ์[96]

หรืออาจหมายถึง : ภายในของมนุษย์ทั่วไป เพราะหัวใจของสิ่งหนึ่งก็คือภายในของสิ่งนั้น เช่น หัวใจของเมล็ดข้าวสาลี อัลมอนด์ และวอลนัท เป็นต้น ด้วยเหตุนี้บ่อน้ำจึงถูกเรียกว่า “อัลกุลัยบ์ (الْقُلَيْبُ)” เนื่องจากมันได้ผลักดันหัวใจของมันออกมาซึ่งก็คือสิ่งที่อยู่ภายในมัน ดังนั้นตามที่กล่าวมาหากเราหมายถึง “หัวใจ” ในแง่นี้สติปัญญาก็จะเกี่ยวข้องกับสมองด้วย ด้วยเหตุนี้บางคนกล่าวว่าปัญญาอยู่ในสมอง เช่นที่แพทย์หลายคนเชื่อ และสิ่งดังกล่าวยังได้รับการถ่ายทอดจากอิหม่ามอะหมัด และ

96 รายงานโดยอัลบุคอรีย์ใน เรื่อง “อัลอีหม่าน” บท “ความประเสริฐของผู้แสวงหาความบริสุทธิ์ให้แก่ศาสนาของเขา” เล่ม 1 หน้า 126 เลขที่ (52) และมุสลิมในเรื่อง “อัลมะซากอฮ์” บท “ยึดสิ่งฮะลาลและละทิ้งสิ่งคลุมเครือ” เล่ม 5 หน้า 50-51

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 98 15/12/2568 BE 11:54

ผู้ติดตามบางส่วนของท่านกล่าวว่า : **“รากฐานของปัญญาอยู่ในหัวใจ แต่เมื่อสมบูรณ์มันจะไปสิ้นสุดที่สมอง”**

การสรุปที่ถูกต้องคือ จิตวิญญาณที่เป็นชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับทั้งหัวใจและสมอง และสิ่งที่เป็นลักษณะของปัญญาก็เกี่ยวข้องกับหัวใจและสมอง แต่ทว่า

จุดเริ่มต้นของความคิดและการพิจารณาเริ่มที่สมอง

ส่วนจุดเริ่มต้นของความตั้งใจและความต้องการอยู่ในหัวใจ

สติปัญญาอาจหมายถึงความรู้หรือหมายถึงการกระทำ เพราะความรู้และการกระทำโดยเจตนานั้นมีรากฐานมาจากความปรารถนา ซึ่งรากฐานของความปรารถนาอยู่ในหัวใจ และผู้ที่มีความปรารถนาจะไม่ใช่ผู้มีความปรารถนาเว้นแต่หลังจากการเห็นภาพสิ่งที่มุ่งหมาย ดังนั้นหัวใจจึงเป็นสิ่งที่สามารถจินตนาการได้ ฉะนั้นทั้งความปรารถนาและการจินตนาการจึงเกิดจากหัวใจ แต่สิ่งดังกล่าวเริ่มต้นจากสมองและอิทธิพลของสมองไปจนกลับมายังสมอง คือจุดเริ่มและจุดจบ

ทั้งสองทัศนะนี้จึงมีมุมมองที่ถูกต้อง[97]

สาม : การศรัทธาต่อความหมายและข้อตัดสินที่ตัวบทของพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ บ่งชี้ถึง

ชาวสะลัฟศรัทธาในพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ และศรัทธาในความหมายและข้อตัดสินที่พระนามและคุณลักษณะบ่งชี้ ส่วนเรื่องรูปแบบวิธีการของพระนามและคุณลักษณะพวกเขามอบหมายความรู้ให้กับอัลลอฮ์

พวกเขาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาของกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ที่อ้างว่าชาวสะลัฟศรัทธาต่อถ้อยคำของพระนามและคุณลักษณะ แต่มอบหมายความหมายของพระนามและคุณลักษณะแด่อัลลอฮ์

คำกล่าวอ้างนี้แสดงถึงความไม่เข้าใจชาวสะลัฟ เพราะพวกเขาเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและการใคร่ครวญอายะฮ์ของอัลกุรอานและหะดีษของท่านนบี صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ลึกซึ้งที่สุด โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการรู้จักอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَى เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและได้รับความรู้ อย่างไรก็ตาม ไม่พยายามทำความเข้าใจ

97 “ริซาละฮ์ ฟิล อักล์ วัรรูห์” เล่ม 2 หน้า 48-49 ตีพิมพ์รวมอยู่ในชุดหนังสือ “อัรเราะซาอิล อัลมุนีรียะฮ์”

สิ่งเร้นลับซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกปิดบัง พวกเขาจึงไม่ถลำลึกเข้าสู่เรื่องของรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะเช่นเดียวกับพวกอะฮ์ลุลกะลามและกลุ่มบิดอะฮ์ เพราะเมื่อกลุ่มเหล่านี้ถลำลึกในเรื่องตัวตนและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ พวกเขาก็ตกลงไปในวงจรของการตีความและการปฏิเสธคุณลักษณะ สิ่งที่ผลักดันให้มาถึงจุดนี้ก็คือความคับแคบที่เกิดจากการเทียบเคียงสิ่งถูกสร้างกับอัลลอฮ์ พวกเขาต้องการหลีกเลี่ยงการเทียบเคียงนั้น จึงตกสู่การปฏิเสธคุณลักษณะ ซึ่งการปฏิเสธคุณลักษณะเกิดขึ้นเนื่องจากการเทียบเคียงสิ่งถูกสร้างกับอัลลอฮ์ หากพวกเขาได้ให้ความบริสุทธิ์แด่อัลลอฮ์จากความคล้ายเหมือนสิ่งถูกสร้างตั้งแต่ต้น และยืนยันคุณลักษณะของพระองค์พร้อมกับปฏิเสธความเหมือน พวกเขาก็จะรอดพ้นและปลอดภัย รวมถึงจะสอดคล้องกับความเชื่อของชาวสะลัฟ และจะประจักษ์แก่พวกเขาว่าชาวสะลัฟไม่ใช่ผู้ที่ถือคัมภีร์โดยที่ไม่เข้าใจสิ่งที่อยู่ภายใน

ผู้ใดที่พิจารณาคำกล่าวของบรรดาอิหม่ามแห่งชาวสะลัฟผู้มีชื่อเสียงในเรื่องนี้ จะพบว่าพวกเขาเป็นผู้ที่มุมมองที่ละเอียดอ่อนที่สุดและเป็นผู้ที่มีความรู้มากที่สุดในเรื่องนี้ และแท้จริงผู้ที่ขัดแย้งกับพวกเขานั้นไม่ได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำกล่าวของชาวสะลัฟและอิหม่ามทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ขัดแย้งกับชาวสะลัฟจึงมีความขัดแย้งกันเองกันในอัลกุรอาน (หมายถึง ในบรรดากลุ่มชนที่หลงผิดก็ต่างขัดแย้งกันในการอธิบายกุรอาน-ผู้แปล) และเป็นผู้ขัดแย้งกับอัลกุรอาน อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ได้ตรัสว่า :

﴿ ... وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِى ٱلْكِتَـٰبِ لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾ ﴾

“... และแท้จริงบรรดาผู้ที่ขัดแย้งกันในคัมภีร์นั้น ย่อมอยู่ในการแตกแยกที่ห่างไกล” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 176]

และผู้ที่ได้ศึกษาคำกล่าวของชาวสะลัฟที่ถูกบันทึกไว้ในหนังสือเกี่ยวกับหลักความเชื่อ การอรรถาธิบายอัลกุรอานและหะดีษ เกี่ยวกับการพูดถึงตัวบทของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ จะทราบว่าชาวสะลัฟได้พูดถึงความหมายของคุณลักษณะต่าง ๆ และได้อธิบายมัน โดยไม่ได้นิ่งเงียบต่อเรื่องเหล่านี้ และคำกล่าวเหล่านี้เป็นหลักฐานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดถึงความเข้าใจของชาวสะลัฟต่อความหมายของคุณลักษณะต่าง ๆ และการศรัทธาของพวกเขาต่อสิ่งเหล่านั้น

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 100 15/12/2568 BE 11:54

สี่ : การปฏิเสธการบิดเบือนและการปฏิเสธคุณลักษณะสำหรับตัวบทที่เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

บรรดาสะลัฟเชื่อว่าสิ่งจำเป็นที่ต้องปฏิบัติต่อตัวบทอัลกุรอานและซุนนะฮ์ รวมถึงตัวบทเกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์นั้น คือการปล่อยตัวบทให้เป็นไปตามความหมายที่ปรากฏตรงตัว โดยต้องเข้าใจตามหลักภาษาอาหรับ และต้องไม่บิดเบือนหรือปฏิเสธ เหมือนที่กลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ได้กระทำ ซึ่งพวกเขาได้เล่นกับความหมายที่ปรากฏของตัวบทเพียงเพราะมันขัดแย้งกับความเท็จและแนวทางอันเสื่อมเสียของพวกเขา[98]

ดังนั้น ตัวบทที่เกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ เป็นถ้อยคำทางศาสนาที่ต้องรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของมัน โดยเราต้องเข้าใจตัวบทเหล่านั้นตามเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์ และต้องไม่เล่นกับความหมายของตัวบทเพื่อเบี่ยงเบนไปจากเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์

หนึ่งในรากฐานหลักของชาวสะลัฟ คือถ้อยคำทางศาสนานั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ และส่วนหนึ่งของความรู้ที่สมบูรณ์คือการค้นหาเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์เกี่ยวกับถ้อยคำนั้น เพื่อยืนยันความหมายที่อัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์ได้ยืนยันไว้ และเพื่อปฏิเสธความหมายที่อัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์ได้ปฏิเสธ[99]

ด้วยการสรรเสริญและความโปรดปรานของอัลลอฮ์ เราพบว่าตัวบทหลักฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่ปรากฏในอัลกุรอานและซุนนะฮ์นั้นมีความชัดเจนและมีจำนวนมาก จนเป็นไปไม่ได้ที่จะตีความหรือเล่นกับความหมายของตัวบทเหล่านั้น และปรากฏว่าสารของท่านนบี ﷺ ได้นำมาซึ่งการยืนยันคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์อย่างละเอียด ในลักษณะที่ขจัดความคลุมเครือและเปิดเผยการปกปิด ทำให้เกิดความรู้อันแน่นอน ทั้งยังขจัดความสงสัยและทำให้หัวใจเย็นและสงบ รวมถึงทำให้ความเชื่อดำเนินไปตามทิศทางอันเป็นปกติ และสารของท่านนบีของเรามูฮัมหมัด ﷺ ยังอธิบายเรื่องคุณลักษณะและการกระทำของอัลลอฮ์ไว้อย่างละเอียดยิ่งกว่ารายละเอียดของคำสั่งใช้และข้อห้ามต่าง ๆ รวมทั้งยังแจกแจง

98 “ดัรอ์ ตะอารุฎิล อักล์ วันนักล์” เล่ม 2 หน้า 301

99 “มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา” เล่ม 12 หน้า 113-114

สิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ด้วยคำศัพท์ที่ชัดเจนรัดกุม

ผู้ที่ศึกษาตัวบทหลักฐานของอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทั้งสอง เขาจะยิ่งดูถูกการบิดเบือนของกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ต่อตัวบทหลักฐานเหล่านั้น และจะยิ่งมั่นใจในความเสื่อมเสียและความไร้สาระของความเชื่อของพวกเขา

การบิดเบือนของพวกมุอัฏฏิละฮ์จะมีผลเฉพาะกับผู้ที่ไม่รู้เกี่ยวกับตัวบทหลักฐานดังกล่าวและมีความรู้น้อยเกี่ยวกับตัวบทเหล่านั้น คนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบเพราะความเขลา ไม่ใช่เพราะการขาดแคลนตัวบทหลักฐานในเรื่องนี้ และอัลลอฮ์ทรงรู้ดีที่สุด

ส่วนรากฐานประการที่สอง คือ การให้ความบริสุทธิ์แด่อัลลอฮ์ جَلَّوَعَلَا จากการที่คุณลักษณะใด ๆ ของพระองค์เหมือนกับลักษณะของสิ่งถูกสร้าง

อธิบายดังนี้

หนึ่ง : หลักฐานทางบทบัญญัติที่ระบุถึงการให้ความบริสุทธิ์แด่อัลลอฮ์จากการคล้ายคลึงกับสิ่งถูกสร้าง

อัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ ... ﴿١١﴾ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ..." [อัชชูรอ : 11]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ ... ﴿٧٤﴾ ﴾

"ดังนั้นพวกเจ้าอย่ายกอุทาหรณ์ทั้งหลายกับอัลลอฮ์เลย ..." [อัลนะหล์ : 74]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ ... ﴿٦٠﴾ ﴾

"... และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่งยิ่ง ..." [อัลนะหฺล์ : 60]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ... ﴿٢٧﴾ ﴾

"... และคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของพระองค์ ..." [อัรรูม : 27]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ ﴾

"... เจ้ารู้หรือว่ามีสิ่งใดเทียบเคียงกับพระองค์" [มัรยัม : 65]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) : 'พระองค์คืออัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ'" [อัลอิคลาศ : 1]

และอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾ ﴾

"และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์" [อัลอิคลาศ : 4]

แง่มุมของหลักฐานในอายะฮ์เหล่านี้ :

อายะฮ์แรก : พระดำรัสของพระองค์ عَزَّوَجَلَّ ที่ว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ... ﴿١١﴾ ﴾

"... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ..." [อัชชูรอ : 11] เป็นหลักฐานบ่งชี้ว่าอัลลอฮ์นั้นบริสุทธิ์จากการมีสิ่งเทียบเคียงในคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์ใด ๆ ของพระองค์[100]

อายะฮ์นี้มีการอรรถาธิบายสองแนวทาง คือ

แนวทางแรก : มีความหมายว่า "พระองค์ไม่เหมือนกับสิ่งใด" โดยคำว่า "มิษลุ (المِثْلُ)" (เหมือน) ถูกใส่เข้ามาเพื่อเน้นย้ำความหมาย (التوكيد)

แนวทางที่สอง : มีความหมายว่า "ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์" โดยตัวอักษร

100 "มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา" เล่ม 16 หน้า 98

“กาฟ (ك)” ถูกใส่เข้ามาเพื่อเน้นย้ำความหมาย[101] ซึ่งความหมายในแง่มุมนี้มีน้ำหนักและชัดเจนกว่า[102]

ชาวอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ได้เห็นพ้องต้องกันว่า ไม่มีสิ่งใดเหมือนอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ไม่ว่าในด้านตัวตน คุณลักษณะ หรือการกระทำของพระองค์[103]

อายะฮ์ที่สอง : พระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ ... ٧٤ ﴾

“ดังนั้นพวกเจ้าอย่ายกอุทาหรณ์ทั้งหลายกับอัลลอฮ์เลย ...” [อัลนะหล์ : 74]

ท่านอิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์ได้อธิบายว่า : **“อย่าเปรียบเทียบอัลลอฮ์กับตัวอย่างใด ๆ และอย่าเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งคล้ายคลึงใด ๆ เพราะไม่มีสิ่งใดเหมือนหรือคล้ายกับพระองค์”**[104]

และท่านอิบนุกะษีรกล่าวว่า : **“หมายความว่า อย่าตั้งสิ่งเทียบเท่า สิ่งที่คล้ายคลึง หรือสิ่งที่เทียบเคียงพระองค์”**[105]

อายะฮ์ที่สาม : พระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ مَثَلُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ ... ٦٠ ﴾

“สำหรับบรรดาผู้ไม่ศรัทธาต่อวันปรโลกเป็นตัวอย่างที่ชั่ว และสำหรับอัลลอฮ์มีตัวอย่างอันสูงส่งยิ่ง ...” [อัลนะหฺล์ : 60]

อายะฮ์ที่สี่ : พระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ٢٧ ﴾

“... และคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินเป็นกรรมสิทธิ์ของพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงปรีชาญาณ” [อัรรูม : 27]

---

101 “ตัฟซีร อัฏเฏาะบะรีย์” เล่ม 25 หน้า 12-13

102 “ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์” หน้า 146

103 “ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์” หน้า 99

104 “ตัฟซีร อัฏเฏาะบะรีย์” เล่ม 14 หน้า 148

105 “ตัฟซีร อิบนุกะษีร” เล่ม 2 หน้า 878

(อัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ได้ทรงอธิบายถึงพระองค์เองว่าทรงมีคุณลักษณะอันสูงส่ง นั่นคือความสมบูรณ์แบบอย่างสิ้นเชิง อันประกอบด้วยเรื่องราวที่มีอยู่จริงและความหมายที่ถูกต้อง ซึ่งยิ่งผู้ที่ถูกอธิบายมีคุณลักษณะเหล่านี้มากและสมบูรณ์เท่าใดก็จะยิ่งสมบูรณ์และสูงส่งกว่าสิ่งอื่นมากเท่านั้น

และเมื่อคุณลักษณะของพระผู้อภิบาล سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ นั้นมีมากและสมบูรณ์ที่สุด พระองค์จึงทรงมีคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งและมีสิทธิ์ในคุณลักษณะนั้นมากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด แท้จริงแล้วเป็นไปไม่ได้ที่จะมีสองสิ่งซึ่งมีคุณลักษณะสูงสุดจะรวมกัน เพราะหากทั้งสองเท่าเทียมกันในทุกด้าน ก็จะไม่มีสิ่งใดสูงส่งกว่าอีกสิ่ง และหากไม่เท่าเทียมกันก็จะมีเพียงหนึ่งเดียวที่มีคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่ง ดังนั้นจึงเป็นไปไม่ได้ที่ผู้ทรงมีคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่งจะมีสิ่งที่เหมือนหรือเทียบเคียง นี่คือหลักฐานที่ชัดเจนถึงความเป็นไปไม่ได้ของการเปรียบเทียบและการเทียบเคียง ท่านจงพิจารณาเถิด เพราะมันมีความชัดเจนและแข็งเกร่งอย่างถึงที่สุด)[106]

อายะฮ์ที่ห้า : และพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ ... هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا ٦٥ ﴾

"... เจ้ารู้หรือว่ามีสิ่งใดเทียบเคียงกับพระองค์" [มัรยัม : 65] มีรายงานจากท่านอิบนุอับบาสในการอธิบายว่าอายะฮ์นี้ว่า : **"เจ้ารู้หรือว่ามีสิ่งใดที่เหมือนหรือคล้ายกับพระผู้อภิบาล"**[107]

และท่านมุญาฮิด ท่านซะอีด บิน ญุบัยร์ ท่านเกาะตาดะฮ์ ท่านอิบนุญุร็อยญ์ และท่านอื่น ๆ ก็กล่าวเช่นเดียวกัน[108]

อายะฮ์ที่หก : ส่วนพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ﴾

"จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) : 'พระองค์คืออัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ'" [อัลอิคลาศ : 1] คำว่า "เอกะ" บ่งชี้ว่าพระองค์ไม่มีสิ่งใดเหมือนหรือเทียบเคียง

106 "อัศเศาะวาอิก อัลมุนัซซะละฮ์" เล่ม 3 หน้า 1032 และ "ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์" หน้า 144

107 "ตัฟซีร อัฏเฏาะบะรีย์" เล่ม 16 หน้า 106

108 "ตัฟซีร อัฏเฏาะบะรีย์" เล่ม 16 หน้า 106 และ "ตัฟซีร อิบนุกะษีร" เล่ม 3 หน้า 131

อายะฮ์ที่เจ็ด : เช่นเดียวกับพระดำรัสของพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ที่ว่า :

﴿ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾ ﴾

“และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์” [อัลอิคลาศ : 4] ความเป็นเอกะนั้นบ่งชี้ถึงความสมบูรณ์ ในขณะที่การมีภาคีบ่งชี้ถึงความบกพร่อง[109]

สอง : หลักฐานทางสติปัญญาบ่งชี้ถึงความเท็จของการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้สร้างกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้าง

หนึ่ง : การกล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะนั้นเหมือนกับการกล่าวถึงตัวตน เพราะไม่มีสิ่งใดเหมือนอัลลอฮ์ ไม่ว่าในด้านตัวตน คุณลักษณะ หรือการกระทำของพระองค์ ดังนั้น เมื่อพระองค์มีตัวตนที่แท้จริงที่ไม่เหมือนกับตัวตนใด ๆ ตัวตนของพระองค์ก็ย่อมประกอบด้วยคุณลักษณะที่แท้จริงที่ไม่เหมือนกับคุณลักษณะของตัวตนอื่น ๆ[110]

เป็นที่ทราบกันโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าระหว่างผู้สร้างและสิ่งถูกสร้างมีความแตกต่างกันในด้านตัวตน ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลให้มีความแตกต่างในด้านคุณลักษณะด้วย เพราะคุณลักษณะของทุกสิ่งนั้นเหมาะสมกับตัวตนของสิ่งนั้น ดังที่เห็นได้ชัดจากคุณลักษณะที่แตกต่างกันของสิ่งถูกสร้างที่มีตัวตนต่างกัน เช่น พละกำลังของอูฐนั้นต่างจากพละกำลังของมด ดังนั้น เมื่อปรากฏชัด ซึ่งความแตกต่างระหว่างสิ่งถูกสร้างด้วยกัน แม้ว่าทั้งคู่ต่างก็มีลักษณะร่วมกันในด้านของการเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ความแตกต่างระหว่างสิ่งถูกสร้างกับพระผู้สร้างย่อมชัดเจนและมีน้ำหนักมากกว่า[111]

ด้วยเหตุนี้เราจึงรู้ว่าอัลลอฮ์ไม่มีสิ่งใดเหมือนกับพระองค์ และไม่ควรเปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งใดที่มีความเหมือนกับสิ่งถูกสร้างของพระองค์ แต่สำหรับพระองค์นั้นคือคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่ง

สอง : สามารถกล่าวได้ว่า จะเป็นไปได้อย่างไรที่พระผู้อภิบาล ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงสมบูรณ์ในทุกด้าน จะมีคุณลักษณะเหมือนกับสิ่งถูกสร้างที่ต้องได้รับการดูแล

109 “มัจญ์มัวะอ์ อัลฟะตาวา” เล่ม 16 หน้า 99

110 “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” หน้า 43

111 “อัลเกาะวาอิดุล มุษลา” หน้า 26

มีข้อบกพร่อง และต้องการผู้ที่ทำให้สมบูรณ์ การเชื่อเช่นนั้นไม่ใช่การลดทอนสิทธิของพระผู้สร้างดอกหรือ เพราะการเปรียบเทียบ (ตัชบีฮ์) สิ่งที่สมบูรณ์กับสิ่งที่บกพร่องย่อมทำให้สิ่งนั้นกลายเป็นบกพร่องไปด้วย[112]

สาม : เมื่อสิ่งถูกสร้างยังหลุดพ้นจากการเหมือนกับสิ่งถูกสร้างอื่น แม้จะมีชื่อเหมือนกัน พระผู้สร้างยิ่งสมควรได้รับการทำให้บริสุทธิ์จากการเหมือนกับสิ่งถูกสร้าง แม้จะมีความสอดคล้องกันในชื่อเรียก[113]

เพราะอัลลอฮ์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ได้ทรงบอกเราเกี่ยวกับสิ่งถูกสร้างต่าง ๆ ในสวรรค์ เช่น ประเภทของอาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า คู่ครอง และที่พักอาศัย พระองค์บอกว่าในนั้นมีนม น้ำผึ้ง เหล้า น้ำ เนื้อ ผลไม้ ผ้าไหม ทอง เงิน นางสวรรค์ และปราสาท

และท่านอิบนุอับบาส رَضِيَٱللَّهُعَنْهُمَا กล่าวว่า : **“ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่เหมือนกับสิ่งที่อยู่ในสวรรค์ นอกจากชื่อเท่านั้น”**

ถ้าหากความเป็นจริงเหล่านั้นที่อัลลอฮ์ทรงบอกเล่าเกี่ยวกับมัน คือสิ่งที่มีชื่อเรียกตรงกับชื่อของความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ แต่ไม่ได้มีความเหมือนกัน และยิ่งกว่านั้นยังมีความแตกต่างที่ไม่มีใครรู้นอกจากอัลลอฮ์ تَبَارَكَوَتَعَالَىٰ ฉะนั้นผู้สร้าง سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ย่อมมีความแตกต่างจากสิ่งถูกสร้างมากยิ่งกว่าสิ่งถูกสร้างมีความแตกต่างกันเอง และความแตกต่างของพระองค์จากสิ่งถูกสร้างนั้นมากกว่าความแตกต่างระหว่างสิ่งมีที่มีอยู่ในโลกนี้กับสิ่งมีชีวิตอยู่ในโลกหน้า เพราะสิ่งถูกสร้างนั้นใกล้ชิดกับสิ่งถูกสร้างที่มีชื่อเดียวกันมากยิ่งกว่าความใกล้ผู้สร้างกับสิ่งถูกสร้าง ซึ่งนี่คือสิ่งที่ชัดเจน[114]

สาม : การมีชื่อเดียวกันไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่ถูกเรียกด้วยนามนั้นจะมีความเหมือนกัน

ท่านชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์กล่าวว่า : “อัลลอฮ์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ทรงตั้งชื่อให้พระองค์เองและทรงเรียกคุณลักษณะของพระองค์ด้วยนามต่าง ๆ และทรงใช้นามนั้นเรียกสิ่งถูกสร้างบางอย่างด้วยเช่นกัน

112 “อัลเกาะวาอิดุล มุษลา” หน้า 26

113 “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” หน้า 50

114 “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” หน้า 47

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 107 15/12/2568 BE 11:54

พระองค์จึงเรียกพระองค์เองว่า ผู้ทรงมีชีวิต (الحَيُّ) ผู้ทรงรอบรู้ (العَلِيم) ผู้ทรงได้ยิน (السَمِيع) ผู้ทรงมองเห็น (البَصِير) ผู้ทรงเกียรติ (العَزِيز) ทรงอำนาจ (الجَبَّار) ผู้ทรงยิ่งใหญ่ (المُتَكَبِّر) กษัตริย์ (المَلِك) ผู้ทรงเอ็นดู (الرَؤُوف) และผู้ทรงเมตตา (الرَحِيم)

และเรียกบ่าวของพระองค์บางคนว่าผู้มีความรู้ (อะลีม) ทรงเรียกบางคนว่าผู้สุขุม (ฮะลีม) ทรงเรียกบางคนว่าผู้เอ็นดู (เราะอูฟ) ผู้เมตตา (เราะฮีม) ทรงเรียกบางคนว่าผู้ได้ยิน (ซะเมียอ์) ผู้มองเห็น (บะศีร) ทรงเรียกบางคนว่ากษัตริย์ (มะลิก) ทรงเรียกบางคนว่าผู้มีเกียรติ (อะซีซ) และทรงเรียกบางคนว่าผู้หยิ่งผยอง (ญับบาร) ผู้ทะนง (มุตะกับบิร)

เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ทรงรอบรู้ไม่เหมือนกับผู้รู้ ผู้ทรงสุขุมไม่เหมือนกับผู้สุขุม ผู้ทรงได้ยินไม่เหมือนกับผู้ได้ยิน และเช่นเดียวกันสำหรับชื่ออื่น ๆ ของอัลลอฮ์

พระองค์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَى ตรัสว่า :

﴿ ... إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ ﴾

"... แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ" [อัลอินซาน : 30]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... وَبَشَّرُوهُ بِغُلَـٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ ﴾

"... และได้แจ้งข่าวดีแก่เขาเกี่ยวกับลูกคนหนึ่งที่มีความรู้" [อัซซาริยาต : 28]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ ﴾

"... แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงสุขุม ผู้ทรงอภัยเสมอ" [อัลอิสรออ์ : 44]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ فَبَشَّرْنَـٰهُ بِغُلَـٰمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ ﴾

"ดังนั้น เราจึงแจ้งข่าวดีแก่เขา (ว่าจะได้) ลูกคนหนึ่ง ที่มีความอดทนขันติ (คือ อิสมาอีล)" [อัศศ็อฟฟาต : 101]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٣﴾ ﴾

"... แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเอ็นดู ผู้ทรงเมตตาแก่มนุษย์เสมอ" [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 143]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ ﴾

"... เป็นผู้เอ็นดู ผู้เมตตาต่อบรรดาผู้ศรัทธา" [อัตเตาบะฮ์ : 128]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ ﴾

"... แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงได้ยินและได้เห็น" [อันนิซาอ์ : 58]

และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... فَجَعَلْنَـٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ ﴾

"... ดังนั้นเราจึงทำให้เขาเป็นผู้ได้ยิน เป็นผู้ได้เห็น" [อัลอินซาน : 2]

เช่นเดียวกับสิ่งอื่น ๆ ที่ถูกกล่าวถึง แต่มนุษย์จะต้องพึ่งพาสิ่งที่เขารู้เพื่อรับรู้สิ่งที่เขาไม่รู้ หากไม่ใช่เช่นนั้น เส้นทางแห่งความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ซ่อนเร้นจะถูกปิดกั้นสำหรับเขา มนุษย์รู้ว่าตนมีชีวิต มีความรู้ มีอำนาจ ได้ยิน มองเห็น และพูดได้ ซึ่งเขาใช้สิ่งดังกล่าวเป็นสื่อในการทำความเข้าใจสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบอกเกี่ยวกับพระองค์เองว่าพระองค์ทรงมีชีวิต ทรงมีความรู้ ทรงอำนาจ ทรงได้ยิน ทรงมองเห็น หากเขาไม่มีภาพความหมายเหล่านี้ในตัวของเขาและไม่มีการพิจารณาความหมายเหล่านี้ เขาจะไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ซ่อนเร้นได้ เช่นเดียวกับที่หากเขาไม่มีภาพเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในโลก เช่น น้ำผึ้ง นม น้ำ เหล้า ผ้าไหม ทองคำ และเงิน เขาก็จะไม่สามารถเข้าถึงสิ่งเร้นลับดังกล่าวที่อัลลอฮ์ทรงบอกเล่า แต่ไม่จำเป็นที่สิ่งเร้นลับจะต้องเหมือนกับสิ่งที่มองเห็น เพราะอิบนุอับบาส رضي الله عنه กล่าวว่า :

لَيْسَ فِي الدُّنْيَا مِمَّا فِي الجَنَّةِ إِلَّا الأَسْمَاءُ

“ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่เหมือนกับสิ่งที่อยู่ในสวรรค์ นอกจากชื่อเท่านั้น”

ดังนั้นความจริงเหล่านี้ที่พระองค์ทรงบอกว่ามีอยู่ในสวรรค์นั้นจะไม่เหมือนกับสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นแง่ที่ว่าสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นกับสิ่งที่อยู่ในโลกนี้สามารถเกิดขึ้นกับสิ่งที่อยู่ในสวรรค์ หรือสิ่งที่จำเป็นต้องเกิดกับสิ่งในโลกนี้ก็จำเป็นต้องเกิดกับสิ่งในสวรรค์ หรือสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นกับสิ่งในโลกนี้ก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นกับสิ่งที่อยู่ในสวรรค์เช่นกันเนื่องจากเป็นวัตถุชนิดเดียวกันจึงมีความเป็นไม่ได้เหมือน ๆ กัน แต่เราทราบว่าน้ำในสวรรค์ไม่เน่าเสียและไม่มีกลิ่นเหม็น น้ำนมในสวรรค์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรสชาติ และเหล้าของสวรรค์ไม่ทำให้ผู้ดื่มมึนเมาหรือสูญเสียสติ เพราะน้ำของสวรรค์ไม่เกิดจากดินหรือไม่ตกลงมาจากเมฆเหมือนในโลกนี้ และนมของสวรรค์ไม่ได้มาจากปศุสัตว์เช่นเดียวกับในโลกนี้ และสิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน (หมายถึง แม้ชื่อหรือคำศัพท์ที่อัลลอฮ์ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งเร้นลับจะเป็นศัพท์คำเดียวกับสิ่งที่มีอยู่ในดุนยา ไม่จำเป็นว่าแก่นแท้ของทั้งสองสิ่งจะเหมือนกัน เพราะสติปัญญาสามารถเข้าใจเป้าหมายของสิ่งที่พระองค์ต้องการผ่านความหมายที่เป็นสากลของสิ่งนั้น เพียงแค่ไม่สามารถรับรู้ถึงรูปแบบจริง ๆ ของสิ่งนั้น

เพราะการที่จะรับรู้รูปแบบของคุณลักษณะใด ๆ จำเป็นที่จะต้องรู้ถึงรูปแบบตัวตนของเจ้าของคุณลักษณะนั้นเสียก่อน ซึ่งความรู้ในเรื่องลักษณะตัวตนของอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่ถูกปิดกั้นจากมนุษย์ เมื่อเราไม่มีข้อมูลในรายละเอียดรูปแบบตัวตนของอัลลอฮ์ การเข้าใจถึงรายละเอียดของคุณลักษณะและรูปแบบของอัลลอฮ์จึงเป็นเรื่องที่มนุษย์ไม่สามารถรับรู้ได้ไปโดยปริยาย-ผู้แปล)

ถ้าหากสิ่งถูกสร้างนี้มีชื่อเหมือนกับสิ่งถูกสร้างนั้น และทั้งสองมีจุดร่วมและจุดที่คล้ายคลึงกัน ฉะนั้นผ่านสิ่งนี้เราสามารถเข้าใจสิ่งที่เราได้รับการสื่อสารด้วยทั้ง ๆ ที่แก่นแท้ของสิ่งนี้ไม่เหมือนกับสิ่งนั้น

พระผู้สร้าง جَلَّ جَلَالُهُ นั้นห่างไกลจากการเหมือนกับสิ่งถูกสร้างของพระองค์มากยิ่งกว่าความห่างไกลของสิ่งที่อยู่ในสวรรค์กับสิ่งที่อยู่ในโลก เมื่อพระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองว่า ผู้ทรงมีชีวิต ผู้ทรงมีความรู้ ผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น และผู้ทรงอำนาจ

ไม่จำเป็นต้องหมายความว่าพระองค์เหมือนกับสิ่งถูกสร้างของพระองค์ เพราะความห่างไกลจากความเหมือนของคุณลักษณะของพระองค์กับสิ่งถูกสร้างนั้นยิ่งใหญ่กว่าความห่างไกลของความเหมือนของสิ่งถูกสร้างหนึ่งกับอีกสิ่งถูกสร้างหนึ่ง แต่ละสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ก็มีชีวิต อำนาจ และการกระทำ แต่ไม่เหมือนกับมลาอิกะฮ์ที่เป็นสิ่งถูกสร้างเหมือนกัน แล้วพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกจะเหมือนกับสิ่งถูกสร้างหนึ่ง ๆ ได้อย่างไร ?!”[115]

สี่ : อธิบายประเด็นนี้จากมุมมองทางภาษาและศาสนา

บางคนมีความสับสนที่ว่าการที่อัลลอฮ์ทรงเรียกขานพระองค์เองด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ และทรงเรียกปวงบ่าวของพระองค์ด้วยคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงเกิดความลังเลว่าควรยืนยันคุณลักษณะเหล่านั้นแด่อัลลอฮ์ตามความจริงหรือไม่ ?

เพื่ออธิบายประเด็นนี้ให้ชัดเจนขึ้น ฉันขอกล่าวว่า : **“ขอให้คุณทราบว่า (ขอให้อัลลอฮ์ประทานความง่ายดายแก่คุณ) คำศัพท์แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้**

คำศัพท์ประเภทที่หนึ่ง : “คำพ้องความหมาย (مُتَرَادِف)” คือ คำที่ต่างกันในด้านตัวคำศัพท์แต่มีความหมายเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น “อัลลัยษ์ (اللَّيْثُ)” “อัลอะซัด (الْأَسَدُ)” “อัลเฆาะฎ็อนฟัร (الْغَضَنْفَرُ)” “อุซามะฮ์ (أُسَامَةُ)” (หมายถึงสิงโตทั้งหมด-ผู้แปล) เหล่านี้คือคำศัพท์ที่แตกต่างกันแต่ใช้เรียกสิ่งเดียวกัน จึงถูกเรียกว่า “คำพ้องความหมาย”

คำศัพท์ประเภทที่สอง : “คำหลายความหมาย (مُشْتَرَك)” คือ คำที่เหมือนกันในด้านคำศัพท์แต่ต่างกันในความหมาย ตัวอย่างเช่น คำว่า “อัลอัยน์ (الْعَيْنُ)” ซึ่งมันสามารถหมายถึง ดวงตาที่ใช้มอง ตาน้ำ สายลับ หรือความอิจฉา คำเดียวกันแต่มีความหมายต่างกัน คำเหล่านี้เรียกว่า “คำหลายความหมาย”

คำศัพท์ประเภทที่สาม : “คำแยกชัดเจน (مُتَبَايِن)” คือ คำที่มีทั้งคำและความหมายต่างกัน ตัวอย่างเช่น “อัซซะมาอ์ (السَّمَاءُ)” (ท้องฟ้า) “อัลอัรฎ์ (الأَرْضُ)” (แผ่นดิน) “อัลญันนะฮ์ (الْجَنَّةُ)” (สวรรค์) และ “อันนาร (النَّارُ)” (นรก) แต่ละคำ

115 “ริซาละฮ์ ฟิล อักล์ วัรรูห์” โดย อิบนุตัยมียะฮ์ เล่ม 2 หน้า 42-43

มีความหมายที่ต่างกันออกไป คำเหล่านี้เรียกว่า “คำแยกชัดเจน”

คำศัพท์ประเภทที่สี่ : “คำที่ใช้ร่วมกัน (مُتَوَاطِئ)” คือ คำที่มีอักษรและความหมายเหมือนกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ :

รูปแบบที่หนึ่ง : การใช้ร่วมกันโดยสมบูรณ์ คือ ในกรณีที่มีความหมายเท่ากันทั้งหมดทุกด้าน เช่น คำว่า “อัรเราะญุล (الرَجُلُ)” (ผู้ชาย) เมื่อมีผู้กล่าวว่า :

زَيْدٌ رَجُلٌ وَعُمَرُ رَجُلٌ

“ซัยด์เป็นผู้ชาย และอุมัรเป็นผู้ชาย” ซึ่งสองคำมีความหมายเท่ากัน (คือเป็นผู้ชายเหมือนกัน ไม่มีระดับความเหลื่อมล้ำอะไร-ผู้แปล)

รูปแบบที่สอง : การใช้ร่วมกันแบบไม่คงที่ คือ กรณีที่ความหมายมีความต่างระดับและเหลื่อมล้ำกัน ที่ถูกเรียกว่าไม่คงที่ เนื่องจากผู้ฟังจะลังเลว่าคำนี้เป็นคำที่ใช้ร่วมกันหรือเป็นคำหลายความหมาย ?

ตัวอย่างเช่น คำว่า “อันนูร (النُّورُ)” (แสง) สามารถกล่าวได้ว่า :

نُوْرُ الشَّمْسِ وَنُوْرُ السِّرَاج

“แสงจากดวงอาทิตย์ และแสงจากตะเกียง” ซึ่งทั้งสองมีความหมายเหมือนกันแต่มีความต่างระดับและความเลื่อมล้ำ ที่แตกต่างกันระหว่างแสงของดวงอาทิตย์และแสงของตะเกียง[116]

ดังนั้น นามต่าง ๆ ที่ใช้กับอัลลอฮ์และใช้กับมนุษย์คือคำศัพท์ประเภทคำที่ใช้ร่วมกันในรูปแบบไม่มั่นคง (กล่าวคือ ประเภทที่สี่ รูปแบบที่สอง-ผู้แปล) ที่ถูกต้องคือการกล่าวว่าสำหรับพระนามและคุณลักษณะที่ใช้กับอัลลอฮ์และใช้กับมนุษย์ เช่น ผู้มีชีวิต ผู้ได้ยิน ผู้มองเห็น ผู้รู้ ผู้มีอำนาจ ชีวิต การได้ยิน การมองเห็น ความรู้ เป็นต้น คือคำที่มีความหมายตามความจริงทั้งที่เกี่ยวกับอัลลอฮ์และเกี่ยวข้องกับมนุษย์

แต่สำหรับพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَى มีสิ่งที่เหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ในลักษณะเหล่านั้น ส่วนมนุษย์มีสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง เนื่องจาก ชื่อและคุณลักษณะในประเภทนี้มีสามมุมมองดังนี้

116 “อัตตัวะห์ฟะฮ์ อัลมะฮ์ดียะฮ์” หน้า 209

มุมมองแรก : การพิจารณาคำศัพท์ในตัวมันเองโดยไม่สนใจการเชื่อมโยงกับพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ หรือมนุษย์

มุมมองที่สอง : การพิจารณาคำศัพท์เมื่อถูกเชื่อมโยงกับพระผู้อภิบาลเป็นการเฉพาะ

มุมมองที่สาม : การพิจารณาคำศัพท์เมื่อถูกเชื่อมโยงกับมนุษย์ซึ่งเกี่ยวพันกับมนุษย์

ดังนั้น สิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับตัวตนหรือแก่นแท้ของนามหนึ่ง สิ่งนั้นย่อมมีอยู่ทั้งณ ที่พระผู้อภิบาลและมนุษย์ แต่สำหรับพระผู้อภิบาลนั้นมีสิ่งที่เหมาะสมกับความสมบูรณ์แบบของพระองค์แบบหนึ่ง ส่วนสำหรับมนุษย์ก็มีสิ่งที่เหมาะสมกับมนุษย์อีกแบบหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น พระนาม “อัซซะเมียอ์ (السَّمِيْع)” (ผู้ได้ยิน) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้เสียงที่ถูกได้ยิน

“อัลบะศีร (البَصِيْر)” (ผู้มองเห็น) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเห็นสิ่งที่ถูกมอง

“อัลอะลีม (العَلِيْم)” (ผู้รู้) และ “อัลเกาะดีร (القَدِيْر)” (ผู้ทรงอำนาจ) และนามอื่น ๆ

เงื่อนไขของการใช้คำเหล่านี้อย่างถูกต้อง คือ ความหมายและความเป็นจริงของมันเกิดขึ้นกับผู้ที่ได้รับการพรรณนาด้วยคำเหล่านั้น ดังนั้น สิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของนามต่าง ๆ การยืนยันสิ่งดังกล่าวให้กับพระผู้อภิบาลย่อมไม่ใช่สิ่งต้องห้ามใด ๆ แต่ทว่าต้องยืนยันในลักษณะที่พระองค์ไม่เหมือนกับสิ่งถูกสร้างหรือคล้ายคลึงกับพวกเขา

ใครที่ปฏิเสธคุณลักษณะเหล่านี้จากอัลลอฮ์เพียงเพราะว่ามันถูกใช้กับมนุษย์ เขาคือผู้หันเหในพระนามของพระองค์และปฏิเสธคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์ของพระองค์ แต่ใครที่ยืนยันคุณลักษณะเหล่านี้โดยไม่มีการเปรียบเทียบกับสิ่งถูกสร้างตามที่เหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ก็จะหลุดพ้นจากปฏิกูลแห่งการเทียบเคียงและเลือดแห่งการปฏิเสธคุณลักษณะ นี่คือแนวทางของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์

และสิ่งใดที่เป็นผลเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะหนึ่งเมื่อมันถูกเชื่อมโยงกับมนุษย์นั้น จะต้องถูกปฏิเสธออกจากอัลลอฮ์ ตัวอย่างเช่น สิ่งที่เป็นผลเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการมีชีวิตของมนุษย์ เช่น การนอนหลับ ความง่วง ความต้องการอาหาร เป็นต้น เช่นกันสิ่งที่เป็นผลเกี่ยวข้องกับความปรารถนาของมนุษย์ เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อแสวงหาสิ่งที่มีประโยชน์และขจัดสิ่งที่เป็นโทษ และเช่นเดียวกันกับสิ่งที่เป็นผลเกี่ยวข้องกับการอยู่เบื้องสูงของมนุษย์ เช่น การพึ่งพาสิ่งที่สูงกว่าตนเอง การที่เขาถูกมันแบกเอาไว้ การที่เขาต้องพึ่งพามัน และถูกโอบล้อมด้วยมัน ทั้งหมดนี้ล้วนต้องถูกปฏิเสธออกจากองค์ผู้ทรงบริสุทธิ์และผู้ทรงสันติสุข พระผู้ทรงจำเริญและทรงสูงส่ง

และสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะหนึ่งเมื่อถูกเชื่อมโยงกับอัลลอฮ์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ เป็นการเฉพาะสิ่งนั้นย่อมไม่เกิดขึ้นกับสิ่งถูกสร้าง เช่น ความรู้ของพระองค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของความดั้งเดิม ความจำเป็น และการครอบคลุมทุกสิ่งที่เป็นที่รู้ และเช่นความสามารถของพระองค์ ความประสงค์ของพระองค์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ของพระองค์ ฉะนั้นสิ่งใดที่เฉพาะเจาะจงสำหรับพระองค์ไม่สามารถยืนยันสิ่งดังกล่าวให้กับสิ่งถูกสร้างได้

เมื่อคุณเข้าใจกฎเกณฑ์นี้อย่างถ่องแท้และรับรู้ได้อย่างเหมาะสม คุณจะหลุดพ้นจากปัญหาสำคัญสองประการซึ่งเป็นต้นเหตุของการหลงทางของอะฮ์ลุลกะลาม

หนึ่ง : ปัญหาการปฏิเสธคุณลักษณะ

สอง : ปัญหาการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง

หากคุณให้สิทธิกับประเด็นนี้อย่างสมบูรณ์จากการใคร่ครวญ คุณจะยืนยันว่าอัลลอฮ์ทรงมีพระนามอันวิจิตรยิ่งและทรงมีคุณลักษณะอันสูงส่งยิ่ง แล้วคุณจะรอดพ้นจากการปฏิเสธคุณลักษณะ พร้อมกับคุณปฏิเสธคุณลักษณะเฉพาะของสิ่งถูกสร้างและการคล้ายเหมือนกับพวกเขาออกจากคุณลักษณะของพระองค์ คุณก็จะรอดพ้นจากการเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ดังนั้นคุณจงพิจารณาเรื่องนี้และถือมันเป็นสวรรค์ของคุณอันเป็นที่กลับในเรื่องนี้ และอัลลอฮ์คือผู้ทรงเอื้ออำนวยสู่ความถูกต้อง”[117]

117 “บะดาอิอุล ฟะวาอิด” เล่ม 1 หน้า 164, 166

จากคำกล่าวของท่านชัยคุลอิสลามเกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่านกล่าวว่า : **“พระเจ้าทรงเรียกพระองค์เองด้วยพระนามและเรียกคุณลักษณะด้วยนามต่าง ๆ ซึ่งพระนามเหล่านี้เป็นสิ่งเฉพาะเจาะจงสำหรับพระองค์เมื่อถูกเชื่อมโยงกับพระองค์โดยไม่มีสิ่งอื่นมีส่วนร่วม”**

และพระองค์ทรงเรียกสิ่งถูกสร้างบางอย่างด้วยนามต่าง ๆ ที่เฉพาะเจาะจงกับพวกเขาและเชื่อมโยงไปยังพวกเขา แต่ความสอดคล้องระหว่างชื่อเรียกต่าง ๆ จะถูกสลายไปเมื่อมีการพาดพิงหรือเจาะจง[118]

ซึ่งไม่จำเป็นเลยกับการที่สิ่งสองสิ่งซึ่งมีชื่อเดียวกัน ชื่อเหมือนกันหรือใช้คำคำเดียวกัน (ในกรณีที่เป็นการกล่าวขึ้นและยังไม่ได้เจาะจงหรือพาดพิงไปยังสิ่งใดเฉพาะ) จะนำไปสู่ความเหมือนกันในแก่นแท้ของสิ่งที่ถูกเรียก และไม่ได้หมายความว่าสิ่งถูกเรียกจะมีแก่นแท้เหมือนกันหากเป็นการกล่าวโดยเชื่อมโยงและเจาะจง แล้วนับประสาอะไรกับการที่สิ่งถูกเรียกทั้งสองจะเป็นแบบเดียวกันในกรณีที่เป็นการกล่าวโดยเชื่อมโยงและเจาะจง[119]

ดังนั้น อัลลอฮ์ทรงเรียกพระนามของพระองค์ว่า “ผู้ทรงชีวิต” โดยตรัสว่า

﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ ... ٢٥٥ ﴾

“อัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงชีวิต ผู้ทรงบริหารทุกสรรพสิ่ง ...” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

---

118 หมายถึง การที่คำหรือชื่อหนึ่งถูกกล่าวขึ้นโดยที่ยังไม่อ้างอิงไปยังผู้ใด คำนั้นจะให้ความหมายที่กว้างที่คลอบคลุมไปยังทุก ๆ สิ่งที่มีลักษณะนั้น ๆ แต่เมื่อคำนั้นพาดพิงหรืออ้างอิงไปที่ผู้ใดแบบเจาะจงเมื่อใดคำคำนั้นจะจำกัดความหมายไว้บนลักษณะและรูปแบบที่สอดคล้องกับสิ่งที่พาดพิงไปถึงเท่านั้น เช่น “มือ” คำนี้ เมื่อถูกกล่าวออกมาโดยยังไม่มีการพาดพิง คำนี้จะให้ความหมายที่กว้างที่ครอบคลุมไปยังความหมายร่วมของทุก ๆ สิ่งที่มีมือ นั้นคือ สิ่งที่เราใช้เมื่อทำอะไรบางอย่าง แต่เมื่อเรากล่าวว่า “มือของมนุษย์” เป็นการพาดพิงคำว่า “มือ” ไปยัง “มนุษย์” เมื่อนั้นจะเกิดการจำกัดความหมายของ “มือ” ที่เหมาะสมกับตัว “มนุษย์” ขึ้นนั้นคือ การที่มือนี้จะมีสองข้าง ข้างละห้านิ้วและอื่น ๆ ซึ่งความหมายที่จะเจาะจงตรงนี้ จะสร้างความแตกต่างระหว่าง “มือของมนุษย์” กับมือของสิ่งอื่น ๆ เช่น มือของลิง ไปโดยปริยาย-ผู้แปล

119 หมายถึง ถ้าในกรณีที่มีการกล่าวลักษณะหนึ่งโดยไม่เจาะจง ยังไม่บังคับไปสู่ความเหมือนกันของลักษณะนั้น ๆ ที่มีอยู่ในตัวตนต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน แล้วจะนับประสาอะไรกับกรณีที่เรากล่าวคุณลักษณะหนึ่งพร้อมกับเจาะจงคุณลักษณะนั้นไปยังตัวตนใดเป็นพิเศษ สิ่งนี้ย่อมไม่นำไปสู่ความเหมือนกับสิ่งอื่น ๆ ยิ่งกว่า-ผู้แปล

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 115 15/12/2568 BE 11:54

และทรงเรียกบ่าวของพระองค์ว่า “ผู้มีชีวิต” โดยตรัสว่า

﴿ ... يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَمُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتِ مِنَ ٱلۡحَيِّۖ ... ٩٥ ﴾

“... พระองค์ทรงนำผู้มีชีวิตออกมาจากผู้ไม่มีชีวิต และทรงนำผู้ไม่มีชีวิตออกมาจากผู้มีชีวิต ...” [อัลอันอาม : 95]

แต่ “อัลฮัยย์ (الحَيُّ)” (ผู้ทรงชีวิต) ในที่นี้ไม่เหมือนกับ “ผู้มีชีวิต” ในที่นั้น เพราะคำว่า “อัลฮัยย์ (الحَيُّ)” (ผู้ทรงชีวิต) เป็นชื่อเฉพาะของอัลลอฮ์

ส่วนพระดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ ... يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَمُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتِ مِنَ ٱلۡحَيِّۖ ... ٩٥ ﴾

“... พระองค์ทรงนำผู้มีชีวิตออกมาจากผู้ไม่มีชีวิต ...” [อัลอันอาม : 95] คือ นามชื่อสำหรับผู้มีชีวิตที่เป็นสิ่งถูกสร้างซึ่งเฉพาะสำหรับสิ่งถูกสร้าง

นามทั้งสองสอดคล้องกันเมื่อถูกกล่าวออกมาอย่างกว้าง ๆ และถูกตัดออกจากการเจาะจง แต่สำหรับสิ่งที่ถูกกล่าวออกมาอย่างกว้าง ๆ จะไม่ปรากฏตัวตนของสิ่งที่ถูกเรียกด้วยนามนั้นในโลกแห่งความเป็นจริง ทว่าสติปัญญาสามารถเข้าใจจากสิ่งที่ถูกกล่าวออกมาอย่างกว้าง ๆ ว่ามีจุดร่วมกันระหว่างสิ่งที่ถูกเรียกทั้งสองด้วยนามนั้น

และเมื่อมีการระบุเจาะจง นามดังกล่าวจะถูกกำหนดขอบข่ายด้วยสิ่งที่แบ่งแยกผู้สร้างออกจากสิ่งถูกสร้าง

หลักการนี้จำเป็นต้องใช้กับพระนามและคุณลักษณะทุกประการของอัลลอฮ์

สิ่งนี้เข้าใจได้โดยการบ่งชี้ของชื่อในรูปแบบของการใช้คำร่วมกันและสอดคล้องกัน

และสิ่งใดที่การเชื่อมโยงและการเจาะจงเฉพาะบ่งชี้ถึงคือตัวขัดขวางการมีส่วนรวมของสิ่งถูกสร้างกับผู้สร้างในสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของพระองค์ سُبۡحَانَهُۥ وَتَعَالَىٰ

เช่น อัลลอฮ์ทรงเรียกพระองค์เองว่า :

﴿ ... عَلِيمًا حَكِيمًا ٣٠ ﴾

“... ผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ” [อัลอินซาน : 30] ขณะที่พระองค์ทรงเรียกบ่าวของพระองค์บางคนว่า “ฮะลีม (حَلِيۡم)” (ผู้มีความอดทนขันติ)

และดำรัสของพระองค์ที่กล่าวว่า :

﴿ فَبَشَّرْنَـٰهُ بِغُلَـٰمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ ﴾

“ดังนั้น เราจึงแจ้งข่าวดีแก่เขา (ว่าจะได้) ลูกคนหนึ่ง ที่มีความอดทนขันติ” [อัศศ็อฟฟาต : 101] ซึ่งหมายถึง นบีอิสมาอีล และทรงเรียกอีกคนว่า “อะลีม (عَلِيْم)” (ผู้รอบรู้)

﴿ ... وَبَشَّرُوهُ بِغُلَـٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ ﴾

“... และได้แจ้งข่าวดีแก่เขาเกี่ยวกับลูกคนหนึ่งที่มีความรู้” [อัซซาริยาต : 28] ซึ่งหมายถึง นบีอิสฮาก ดังนั้น “ผู้ทรงรอบรู้” ย่อมไม่ใช่ “ผู้รอบรู้” และ “ผู้ทรงมีความอดทน” ย่อมไม่ใช่ “ผู้มีความอดทน”

“พระองค์ทรงเรียกพระองค์เองว่า “ซะมีอุน บะศีรุน (سَمِيْعٌ بَصِيْرٌ)” (ผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น) ดังที่ตรัสไว้ว่า :

﴿ ... إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ ﴾

“แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงได้ยินและได้เห็น” [อันนิซาอ์ : 58] และทรงเรียกบ่าวของพระองค์บางคนว่า “ซะมีอุน บะศีร” (ผู้ที่ได้ยินและเห็น) ดังที่ตรัสว่า :

﴿ إِنَّا خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَـٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ ﴾

“แท้จริงเราได้สร้างมนุษย์จากน้ำเชื้อผสมหยดหนึ่ง เพื่อเราได้ทดสอบเขา ดังนั้นเราจึงทำให้เขาเป็นผู้ได้ยิน เป็นผู้ได้เห็น” [อัลอินซาน2 :] แต่ “ผู้ทรงได้ยิน” ย่อมไม่เหมือน “ผู้ได้ยิน” และ “ผู้ทรงเห็น” ย่อมไม่เหมือน “ผู้เห็น”

“เช่นกันพระองค์ทรงเรียกคุณลักษณะของพระองค์ด้วยนามต่าง ๆ และทรงเรียกคุณลักษณะของบ่าวของพระองค์ด้วยนามที่คล้ายกัน โดยที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿ ... وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ... ﴿٢٥٥﴾ ﴾

“... และพวกเขาจะไม่ล้อมสิ่งใด จากความรู้ของพระองค์ไว้ได้ นอกจากสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์เท่านั้น ...” [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

และดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ ... أَنزَلَهُۥ بِعِلْمِهِۦٓ ... ١٦٦ ﴾

“... พระองค์ได้ทรงประทานสิ่งนั้นมาด้วยความรู้ของพระองค์ ...” [อันนิซาอ์ : 166]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ٥٨ ﴾

“แท้จริงอัลลอฮ์คือผู้ทรงให้ปัจจัยยังชีพ ผู้ทรงพลังอันแข็งแกร่ง” [อัซซาริยาต : 58]

พระองค์ยังตรัสว่า :

﴿ ... أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ... ١٥ ﴾

“... พวกเขาไม่เห็นดอกหรือว่า แท้จริงอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างพวกเขานั้น ทรงพลังเข้มแข็งกว่าพวกเขา ...” [ฟุศศิลัต : 15]

พระองค์ทรงเรียกหนึ่งในคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างว่า “ความรู้” และ “ความแข็งแรง”

﴿ ... وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ٨٥ ﴾

“... และพวกท่านจะไม่ได้รับความรู้ใด ๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น” [อัลอิสรออ์ : 85]

﴿ ... وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ ٧٦ ﴾

“... และเหนือทุก ๆ ผู้ที่มีความรู้คือผู้ทรงรอบรู้” [ยูซุฟ : 76]

และพระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ ... فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ ... ٨٣ ﴾

“... และพวกมีความสุขกับความรู้ที่พวกเขามี ...” [ฆอฟิร : 83]

และพระองค์ตรัสว่า :

﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ... ﴿٥٤﴾ ﴾

“อัลลอฮ์ทรงเป็นผู้สร้างพวกเจ้าในสภาพอ่อนแอ แล้วหลังจากความอ่อนแอ พระองค์ก็ทรงทำให้มีความแข็งแรงแล้วหลังจากความแข็งแรงทรงทำให้อ่อนแอและชราภาพ ...” [อัรรูม : 54]

และพระองค์ทรงตรัสอีกว่า :

﴿ ... وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ ... ﴿٥٢﴾ ﴾

“... และจะทรงเพิ่มพลังเป็นทวีคูณให้แก่พวกท่าน ...” [ฮูด : 52] แต่ “ความรู้” ของพระองค์ไม่เหมือน “ความรู้” ของสิ่งถูกสร้าง และ “พละกำลัง” ของพระองค์ก็ไม่เหมือน “พละกำลัง” ของสิ่งถูกสร้าง

พระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองว่า ทรงสถิตเหนือบัลลังก์ ดังที่ตรัสถึงเรื่องดังกล่าวในคัมภีร์ของพระองค์ในเจ็ดโองการว่า พระองค์ทรงสถิตเหนือบัลลังก์

นอกจากนี้พระองค์ก็พรรณนาบางสิ่งถูกสร้างว่าอยู่เหนือสิ่งถูกสร้างอื่น ดังที่พระองค์ทรงตรัสว่า :

﴿ لِتَسْتَوُۥا عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ ... ﴿١٣﴾ ﴾

“เพื่อพวกเจ้าอยู่บนหลังของมันอย่างมั่นคง ...” [อัซซุครุฟ : 13]

และพระดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ فَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ ... ﴿٢٨﴾ ﴾

“ครั้นเมื่อเจ้า และผู้ที่อยู่ร่วมกับเจ้าได้ขึ้นไปอยู่บนเรือแล้ว ...” [อัลมุอ์มินูน : 28]

และพระดำรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ ... وَٱسْتَوَتْ عَلَى ٱلْجُودِىِّ ... ﴿٤٤﴾ ﴾

“... และมันได้จอดอยู่บนภูเขาญูดีย์ ...” [ฮูด : 44] แต่ “การสถิตบน” ของพระองค์ไม่เหมือนกับการอยู่บนของสิ่งถูกสร้าง

พระองค์ทรงพรรณนาพระองค์เองว่า พระหัตถ์ทั้งสองของพระองค์ทรงแผ่ออก ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿ ... بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ... ٦٤ ﴾

"... หามิได้ พระหัตถ์ทั้งสองของพระองค์ถูกแบออกต่างหาก ซึ่งพระองค์จะทรงแจกจ่ายอย่างไรก็ได้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ..." [อัลมาอิดะฮ์ : 64]

และพระองค์ทรงพรรณนาบางสิ่งถูกสร้างของพระองค์ว่า แบมือ ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ ... ٢٩ ﴾

"และอย่าให้มือของเจ้าถูกตรึงอยู่ที่คอของเจ้า และอย่าแบมันจนหมดสิ้น ..." [อัลอิส-รออ์ : 29] แต่ "พระหัตถ์" ของพระองค์ไม่เหมือน "มือ" ของสิ่งถูกสร้าง และ "การแผ่ออก" ของพระองค์ก็ไม่เหมือน "การแผ่ออก" ของสิ่งถูกสร้าง และหากว่าการแผ่ออกหมายถึงการให้และความเอื้อเฟื้อ การให้ของพระองค์ก็ไม่เหมือนการให้ของสิ่งถูกสร้าง และความเอื้อเฟื้อของพระองค์ก็ไม่เหมือนความเอื้อเฟื้อของพวกเขา และสิ่งในทำนองนี้มีมากมาย

ดังนั้น จะต้องยืนยันคุณลักษณะที่พระองค์ทรงยืนยันให้แก่พระองค์เอง โดยปฏิเสธความเหมือนกับสิ่งถูกสร้างของพระองค์

ใครที่กล่าวว่า : *"พระองค์ไม่มีความรู้ ไม่มีพลังอำนาจ ไม่มีความเมตตา ไม่มีพูด ไม่ทรงรัก ไม่ทรงพอใจ ไม่ทรงเรียก ไม่สนทนา และไม่ทรงสถิตเบื้องบน"* เขาผู้นั้นเป็นมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) เป็นผู้ปฏิเสธ และเป็นผู้เปรียบพระองค์กับสิ่งที่ไม่มีอยู่จริงและวัตถุ

และใครที่กล่าวว่า : *"พระองค์ทรงมีความรู้เหมือนกับความรู้ของฉัน หรือทรงมีพลังอำนาจเหมือนพลังอำนาจของฉัน หรือทรงรักเหมือนความรักของฉัน หรือทรงพอพระทัยเหมือนกับความพอใจของฉัน หรือทรงมีพระหัตถ์ทั้งสองเหมือนมือทั้งสองของฉัน หรือทรงสถิตเบื้องบนเหมือนการอยู่ด้านบนของฉัน"* เขาผู้นั้นคือผู้เทียบเคียงและผู้เปรียบเทียบอัลลอฮ์กับสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แต่ทว่าจำเป็นต้องยืนยัน

โดยไม่มีการเปรียบเทียบและให้ความบริสุทธิ์โดยไม่ปฏิเสธคุณลักษณะ”[120]

ห้า : ส่วนที่แยกระหว่างหลักความเชื่อของอะฮ์ลิซซุนนะฮ์ในรากฐานข้อนี้กับหลักความเชื่อของกลุ่มผู้ปฏิเสธคุณลักษณะและกลุ่มผู้เปรียบเทียบคุณลักษณะ

ผู้อธิบายหนังสืออัฏเฏาะฮาวียะฮ์[121] กล่าวว่า “อะฮ์ลิซซุนนะฮ์เห็นพ้องกันว่าอัลลอฮ์ไม่เหมือนกับสิ่งใดเลย ไม่ว่าจะในด้านตัวตนของพระองค์ ด้านคุณลักษณะของพระองค์ หรือด้านการกระทำของพระองค์

แต่คำว่า “ตัชบีฮ์ (التَّشْبِيهُ)” (การเทียบเคียง) ในคำพูดของคนทั่วไปมีความหมายกว้าง ซึ่งอาจจะหมายถึง

หนึ่ง : ความหมายที่ถูกต้อง คือ คุณลักษณะเฉพาะของพระผู้อภิบาล تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ เป็นสิ่งที่สิ่งถูกสร้างไม่อาจมีได้ และสิ่งที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ไม่เหมือนกับคุณลักษณะใด ๆ ของพระองค์ นี่คือสิ่งที่อัลกุรอานบ่งชี้ไว้ โดยที่พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ ... لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ ... ﴿١١﴾ ﴾

“... ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ...” [อัชชูรอ : 11] อายะฮ์นี้คือการตอบโต้เหล่าผู้เปรียบเทียบ (มุมัษษิละฮ์) และเทียบเคียงพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง (มุชับบิฮะฮ์)

ผู้ใดทำให้คุณลักษณะของผู้สร้างเหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างถือว่าเป็นมุชับบิฮะฮ์ที่กล่าวเท็จและถูกตำหนิ ในขณะที่ผู้ที่ทำให้คุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างเหมือนกับคุณลักษณะของผู้สร้างเขาก็จะมีความคล้ายคลึงกับชาวคริสต์ในความเป็นกุฟร์ของพวกเขา

สอง : ความหมายที่ไม่ถูกต้อง คือการหมายถึงการไม่ยืนยันคุณลักษณะใด ๆ ให้แก่อัลลอฮ์ เช่น ไม่กล่าวว่าพระองค์มีความสามารถ มีความรู้ หรือมีชีวิต เนื่องจากมนุษย์มีคุณลักษณะเหล่านี้ ผลผูกพันของคำพูดนี้คือไม่สามารถกล่าวได้ว่าพระองค์คือผู้ทรงมีชีวิต ผู้ทรงรู้ หรือผู้ทรงอำนาจ เนื่องจากมนุษย์ถูกเรียกด้วยคำเหล่านี้เช่นเดียวกันกับพระดำรัส การได้ยิน การเห็น พระประสงค์ และอื่น ๆ”[122]

120 “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” หน้า 8-12 ด้วยการแปลงสำนวนเล็กน้อย

121 อิหม่ามเฏาะฮาวีย์ (เราะฮิมะฮุลลอฮ์)-ผู้แปล

122 “ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์” หน้า 99

รากฐานแห่งความคลาดเคลื่อนของฝ่ายปฏิเสธพระคุณลักษณะนั้น เกิดจากมโนทัศน์ที่ผิดพลาดว่า “นามสากล” (الأسماء العامة الكلية) (เช่นคำว่า มือ-ผู้แปล) จะต้องมี “สภาวะสากลที่เป็นนามธรรม” (المسمى المطلق الكلي) ซึ่งเป็นแก่นแท้ร่วมกัน ดำรงอยู่อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ “สภาวะปัจเจก” (المعين) ที่ปรากฏในแต่ละหน่วย (อ้างอิงจากตัวอย่าง “มือ” ที่ยกไป กล่าวคือ พวกเขาทึกทักว่าการยืนยัน “มือ” ให้แก่อัลลอฮ์ จะนำไปสู่การเปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งถูกสร้างโดยปริยาย เพราะมโนทัศน์ของคำว่า “มือ” ในความเข้าใจของพวกเขานั้น ผูกติดอยู่กับมือของสิ่งที่ปรากฏในโลกแห่งความเป็นจริง คือมือของสิ่งถูกสร้าง-ผู้แปล)

ทว่าหลักการที่ถูกต้องหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะสิ่งที่ดำรงอยู่จริงในโลกภายนอก (ภววิสัย) นั้น มิได้ปรากฏในฐานะ “สภาวะสากล” อันเป็นนามธรรม หากแต่ดำรงอยู่เพียงในฐานะ “สภาวะปัจเจก” (معيناً مختصاً) ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตนเท่านั้น (หมายถึง ทุกสิ่งที่มีอยู่จริง ล้วนมีการพาดพิงไปหาอะไรบ้างอย่างเสมอ เช่น “มือ” ไม่มี “มือ” ใดในที่มีอยู่เว้นแต่จะต้องมีการพาดพิงไปหาเจ้าของมัน เช่น “มือของนาย ก.” หรือ “มือของนาย ข” ดังนั้น ทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ล้วนเกิดขึ้นแบบเจาะจงไม่ได้เกิดขึ้นแบบสภาวะสากล-ผู้แปล)

คำเหล่านี้หากใช้เรียกอัลลอฮ์ พระองค์ก็คือผู้ได้รับเรียก โดยการระบุและเจาะจง

และเมื่อใช้เรียกมนุษย์ เขาก็คือผู้ถูกเรียกผู้ได้รับการเจาะจง

การมีอยู่ของอัลลอฮ์และการมีชีวิตของพระองค์ผู้อื่นไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ ยิ่งกว่านั้นการมีอยู่ของสิ่งหนึ่งเป็นการเฉพาะ ไม่มีสิ่งอื่นสามารถมีส่วนร่วมกับมันในนั้น ดังนั้นยิ่งไม่ต้องพูดถึงการมีอยู่ของผู้สร้าง ?

จากสิ่งนี้และสิ่งที่คล้ายกัน ท่านจะชัดเจนว่ากลุ่มผู้เปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ได้ยึดเอาความหมายนี้และเพิ่มเติมความหมายเกินกว่าความถูกต้อง พวกเขาจึงหลงผิด

และพวกมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ) ได้ยึดการปฏิเสธความเหมือนในทุกแง่มุมและเพิ่มการปฏิเสธเกินจุดที่ถูกต้อง จนกระทั่งพวกเขาหลงผิดเช่นกัน

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 122 15/12/2568 BE 11:54

และแท้จริงคัมภีร์ของอัลลอฮ์ได้ชี้นำไปสู่ความจริงอันบริสุทธิ์ ซึ่งสติปัญญาที่สมบูรณ์และถูกต้องสามารถเข้าใจได้ และนั่นคือสัจธรรมอันเป็นกลาง ซึ่งไม่มีการเบี่ยงเบนใด ๆ[123]

รากฐานประการที่สาม: การตัดความปรารถนาในการเข้าใจวิธีการของการมีคุณลักษณะของอัลลอฮ์

การอธิบายรากฐานประการนี้ดังต่อไปนี้

ประการแรก : อัลลอฮ์ไม่ได้เปิดเผยตัวตนของพระองค์แก่สิ่งถูกสร้างและไม่ได้มอบหมายพวกเขาให้รับรู้สิ่งตัวตนของพระองค์

อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ไม่ทรงประสงค์ที่จะให้บ่าวมีหนทางในการรู้ถึงรูปแบบและแก่นแท้ของคุณลักษณะของพระองค์ และพระองค์ سُبْحَانَهُوَتَعَالَى ทรงปิดกั้นเส้นทางที่จะนำไปสู่สิ่งนั้น

โดยแง่มุมที่หนึ่ง : พระองค์ไม่ได้เปิดเผยตัวตนของพระองค์แก่สิ่งถูกสร้าง นี่คือประตูที่ถูกปิดจนกระทั่งถึงวันกิยามะฮ์ ดังที่ปรากฏในหะดีษว่า :

تَعَلَّمُوا أَنَّكُم لن ترَوا ربّكُم حتّى تموتوا

“พวกท่านจงรู้ไว้ว่าพวกท่านจะไม่ได้เห็นพระผู้อภิบาลของพวกท่านจนกว่าพวกท่านจะตาย”

แง่มุมที่สอง : อัลลอฮ์ عَزَّوَجَلَّ ไม่ได้แจ้งให้เราทราบถึงรูปแบบและแก่นแท้ของคุณลักษณะของพระองค์ในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านคำพูดของเราะซูลของพระองค์ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ สิ่งที่ปรากฏในตัวบทต่าง ๆ เป็นเพียงการยืนยันการมีอยู่ของคุณลักษณะ ไม่ใช่การยืนยันถึงรูปแบบของคุณลักษณะ

แง่มุมที่สาม : อัลลอฮ์ไม่ได้สั่งใช้ให้ปวงบ่าวของพระองค์รับรู้ถึงรูปแบบของคุณลักษณะของพระองค์ ไม่ได้ให้พวกเขาอิบาดะฮ์ต่อพระองค์ด้วยการนั้น และไม่ได้ต้องการสิ่งนั้นจากพวกเขา แต่ทรงจำกัดแค่ให้พวกเขาศรัทธาในสิ่งที่พระองค์ได้แจ้งแก่พวกเขา ฉะนั้นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพวกเขาคือการศรัทธาอย่างถูกต้องในสิ่งที่

123 “ชัรห์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์” หน้า 104

พวกเขาถูกบังคับใช้ และไม่ล้ำเส้นขอบเขตนั้น

ตัวบทได้ระบุถึงการบังคับให้ตัดความปรารถนาที่จะเข้าใจแก่นแท้ของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ เพราะการเข้าใจสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ดังที่พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا ١١٠ ﴾

“พระองค์ทรงรอบรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ข้างหน้าพวกเขาและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ลับหลังพวกเขาและพวกเขาไม่อาจห้อมล้อมพระองค์ด้วยความรู้” [ฏอฮา : 110]

ชัยค์มูฮัมหมัด อัลอะมีน อัชชันกีฏีย์ رَحِمَهُ ٱللَّهُ กล่าวว่า : “การเข้าใจแก่นแท้ของรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และนี่คือสิ่งที่ถูกระบุในอายะฮ์นี้จากซูเราะฮ์ฏอฮา คำตรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ ... يُحِيطُونَ بِهِۦ ... ١١٠ ﴾

‘... พวกเขาไม่อาจห้อมล้อมพระองค์ด้วยความรู้ ...” [ฏอฮา : 110] เป็นกริยาปัจจุบันกาลในรูปที่ถูกปฏิเสธ และคำกริยาตามหลักไวยากรณ์ที่เรียกว่า “กริยาปัจจุบันกาล กริยาคำสั่ง และกริยาอดีตกาล” จะถูกแยกออกจากมัศดัร (อาการนาม) และกาลเวลา โดยที่มัศดัรจะแฝงอยู่ในความหมายของกริยาตามมติเอกฉันท์ ดังนั้นในคำว่า พวกเขาห้อมล้อม จึงมีความหมายว่า การห้อมล้อมแฝงอยู่ ฉะนั้นการปฏิเสธจึงครอบคลุมถึงมัศดัรที่แฝงอยู่ในกริยา จึงเสมือนเป็นคำนามที่ไม่ระบุเจาะจงที่มีสระตายตัวเป็นฟัตฮะฮ์ ความหมายจึงกลายเป็น ไม่มีการห้อมล้อมของความรู้ของมนุษย์ต่อพระผู้อภิบาลแห่งชั้นฟ้าและแผ่นดิน ดังนั้นจึงเป็นการปฏิเสธประเภทของการห้อมล้อมของความรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับรูปแบบของคุณลักษณะของพระองค์ ฉะนั้นการห้อมล้อมที่ถูกอ้างถึงจึงถูกปฏิเสธ (สำหรับสิ่งถูกสร้าง) เกี่ยวกับพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก”[124]

124 “มันฮัจญ์ วะดิรอซาต ลิอายาติล อัสมาอ์ วัศศิฟาต” หน้า 24

สอง : ข้อจำกัดของสติปัญญาในการรู้รูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์

สติปัญญาต้องสิ้นหวังจากการรับรู้แก่นแท้และรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะ เนื่องจากมันไม่สามารถที่จะรู้สิ่งนั้น เพราะเราจะไม่สามารถรู้รูปแบบของคุณลักษณะของสิ่งใดได้ เว้นแต่หลังจากรู้รูปแบบของตัวตนของสิ่งนั้น หรือรู้สิ่งที่เหมือนและเท่าเทียมกับสิ่งนั้น หรือผ่านการแจ้งข่าวของผู้ที่เชื่อถือได้ และทุกวิธีการเหล่านี้ไม่มีอยู่ในกรณีของรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ดังนั้นการกำหนดรูปแบบของคุณลักษณะของพระองค์จึงเป็นเท็จ

ความรู้ของมนุษย์นั้นมีขีดจำกัด ดังที่อัลลอฮ์ได้แจ้งไว้ โดยพระองค์ตรัสว่า :

﴿ ... وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ إِلَّا قَلِيلٗا ٨٥ ﴾

"... และพวกท่านจะไม่ได้รับความรู้ใด ๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น" [อัลอิสรออ์ : 85] และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า

﴿ ... وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ ... ٢٥٥ ﴾

"... และพวกเขาไม่อาจรู้สิ่งใดจากวิชาความรู้ของพระองค์ได้นอกจากเพียงตามที่พระองค์ประสงค์ ..." [อัลบะเกาะเราะฮ์ : 255]

และเมื่อจิตวิญญาณของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับเขาที่สุด ยิ่งกว่านั้นมันคือตัวตนของเขาเอง แต่มนุษย์ก็ยังไม่รู้รูปแบบของมันและไม่สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของมัน ดังนั้นพระผู้สร้าง جَلَّ جَلَالُهُ สมควรยิ่งกว่าที่บ่าวจะไม่รู้รูปแบบของพระองค์และไม่สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของพระองค์[125]

อัลลอฮ์ได้สั่งสอนบ่าวผู้ศรัทธาของพระองค์และชี้แนะพวกเขาไม่ให้ถลำลึกในเรื่องที่พวกเขาไม่มีความรู้เกี่ยวกับมัน โดยพระองค์ตรัสว่า :

﴿ وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۚ إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا ٣٦ ﴾

125 "ริซาละฮ์ ฟิล อักล์ วัรรูห์" โดยอิบนุตัยมียะฮ์ เล่ม 2 หน้า 44

“และอย่าติดตามสิ่งที่เจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น แท้จริงหู และตา และหัวใจทุกสิ่งเหล่านั้นจะถูกสอบสวน” [อัลอิสรออ์ : 36]

และพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ ﴾

“จงกล่าวเถิด (มูฮัมหมัด) ว่า : ‘แท้จริงสิ่งที่พระเจ้าของฉันทรงห้ามนั้นคือบรรดาสิ่งที่ชั่วช้าน่ารังเกียจ ทั้งเป็นสิ่งที่เปิดเผยจากมันและสิ่งที่ไม่เปิดเผย และสิ่งที่เป็นบาป และการข่มเหงรังแกโดยไม่เป็นธรรม และการที่พวกเจ้าให้เป็นภาคีแก่อัลลอฮ์ซึ่งสิ่งที่พระองค์มิได้ทรงประทานหลักฐานใด ๆ ลงมาแก่สิ่งนั้น และการที่พวกเจ้ากล่าวถึงอัลลอฮ์ในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้’” [อัลอะอ์รอฟ : 33]

และเป็นที่ทราบกันดีว่าเราไม่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของคุณลักษณะของพระองค์ عَزَّوَجَلَّ เพราะพระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ได้แจ้งให้เราทราบถึงคุณลักษณะเหล่านั้น แต่ไม่ได้แจ้งถึงรูปแบบของคุณลักษณะ ดังนั้นการที่เราลงลึกในเรื่องของรูปแบบจึงเป็นการติดตามสิ่งที่เราไม่มีความรู้เกี่ยวกับมัน และเป็นการกล่าวในสิ่งที่เราไม่สามารถเข้าถึงได้ และเป็นการฝ่าฝืนสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ปรามและเตือนเราให้ระวัง รวมถึงเป็นสิ่งที่พระองค์กำหนดเป็นข้อห้ามสำหรับเรา

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องระงับการกำหนดรูปแบบวิธีการของคุณลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการคาดคะเนด้วยจิตใจ การพูดด้วยลิ้น หรือการเขียนด้วยปลายนิ้ว เพราะไม่ว่ารูปแบบใดที่จิตใจจะคาดคะเนขึ้น อัลลอฮ์ทรงยิ่งใหญ่และสูงส่งกว่าสิ่งนั้น อีกทั้งในขณะเดียวกันมันจะกลายเป็นการโกหก เพราะผู้พูดไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น[126]

ด้วยเหตุนี้ บรรดานักวิชาการด้านความเชื่อของผู้หลงผิดได้รายงานว่าบางคนในหมู่มุชับบิฮะฮ์ (ซึ่งก็คือผู้ที่ถลำลึกในเรื่องรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์)

126 “อัลเกาะวาอิดุล มุษลา” หน้า 27-28

ได้กล่าวเกี่ยวกับพระผู้อภิบาลของเขาถึงห้าทัศนะที่แตกต่างกันในปีเดียว[127]

และอัลลอฮ์ทรงสัจจริงขณะที่พระองค์ตรัสในคัมภีร์อันทรงเกียรติของพระองค์ว่า :

﴿ ... وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَـٰفًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ ﴾

"... และหากว่าอัลกุรอานมาจากผู้ที่ไม่ใช่อัลลอฮ์แล้ว แน่นอนพวกเขาก็จะพบว่าในนั้นมีความขัดแย้งกันมากมาย" [อันนิซาอ์ : 82]

ดังนั้น มุสลิมควรระวังการกำหนดรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์หรือการพยายามในสิ่งนั้น เพราะผู้ที่กระทำเช่นนั้นจะตกอยู่ในภาวะที่ยากจะหลุดพ้นได้ การถลำลึกในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ชัยฏอนปลูกฝังมันเข้าไปในจิตใจ และเป็นหนึ่งในการยั่วยุของมัน ดังนั้นผู้ศรัทธาควรหันไปพึ่งพิงพระผู้อภิบาลของเขาและขอความคุ้มครองจากพระองค์ให้พ้นจากการยั่วยุของชัยฏอน พระองค์ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَـٰنِ نَزْغٌ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ ﴾

"และหากมีการยั่วยุใด ๆ จากชัยฏอนกำลังยั่วยุเจ้าอยู่ ก็จงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮ์เถิด แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยินผู้ทรงรอบรู้" [อัลอะอ์รอฟ : 200]

สาม : ความหมายของคำกล่าวของชาวสะลัฟที่ว่า "ไม่มีการกำหนดวิธีการ"

ความหมายของคำกล่าวของบรรดาสะลัฟที่ว่า : "ไม่มีการกำหนดวิธีการ" หมายถึง ปราศจากการระบุถึงรูปแบบวิธีการที่มนุษย์เข้าใจได้ ทั้งนี้คำกล่าวของพวกเขาที่ว่า **"ไม่มีการกำหนดวิธีการ"** คือการปฏิเสธรูปแบบวิธีการอย่างสิ้นเชิง เพราะทุกสิ่งย่อมมีรูปแบบวิธีการของมัน แต่ทว่าจุดประสงค์ของคำกล่าวนั้นคือ ปฏิเสธความรู้เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการ เนื่องจากไม่มีใครรู้รูปแบบวิธีการของตัวตนของพระองค์หรือคุณลักษณะของพระองค์นอกจากพระองค์เอง سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ[128] นี่เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงสงวนความรู้ไว้กับพระองค์เท่านั้น และไม่มีหนทางใดที่จะเข้าถึงมันได้ เช่นเดียว

127 "มะกอลาต อัลอิสลามียีน" หน้า 33

128 "ชัรห์ อัลอะกีดะฮ์ อัลวาซีฏียะฮ์" โดยชัยค์อัลฮัรรอซ

กับที่ไม่มีใครรู้ถึงรูปแบบวิธีการของตัวตนของอัลลอฮ์ คุณลักษณะของพระองค์ก็เช่นกัน เราไม่สามารถรู้เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการของเหล่าคุณลักษณะนั้นได้

ด้วยเหตุนี้เมื่อมีผู้ถามอิหม่ามมาลิก رَحِمَهُ ٱللَّهُ เกี่ยวกับอายะฮ์ที่ว่า :

﴿ ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ۝٥ ﴾

“ผู้ทรงกรุณาปรานี ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์” [ฏอฮา : 5] โดยถามว่า : *“พระองค์สถิตอย่างไร ?”* ท่านอิหม่ามมาลิก رَحِمَهُ ٱللَّهُ ตอบว่า :

الاِسْتِوَاءُ مَعْلُوْمٌ، وَالكَيْفُ مَجْهُوْلٌ، وَالإِيْمَانُ بِهِ وَاجِبٌ، وَالسُّؤَالُ عَنْهُ بِدْعَةٌ

“การสถิตเป็นสิ่งที่ทราบกันดี แต่รูปวิธีการเป็นสิ่งที่ไม่ถูกทราบ การศรัทธาในสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น และการถามถึงมันคืออุตริกรรม” แล้วท่านกล่าวกับผู้ถามว่า : **“เรามิได้มองเจ้าเป็นอื่นใดนอกจากคนชั่ว”** และท่านสั่งให้นำเขาออกจากมัจญ์ลิสของท่าน

มีรายงานจากอาจารย์ของอิหม่ามมาลิก คือ ท่านเราะบีอะฮ์ บิน อับดุรเราะห์มาน ท่านกล่าวว่า : **“การสถิตไม่ใช่สิ่งที่ไม่เป็นที่ทราบกัน ส่วนรูปแบบวิธีการของมันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเข้าใจได้”** ซึ่งหมายความว่า สติปัญญาไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าถึง

คำกล่าวนี้ใช้ได้กับคุณลักษณะอื่น ๆ ของอัลลอฮ์ และเหล่าผู้รู้ได้ดำเนินอยู่บนมาตรฐานนี้และยึดมันเป็นหนึ่งในกฎเกณฑ์ในการเข้าใจคุณลักษณะของพระองค์

ดังนั้นคำกล่าวของอิหม่ามมาลิกที่ว่า **“การสถิตเป็นสิ่งที่ทราบกัน”** หมายความว่า ความหมายของคำว่า “อิสติวาอ์ (اِسْتِوَاء)” (สถิต) นั้นทราบกันในภาษาอาหรับ ซึ่งในที่นี้คำว่า “อิสติวาอ์ (اِسْتِوَاء)” (สถิต) ที่ใช้ร่วมกับคำว่า “อะลา (عَلَى)” (บน) นั้นหมายถึง การอยู่สูงขึ้นและการยกขึ้นสูง เช่นเดียวกับข้อความอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะของพระองค์ ซึ่งความหมายของคำเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันในภาษาอาหรับและไม่ใช่สิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จัก

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 128 15/12/2568 BE 11:54

ส่วนคำว่า **"แต่รูปวิธีการเป็นสิ่งที่ไม่ถูกทราบ"** หมายถึง แม้ว่าพวกเขาจะยืนยันถึงความหมายของการสถิต และเชื่อว่าอัลลอฮ์ทรงสถิตเหนือบนบัลลังก์และทรงสูงเหนือมัน แต่พวกเขาก็มอบหมายความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการสถิตนั้นให้แด่พระเจ้า เพราะนี่เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงสงวนความรู้ไว้

และ **"การศรัทธาในสิ่งนี้เป็นสิ่งที่จำเป็น"** หมายถึง การศรัทธาว่าอัลลอฮ์ทรงสถิตอยู่บนบัลลังก์ของพระองค์อย่างแท้จริงนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากมีปรากฏในตัวบททางบทบัญญัติ

และคำว่า **"การถามถึงมันเป็นอุตริกรรม"** หมายถึง การถามเกี่ยวกับรูปแบบของการสถิต เพราะผู้ถามได้ถามว่า : *"พระองค์สถิตอย่างไร ?"*

สี่ : การที่ไม่รู้ถึงรูปแบบของคุณลักษณะ ไม่ส่งผลต่อการศรัทธาในคุณลักษณะและรับรู้ความหมายของคุณลักษณะของพระองค์"

การไม่ทราบถึงรูปแบบของคุณลักษณะของอัลลอฮ์นั้น ไม่ได้ส่งผลต่อการศรัทธาในคุณลักษณะเหล่านั้นหรือความเข้าใจในความหมาย เพราะรูปแบบของคุณลักษณะอยู่เบื้องหลังสิ่งดังกล่าว ชาวสะลัฟยืนยันว่าอัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์แบบตามที่พระองค์ทรงยืนยันให้แก่พระองค์เอง และพวกเขาเข้าใจความหมายของคุณลักษณะเหล่านั้นและได้ทำการอธิบาย เช่น เมื่อพวกเขายืนยันว่าพระเจ้าทรงได้ยินและทรงเห็น พวกเขายืนยันสิ่งนั้นอย่างแท้จริงและเข้าใจความหมายของคุณลักษณะทั้งสอง คุณลักษณะอื่น ๆ ก็ดำเนินไปตามเส้นทางนี้ แม้ว่าเราจะไม่สามารถเข้าใจถึงแก่นแท้และวิธีการของคุณลักษณะ เนื่องจากอัลลอฮ์ไม่ได้สั่งใช้หรือประสงค์ให้ปวงบ่าวต้องเข้าใจเรื่องนี้ และพระองค์ไม่ได้ทำให้มีหนทางสำหรับพวกเขาในการเข้าถึงมัน

และมีสิ่งถูกสร้างมากมายที่อัลลอฮ์ไม่ได้ทำให้มนุษย์มีหนทางที่จะรู้ถึงแก่นแท้หรือรูปแบบของมัน ตัวอย่างเช่น จิตวิญญาณของสิ่งถูกสร้างทั้งหลายและมันคือสิ่งที่อยู่ใกล้มนุษย์ที่สุด แต่ความรู้ถึงแก่นและรูปแบบของมันก็ถูกปิดบังไว้จากพวกเขา นอกจากนี้ อัลลอฮ์ได้ทรงบอกเราถึงรายละเอียดของวันกิยามะฮ์และสิ่งที่อยู่ในสวรรค์และนรก ซึ่งความเป็นจริงของสิ่งเหล่านี้ได้ฝังอยู่ในจิตใจของผู้ศรัทธาและสามารถ

มองเห็นในความคิดของพวกเขา แต่พวกเขาจะไม่รู้ถึงรูปแบบและแก่นแท้ของมัน ซึ่งมุสลิมย่อมไม่สงสัยเลยว่าในสวรรค์มีแม่น้ำจากสุราและแม่น้ำจากน้ำผึ้ง แต่พวกเขาไม่ทราบถึงแก่นแท้ องค์ประกอบ และรูปแบบของสิ่งเหล่านั้น ดังคำกล่าวของท่านอิบนุอับบาส ที่ว่า :

لَيْسَ فِي الدُّنْيَا مِمَّا فِي الجَنَّةِ إِلَّا الأَسْمَاءُ

“ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเหมือนกับสิ่งที่มีในสวรรค์ยกเว้นเพียงชื่อเท่านั้น”

เช่นเดียวกันพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ การไม่มีสิ่งเสมอเหมือนกับพระนามและคุณลักษะเหล่านั้นในดุนยา ไม่เป็นอุปสรรคในการเข้าใจความหมาย ความเป็นจริง และการศรัทธา รวมถึงการเชื่อว่าอัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะเหล่านั้น[129]

ความศรัทธาของเรานับว่าถูกต้องด้วยสิ่งที่เราถูกสั่งใช้ แม้ว่าเราจะไม่ทราบถึงความจริงของแก่นแท้หรือวิธีการของมัน และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้ที่สุด

รากฐานทั้งสามประการนี้จำเป็นต้องยึดถือและห้ามละเมิดสิ่งใดจากมัน นี่คือหลักความเชื่อของชาวสะลัฟแห่งประชาชาตินี้และผู้ที่เดินตามแนวทางของพวกเขา

ซึ่งทำให้พวกเขายืนอยู่ตรงกลางในเรื่องนี้ระหว่างสองกลุ่มที่หลงทาง คือ

กลุ่มแรก : พวกมุอัฏฏิละฮ์ (ผู้ปฏิเสธคุณลักษณะ)

กลุ่มที่สอง : พวกมุชับบิฮะฮ์ (ผู้เทียบเคียงคุณลักษณะของพระเจ้ากับสิ่งถูกสร้าง)

ดังนั้น หลักความเชื่อของชาวสะลัฟคือการยืนยันโดยไม่เทียบเคียง และการให้ความบริสุทธิ์โดยไม่ปฏิเสธคุณลักษณะ พวกเขาไม่ปฏิเสธสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงเรียกหรือพรรณนาพระองค์เองในคัมภีร์ของพระองค์หรือผ่านคำพูดของเราะซูลของพระองค์ ﷺ และไม่ทำให้พระนามของพระองค์อันวิจิตรยิ่งและคุณลักษณะของพระองค์อันสูงส่งยิ่งเป็นเท็จ ไม่บิดเบือนคำออกจากความหมายเดิม หรือเบี่ยงเบนในพระนามและโองการของพระองค์ เช่นที่กลุ่มมุอัฏฏิละฮ์กระทำ

ในขณะเดียวกัน ก็ไม่เปรียบเทียบคุณลักษณะของอัลลอฮ์กับคุณลักษณะของสิ่งถูกสร้างเช่นที่กลุ่มมุชับบิฮะฮ์กระทำ

129 “มะดาริจญ์ อัซซาลีกีน” เล่ม 3 หน้า 358

บทส่งท้าย

ศาสนาของอัลลอฮ์อยู่ระหว่างผู้สุดโต่งและผู้ที่หย่อนหยาน และแท้จริงความพอดีคือ การเดินบนเส้นทางที่เที่ยงตรงระหว่างสองประการนั้น

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่อยู่กึ่งกลางระหว่างขั้วที่แตกต่างกัน โดยที่มุสลิมยืนอยู่กึ่งกลางระหว่างผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ

มุสลิมเป็นกลางในเรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์ระหว่างชาวยิวและชาวคริสต์

ชาวยิวพรรณนาพระผู้อภิบาลด้วยคุณลักษณะของความบกพร่องที่เป็นลักษณะของสิ่งถูกสร้าง และพวกเขาเปรียบเทียบพระผู้สร้างกับสิ่งถูกสร้าง เช่น พวกเขากล่าวว่า พระองค์เป็นผู้ตระหนี่ พระองค์ยากจน และเมื่อพระองค์สร้างฟ้าสวรรค์และแผ่นดิน พระองค์ก็เหนื่อย อัลลอฮ์ทรงบริสุทธิ์จากสิ่งที่พวกเขากล่าวอย่างสูงส่งและยิ่งใหญ่ ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงถูกสาปแช่งสำหรับสิ่งที่พวกเขากล่าว

ทั้ง ๆ ที่พระองค์ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ทรงเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อที่ไม่ตระหนี่ ผู้ทรงมั่งคั่งที่ไม่ต้องการพึ่งพาสิ่งใด และทรงฤทธานุภาพที่ความเหน็ดเหนื่อยไม่อาจสัมผัส

ส่วนชาวคริสต์พวกเขาพรรณนาสิ่งถูกสร้างด้วยคุณลักษณะเฉพาะของผู้สร้าง พวกเขาจึงเปรียบเทียบสิ่งถูกสร้างกับผู้สร้าง โดยพวกเขากล่าวว่าอัลลอฮ์คืออัลมะเซียห์บุตรของมัรยัม และกล่าวว่าอัลลอฮ์ คือ หนึ่งในสามภาค

พวกเขายังกล่าวว่าอัลมะเซียห์เป็นบุตรของอัลลอฮ์ ยึดถือนักบวชและนักพรตของพวกเขาเป็นพระเจ้าแทนพระเจ้าและแทนอัลมะเซียห์บุตรของมัรยัม ทั้งที่ได้รับคำสั่งให้เคารพสักการะเพียงพระเจ้าองค์เดียวที่ไม่มีผู้สมควรถูกสักการะอื่นใดนอกจากพระองค์เท่านั้น พระองค์ทรงบริสุทธิ์จากสิ่งที่พวกเขาตั้งภาคี

มุสลิมให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์และพรรณนาพระองค์ด้วยคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์แบบ และมุสลิมให้ความบริสุทธิ์แด่พระองค์จากคุณลักษณะแห่งความบกพร่อง และให้ความบริสุทธิ์พระองค์ในการที่จะเหมือนกับสิ่งใดในบรรดาสิ่งถูกสร้างในเรื่องคุณลักษณะ พระองค์ทรงมีคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์แบบ ไม่มีคุณลักษณะแห่งความบกพร่อง ไม่มีสิ่งใดเหมือนพระองค์ ไม่ว่าในด้านตัวตน คุณลักษณะ หรือการกระทำของพระองค์

ในเรื่องของการเป็นนบี มุสลิมก็เป็นกลางเช่นกัน

ชาวยิวได้สังหารบรรดานบีบางท่าน และหยิ่งยโสไม่ยอมปฏิบัติตามพวกท่าน ทั้งยังปฏิเสธและกล่าวหาบรรดานบีว่าทำบาปใหญ่

ส่วนชาวคริสต์ยกย่องบุคคลที่ไม่ใช่นบีและไม่ใช่เราะซูลให้เป็นนบีและเราะซูล เช่น การกล่าวว่าอัลฮะวารียูน (ผู้ติดตามนบีอีซา-ผู้แปล) คือบรรดาเราะซูล และพวกเขายังเชื่อฟังบรรดานักบวชและนักพรตเช่นเดียวกับที่เชื่อฟังบรรดานบี

ดังนั้น ชาวคริสต์เชื่อในสิ่งที่เป็นเท็จ ในขณะที่ชาวยิวปฏิเสธความจริง

ชาวยิวจึงเป็นกลุ่มที่ถูกอัลลอฮ์กริ้ว ส่วนชาวคริสต์เป็นกลุ่มที่หลงทาง

ส่วนในเรื่องของบทบัญญัติทางศาสนา :

ชาวยิวเชื่อว่าพระเจ้าไม่สามารถส่งเราะซูลด้วยบัญญัติใหม่ที่แตกต่างจากบัญญัติของเราะซูลท่านก่อน และพวกเขากล่าวว่า ไม่สามารถยกเลิกสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ได้

ในขณะที่ชาวคริสต์อนุญาตให้นักบวชของพวกเขาเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติที่อัลลอฮ์ทรงส่งมาพร้อมกับเราะซูลของพระองค์

ชาวยิวลดทอนความสามารถของผู้สร้างและปฏิเสธสิ่งที่ควรเป็นไปตามความสามารถของพระองค์ในเรื่องการเป็นนบีและบทบัญญัติ

ส่วนชาวคริสต์อนุญาตให้สิ่งถูกสร้างสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ผู้สร้างทรงบัญญัติไว้ ทำให้สิ่งถูกสร้างเสมือนเทียบเท่าผู้สร้าง

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 132 15/12/2568 BE 11:54

ในเรื่องของการอิบาดะฮ์ :

ชาวยิวละเลยการอิบาดะฮ์ต่าง ๆ แม้กระทั่งในวันเสาร์ ซึ่งอัลลอฮ์ทรงสั่งให้พวกเขาทุ่มเทอิบาดะฮ์ในวันนั้น แต่พวกเขากลับสาละวนอยู่กับอารมณ์ใฝ่ต่ำ

ส่วนชาวคริสต์อิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ด้วยอุตริกรรมที่พวกเขาสร้างขึ้นเองโดยที่อัลลอฮ์ไม่ได้ประทานหลักฐานลงมา

ดังนั้น ชาวยิวจึงหยิ่งยโสไม่ยอมอิบาดะฮ์ ส่วนชาวคริสต์กลับมีการตั้งสิ่งอื่นเป็นภาคีกับพระองค์

ในขณะที่มุสลิมอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียวตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้และไม่ได้อิบาดะฮ์ต่อพระองค์ด้วยอุตริกรรม

นี่คือศาสนาอิสลามที่พระเจ้าได้ส่งบรรดานบีมาด้วยสิ่งนี้ นั่นคือการยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ไม่ใช่ผู้อื่น นี่คือศาสนาฮะนีฟียะฮ์ของอิบรอฮีม ผู้ใดยอมจำนนต่อพระองค์พร้อมกับสิ่งอื่นเขาเป็นผู้ตั้งภาคี ส่วนผู้ไม่ยอมจำนนต่อพระองค์เขาก็คือผู้หยิ่งยโส

เช่นเดียวกันกับเรื่องของสิ่งฮะลาลและฮะรอมในอาหารและการแต่งกาย รวมถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสกปรก

ชาวยิวถูกห้ามจากสิ่งดี ๆ ที่เคยถูกอนุมัติให้แก่พวกเขา และพวกเขาห้ามสิ่งดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้คน พวกเขาเลี่ยงสิ่งที่บริสุทธิ์พร้อมกับสิ่งสกปรก เช่น หญิงที่มีประจำเดือน พวกเขาจะไม่ร่วมรับประทานอาหารหรืออยู่ใกล้เธอ ชาวยิวจึงตกอยู่ในภาระอันหนักและข้อผูกพันที่นำความทุกข์มาให้

ชาวคริสต์ไม่ห้ามสิ่งที่อัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์ห้าม และพวกเขาอนุมัติสิ่งต้องห้ามที่โสมม เช่น ซากสัตว์ เลือด และเนื้อหมู จนกระทั่งพวกเขาอิบาดะฮ์ด้วยสิ่งสกปรก เช่น ปัสสาวะและอุจจาระ พวกเขาไม่อาบน้ำชำระล้างจากญะนาบะฮ์ และไม่ทำความสะอาดเพื่อการละหมาด และยิ่งนักบวชของพวกเขาอยู่ห่างจากความสะอาดและเกี่ยวข้องกับความสกปรกมากเท่าใด เขายิ่งได้รับการเคารพมากขึ้นเท่านั้น[129]

129 “มินฮาจญ์ อัซซุนนะฮ์” เล่ม 5 หน้า 168, 172

ในทำนองเดียวกัน อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ในศาสนาอิสลามมีความเป็นกลางในทุกด้าน อะฮ์ลุซซุนนะฮ์ในอิสลามเป็นเช่นเดียวกับชาวมุสลิมท่ามกลางผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ

อะฮ์ลิซซุนนะฮ์เป็นกลางในประเด็นความเชื่อหลายประการ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง : ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ แนวทางของชาวสะลัฟคือการยืนยันพระนามและคุณลักษณะและทำให้เป็นไปตามความหมายที่ปรากฏ โดยปฏิเสธการกำหนดวิธีการและการเปรียบเทียบ พวกเขาจึงยืนอยู่ตรงกลางระหว่างกลุ่มมุอัฏฏิละฮ์ที่ปฏิเสธพระนามและคุณลักษณะ ซึ่งพวกเขาทำให้สิ่งที่อัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์ยืนยันเป็นเท็จ

และกลุ่มมุชับบิฮะฮ์ที่เทียบเคียงพระเจ้ากับสิ่งถูกสร้างและกำหนดรูปแบบของคุณลักษณะของพระองค์

ประเด็นที่สอง : ในเรื่องการกระทำของพระเจ้า (เกาะดัร) แนวทางของชาวสะลัฟ คือ การยอมรับว่าอัลลอฮ์ทรงมีการกระทำและพระประสงค์ และยอมรับว่ามนุษย์ก็มีการกระทำและเจตจำนง แต่ทั้งหมดอยู่ภายใต้พระประสงค์และอำนาจของอัลลอฮ์ ทำให้พวกเขายืนอยู่ตรงกลางระหว่างกลุ่มอัลญับรียะฮ์ที่ปฏิเสธอำนาจและเจตจำนงของมนุษย์ และกลุ่มอัลเกาะดะรียะฮ์ที่ปฏิเสธอำนาจของอัลลอฮ์ในการกระทำของมนุษย์

ประเด็นที่สาม : ในเรื่องความศรัทธา แนวทางของชาวสะลัฟคือความศรัทธาประกอบด้วยการเชื่อ คำพูด และการกระทำ ที่สามารถเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ซึ่งทำให้พวกเขายืนอยู่ตรงกลางระหว่างกลุ่มอัลมุรญิอะฮ์ที่แยกการกระทำออกจากแก่นแท้ของความศรัทธา และกลุ่มอัลเคาะวาริจญ์และอัลมัวะอ์ตะซิละฮ์ที่ปฏิเสธการเพิ่มขึ้นและลดลงของความศรัทธา

ประเด็นที่สี่ : ในเรื่องการขู่สำทับของอัลลอฮ์ต่อผู้กระทำบาปใหญ่ แนวทางของชาวสะลัฟคือ ผู้กระทำบาปใหญ่นั้นยังคงเป็นผู้ศรัทธาด้วยความศรัทธาของเขา แต่เป็นคนชั่วด้วยการทำบาปของเขา และเขาสมควรได้รับการลงโทษ แต่เขาอยู่ภายใต้พระประสงค์ของอัลลอฮ์ หากพระองค์ทรงประสงค์พระองค์จะลงโทษเขาตามขอบเขตของบาป จากนั้นจะถูกนำออกจากไฟนรกในภายหลัง และหากพระองค์

ทรงประสงค์พระองค์จะให้อภัยเขาและก็จะทรงให้เขาเข้าสวรรค์

ดังนั้น พวกเขาจึงยืนอยู่ตรงกลางระหว่างกลุ่มมุรญิอะฮ์สุดโต่งที่กล่าวว่า : *"บาปใด ๆ ก็ตามจะไม่ทำอันตรายต่อความศรัทธา เช่นเดียวกับที่ความดีใด ๆ ไม่อาจยังประโยชน์พร้อม ๆ กับการปฏิเสธศรัทธา"* และกลุ่มวะอีดียะฮ์ (เคาะวาริจญ์และมัวะอ์ตะซิละฮ์) ซึ่งกลุ่มเคาะวาริจญ์กล่าวว่า : *"ผู้กระทำบาปใหญ่เป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาในโลกนี้"* ในขณะที่มัวะอ์ตะซิละฮ์กล่าวว่า : *"เขาอยู่ในสถานะระหว่างสองสถานะ*[130]*"* และทั้งสองกลุ่มนี้เห็นพ้องกันว่าเขาจะอยู่ในนรกชั่วนิรันดร์ในวันอาคิเราะฮ์

ประเด็นที่ห้า : ในเรื่องของเศาะฮาบะฮ์ของท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ แนวทางของชาวสะลัฟ คือ การยอมรับในความประเสริฐของเศาะฮาบะฮ์ทั้งหมด رضي الله عنهم และยอมรับว่าพวกเขาคือผู้ที่มีความสมบูรณ์ที่สุดในประชาชาตินี้ทั้งในด้านความศรัทธา อิสลาม ความรู้ และวิทยปัญญา พวกเขาเป็นผู้มีคุณธรรมจากการที่อัลลอฮ์ทรงรับรองพวกเขา แต่ชาวสะลัฟไม่สุดโต่งในเรื่องเศาะฮาบะฮ์และไม่เชื่อว่าพวกเขามีความปลอดภัยจากความผิด พวกเขาปฏิบัติสิ่งซึ่งเป็นสิทธิของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ รักพวกเขาในฐานะที่พวกเขาได้ทุ่มเทและอุทิศตนอย่างมากในการสนับสนุนศาสนาอิสลามและต่อสู้ร่วมกับท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ดังนั้นชาวสะลัฟจึงอยู่กึ่งกลางระหว่างกลุ่มรอฟิเฎาะฮ์และกลุ่มเคาะวาริจญ์

โดยกลุ่มรอฟิเฎาะฮ์ (ขออัลลอฮ์ทรงทำให้พวกเขาน่ารังเกียจ) พวกเขาด่าทอและสาปแช่งเศาะฮาบะฮ์ บางครั้งพวกเขาตัดสินว่าเศาะฮาบะฮ์ทั้งหมดหรือบางท่านเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา ในขณะเดียวกันผู้ที่สุดโต่งในหมู่พวกเขาในขณะที่ด่าทอเศาะฮาบะฮ์หลายท่านและบรรดาเคาะลีฟะฮ์ พร้อมกันนั้นก็เลยเถิดในตัวท่านอาลี رضي الله عنه และลูกหลานของท่าน จนถึงขั้นเชื่อว่าพวกเขามีความเป็นพระเจ้า

ส่วนกลุ่มเคาะวาริจญ์นั้นตรงกันข้ามกับกลุ่มรอฟิเฎาะฮ์ โดยพวกเขาเชื่อว่าท่านอาลี ท่านมุอาวิยะฮ์ และเหล่าเศาะฮาบะฮ์ที่อยู่ฝ่ายพวกท่านทั้งสองเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา และพวกเคาะวาริจญ์ทำการต่อสู้กับพวกเขาและถือว่าการหลั่งเลือดและการยึดทรัพย์ของเศาะฮาบะฮ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่ได้การอนุมัติ

130 หมายถึง มัวะอ์ตะซิละฮ์เชื่อว่าคนที่ทำบาปใหญ่นั้น สถานะของเขาในดุนยาจะอยู่ระหว่างความเป็นมุสลิมกับกาเฟร แต่ในอาคิเราะฮ์เขาจะอยู่ในนรกตลอดกาล-ผู้แปล

สิ่งที่ต้องการสื่อคือ อะฮ์ลิซซุนนะฮ์เป็นกลุ่มที่รู้จักสัจธรรมมากที่สุด และทุกกลุ่มนอกเหนือจากอะฮ์ลิซซุนนะฮ์และชาวหะดีษผู้ปฏิบัติตามร่องรอยของท่านเราะซูลุลลอฮ์ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ จะไม่เด่นไปกว่าอะฮ์ลิซซุนนะฮ์เว้นแต่ในวาทกรรมที่ผิดและแนวคิดที่ไม่ถูกต้อง และผู้ใดยิ่งห่างไกลจากซุนนะฮ์มากเท่าไหร่ เขาก็จะยิ่งมีคำพูดและพฤติกรรมที่ผิดพลาดมากเท่านั้น

ดังนั้น ผู้มีความสุขคือผู้ที่ยึดมั่นในซุนนะฮ์ และอัลลอฮ์คือผู้ทรงเอื้ออำนวยและทรงนำทางสู่หนทางที่ถูกต้อง

แหล่งอ้างอิง

1. “อิจญ์ติมาอ์ อัลญุยูช อัลอิสลามียะฮ์ อะลา ฆ็อซว์ อัลมุอัฏฏิละฮ์ วัลญะฮ์มียะฮ์” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ อิบนุตัยมียะฮ์ ณ กรุงไคโร
2. “อัลอิกติศอด ฟี อัลเอียะอ์ติกอด” โดย อบูฮามิด อัลเฆาะซาลีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์ ณ กรุงเบรุต
3. “บะดาอิอุล ฟะวาอิด” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกิตาบ อัลอะเราะบีย์ ณ กรุงเบรุต
4. “อัลบิดะอ์ วันนะฮฺย์ อันฮา” โดย มูฮัมหมัด อิบนุวัฎฎอห์ อัลกุรฎุบีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกิตาบ อัลอะเราะบีย์ ณ กรุงเบรุต
5. “บะยาน ฟัฎลิล อิลมิส สะลัฟ อะลัล เคาะลัฟ” โดย อิบนุเราะญับ อัลฮันบาลีย์ ตรวจพิสูจน์โดยมูฮัมหมัด บิน นาศิร อัลอะญะมีย์ สำนักพิมพ์ อัดดาร อัสสะละฟียะฮ์
6. “ตะห์ซีร อะฮ์ลิล อีหม่าน อะนิล ฮุกม์ บิฆ็อยริ มา อันซะลัร เราะห์มาน” โดย อิสมาอีล อิบนุอิบรอฮีม อัลเคาะฏีบ (ในชุดหนังสือ อัรเราะซาอิล อัลมุนีรียะฮ์) สำนักพิมพ์ อัลมักตะบะฮ์ อัลมุนีรียะฮ์
7. “อัตตัวะห์ฟะฮ์ อัลมะฮ์ดียะฮ์ ชัรห์ อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” โดย ฟาลิห์ อิบนุมะฮ์ดี อาล มะฮ์ดีย์ พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อัลอิสลามียะฮ์
8. “ตัฟซีร อัฏเฏาะบะรีย์ (ญามิอุลบะยาน อัน ตะอ์วีล อายยิลกุรอาน)” โดย มูฮัมหมัด อิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์ สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ อัลฮะละบีย์ พิมพ์ครั้งที่สาม

9. “ตัฟซีร อิบนุกะษีร (ตัฟซีร อัลกุรอาน อัลอะซีม)” สำนักพิมพ์ ดาร อัลมะอ์ริฟะฮ์

10. “ตัฟซีร อัลกุรฎุบีย์ (อัลญาเมียะอ์ ลิอะห์กาม อัลกุรอาน)” สำนักพิมพ์ ดาร เอียะห์ยาอ์ อัตตุรอษ

11. “ตัยซีร อัลกะรีม อัรเราะห์มาน ฟี ตัฟซีร กะลามิล มันนาน” โดย ชัยค์ อับดุรเราะห์มาน อิบนุเซียะอ์ดีย์ พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อัลอิสลามียะฮ์

12. “อัตเตาเฎียห์ วัลบะยาน ลิชะญะเราะติลอีหม่าน” โดย ชัยค์อับดุรเราะห์มาน อิบนุเซียะอ์ดีย์ สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ ดาร อัลอักศอ

13. “ญาเมียะอ์ บะยานิลอิลม์ วะฟัฎลิฮ์” โดย อิบนุอับดิลบัรร์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์

14. “อัลญะวาบ อัลกาฟีย์ ลิมัน ซะอะละ อะนิด ดะวาอ์ อัชชาฟีย์” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์

15. “อัลฮุจญะฮ์ ฟี บะยาน อัลมะฮัจญะฮ์” โดย มูฮัมหมัด อิบนุอิสมาอีล อัลอัศบะฮานีย์ ตรวจพิสูจน์โดยดร. มูฮัมหมัด อิบนุ เราะเบียอ์ มัดเคาะลีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัรรอยะฮ์

16. “ดัรอ์ ตะอารุฎ อัลอักล์ วันนักล์” โดย ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ ตรวจพิสูจน์โดยมูฮัมหมัด เราะชาด ซาลิม พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อิหม่าม มูฮัมหมัด อิบนุซะอูด อัลอิสลามียะฮ์

17. “อัรริซาละฮ์ อัตตัดมุรียะฮ์” โดย ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ ตรวจพิสูจน์โดย มูฮัมหมัด อัซซะอูวีย์ พิมพ์โดย บริษัท อุบัยกาน

18. “ริซาละฮ์ ฟิล อักล์ วัรรูห์” โดย ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ (ในชุดหนังสือ อัรรอซาอิล อัลมุนีรียะฮ์) พิมพ์โดย อัลมัฏบะอะฮ์ อัลมุนีรียะฮ์

19. “ซุนัน อบีดาวูด” สำนักพิมพ์ ดาร อัลหะดีษ

20. “ซุนัน อัตติรมิซีย์” สำนักพิมพ์ ดาร เอียะห์ยาอ์ อัตตุรอษ

21. “ซุนัน อัดดาริมีย์” สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 138 15/12/2568 BE 11:54

22. “ซุนัน อิบนุมาญะฮ์” ตรวจพิสูจน์โดยมูฮัมหมัด มุศเฏาะฟา อัลอะอ์เซาะมีย์ พิมพ์โดย บริษัท อัฏฏิบาอะฮ์ อัลอะเราะบียะฮ์ ณ กุรงริยาฎ

23. “ชัรห์ อุศูล เอียะอ์ติกอด อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์” โดย อัลลาละกาอีย์ ตรวจพิสูจน์โดย ดร. อะหมัด อิบนุซะอฺด์ อัลฆอมิดีย์ สำนักพิมพ์ ดาร ฏ็อยยิบะฮ์

24. “ชัรห์ อัลอะกีดะฮ์ อัฏเฏาะฮาวียะฮ์” สำนักพิมพ์ อัลมักตับ อัลอิสลามีย์

25. “ชัรห์ อัลอะกีดะฮ์ อัลวาซิฏียะฮ์” โดย มูฮัมหมัด เคาะลีล ฮัรรอส พิมพ์โดย มูอัซซะซะฮ์ มักกะฮ์ ลิฏฏิบาอะฮ์

26. “ชัรห์ อัลอะกีดะฮ์ อัลวาซิฏียะฮ์” โดย ดร. ศอลิห์ อัลเฟาซาน สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ อัลมะอาริฟ ณ กรุงริยาฎ

27. “อัชชะรีอะฮ์” โดย มูฮัมหมัด อิบนุอัลฮุซัยน์ อัลอาญุรรีย์ สำนักพิมพ์ ฮะดีษ อะกาดีมีย์ ณ ปากีสถาน

28. “เศาะเฮียะห์ อัลบุคอรีย์ มะอา ฟัตห์ อัลบารีย์” โดย อิบนุฮะญัร สำนักพิมพ์ ดาร อัลฟิกร์

29. “เศาะเฮียะห์ มุสลิม” พิมพ์โดย ดาร อัลมะอ์ริฟะฮ์

30. “อัศเศะวาอิก อัลมุรซะละฮ์” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ ตรวจพิสูจน์โดย ดร. อาลี มูฮัมหมัด อัดดะคีลุลลอฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลอาศิมะฮ์

31. “อัศเศาะวาอิก อัลมุนัซซะละฮ์” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ ตรวจพิสูจน์โดย ดร. อาลี นาศิร ฟะกีฮีย์ และ ดร. อะหมัด อิบนุอะฏียะฮ์ อัลฆอมิดีย์ พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อัลอิสลามียะฮ์

32. “เศานุล มันฏิก วัลกะลาม อัน ฟัน อัลมันฏิก วัลกะลาม” โดย อัซซุยูฏีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์ ณ กรุงเบรุต

33. “อัลฟัตวา อัลฮะมะวียะฮ์ อัลกุบรอ” โดย ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ พิมพ์โดย อัลมัฏบะอะฮ์ อัสสะละฟียะฮ์ และ ดาร ฟัจญ์ร์ ลิตตุรอษ

34. “อัลเกาะวาอิด อัลมุษลา ฟี ศิฟาติลลาฮ์ วะอัสมาอิฮิ อัลฮุสนา” โดย ชัยค์มูฮัมหมัด บิน ศอลิห์ อิบนุอุษัยมีน สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ อัลเกาษัร

35. “อัลกะวาชิฟ อัลญะลียะฮ์ อัน มะอานี อัลวาซิฏียะฮ์” โดย ชัยค์อับดุลอะซีซ มูฮัมหมัด อัซซัลมาน พิมพ์โดย มะฏอเบียะอ์ อัลมัจญ์ด

36. “มัจญ์มัวะอ์ ฟะตาวา” โดยชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ รวมและเรียบเรียงโดย อับดุรเราะห์มาน อิบนุกอซิม และลูกชายของเขา มูฮัมหมัด

37. “มุคตะศ็อร อัศเศาะวาอิก อัลมุรซะละฮ์ อะลา อัลญะฮ์มียะฮ์ วัลมุอัฏฏิละฮ์” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลฟิกร์

38. “มะดาริจญ์ อัซซาลิกีน” โดย อิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลฟิกร์

39. “อัลมัดค็อล อิลา อัซซุนัน อัลกุบรอ” โดย อัลบัยฮะกีย์ ตรวจพิสูจน์โดย ดร. มูฮัมหมัด ฎิยาอ์ อัรเราะห์มาน อัลอะอ์เซาะมีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลคุละฟาอ์

40. “อัลมุสตัศฟา” โดย อบูฮามิด อัลเฆาะซาลีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลมะอ์ริฟะฮ์

41. “มุสนัด อัลอิมาม อะหมัด อิบนุฮันบัล” สำนักพิมพ์ ดาร ศอดิร

42. “มะอาริจญ์ อัลเกาะบูล” โดย ฮาฟิซ บิน ฮะมัด ฮะกะมีย์ สำนักพิมพ์ อัลมัฏบะอะฮ์ อัสสะละฟียะฮ์

43. “มัวะอ์ญัม มะกอยีส อัลลุเฆาะฮ์” โดย อะหมัด อิบนุฟาริส ตรวจพิสูจน์โดย อับดุซซะลาม ฮารูน สำนักพิมพ์ มักตะบะฮ์ มุศเฏาะฟา อัลฮะละบีย์

44. “มิฟตาห์ ดาริซ ซะอาดะฮ์” โดยอิบนุก็อยยิม อัลเญาซียะฮ์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลกุตุบ อัลอิลมียะฮ์

45. “มะกอลาต อัลอิสลามียีน” โดย อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ สำนักพิมพ์ ดาร เอียะห์ยาอ์ อัตตุรอษ อัลอะเราะบีย์

46. “มินฮาจญ์ อัซซุนนะฮ์ อันนะบะวียะฮ์ ฟี นักฎ์ กะลาม อัชชีอะฮ์ อัลเกาะดะรียะฮ์” โดย ชัยคุลอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อิมามมูฮัมหมัด อิบนุซะอูด

47. “มันฮัจญ์ วะดิรอซาต ลิอายาต อัสมาอ์ วัศศิฟาต” โดยชัยค์มูฮัมหมัด อัลอะมีน อัชชันกีฏีย์ พิมพ์โดย มหาวิทยาลัย อัลอิสลามียะฮ์

48. “วุญูบ ลุซูม อัลญะมาอะฮ์ วะตัรก์ อัตตะฟัรรุก” โดย ญะมาล อะหมัด บาดีย์ สำนักพิมพ์ ดาร อัลวะฏ็อน ลินนัชร์

49. “วะซะฏียะฮ์ อะฮ์ลิซซุนนะฮ์ บัยนัล ฟิร็อก” โดย ดร. มูฮัมหมัด บากะรีม วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักศรัทธา ณ มหาวิทยาลัย อัลอิสลามียะฮ์ อัลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาวะเราะฮ์ (พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีด)

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 141 15/12/2568 BE 11:54

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 142 15/12/2568 BE 11:54

□□□□□□□□□□□□_B5.indd 143 15/12/2568 BE 11:54

□□□□□□□□□□□□□_B5.indd 144 15/12/2568 BE 11:54